

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2021/696**2021 m. balandžio 28 d.****kuriuo sudaroma Sąjungos kosmoso programa, įsteigiama Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 bei (ES) Nr. 377/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 189 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) kosmoso technologijos ir paslaugos bei palydovų duomenys tapo nepamainoma kasdienio europiečių gyvenimo dalimi ir yra itin svarbūs siekiant išsaugoti daugelį strateginių interesų. Sąjungos kosmoso pramonė jau yra viena konkurencingiausių pasaulyje. Tačiau naujų dalyvių atsiradimas ir naujų technologijų plėtra iš pagrindų keičia įprastus pramonės modelius. Todėl tam, kad Sąjunga tarptautiniu mastu ir toliau pirmautų kosmoso srityje ir turėtų didžiulę veiksmų laisvę, labai svarbu, kad ji skatintų mokslo bei technikos pažangą ir padėtų didinti Sąjungos kosmoso sektoriaus pramonės, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), startuolių ir novatoriškų įmonių, konkurencingumą ir inovacinį pajėgumą;
- (2) reikėtų pasinaudoti kosmoso teikiamomis galimybėmis Sąjungos ir jos valstybių narių saugumo tikslais, kaip nurodyta visų pirma 2016 m. birželio mėn. Visuotinėje Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategijoje, kartu išlaikant Sąjungos kosmoso programos (toliau – Programa) civilinį pobūdį ir paisant galimų valstybių narių konstitucinėje teisėje įtvirtintų nuostatų laikytis neutraliteto ir neprisijungti prie aljansų. Kosmoso sektoriaus plėtra nuo seno susijusi su saugumu. Daugeliu atvejų kosmoso sektoriuje naudojama įranga, komponentai ir prietaisai, taip pat palydovų duomenys ir kosmoso paslaugos yra dvejopo naudojimo. Tačiau Sąjungos saugumo ir gynybos politika nustatoma pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką, vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) V antraštine dalimi;
- (3) nuo XX a. paskutinio dešimtmečio pabaigos Sąjunga plėtoja savo piliečių poreikius ir viešosios politikos reikalavimus atitinkančias kosmoso srities iniciatyvas ir programas, būtent, Europos geostacionarinę navigacinę tinklo sistemą (EGNOS), o vėliau – „Galileo“ ir programą „Copernicus“. Turėtų būti užtikrintas tų iniciatyvų ir programų tęstinumas, o jų teikiamos paslaugos turėtų būti patobulintos, kad atitiktų naujus naudotojų poreikius ir toliau būtų pavyzdinėmis, atsižvelgiant į naujų technologijų plėtrą ir skaitmeninių, informacinių ir ryšių technologijų transformaciją, ir atitiktų politikos prioritetus, pavyzdžiui, susijusius su klimato kaita, įskaitant pokyčių poliariniame regione stebėseną, transportu, saugumu ir gynyba;
- (4) siekiant skatinti platesnį naujų technologijų naudojimą, pavyzdžiui, e. skambučių, skaitmeninio tachografo, eismo priežiūros ir valdymo, autonominio vairavimo ir bepiločių transporto priemonių ir orlaivių, ir patenkinti saugaus ir sklandaus junglumo, patikimo padėties nustatymo, įvairiarūšio vežimo ir sąveikos poreikius, reikia pasinaudoti transporto, kosmoso ir skaitmeninio sektorių sinergija. Toks sinergijos panaudojimas padidintų transporto paslaugų ir transporto pramonės konkurencingumą;

⁽¹⁾ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2021 m. balandžio 19 d. Tarybos pozicija, priimta per pirmąją svarstymą (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

- (5) siekiant pasinaudoti visais Programos teikiama pranašumais visose valstybėse narėse ir visų jų piliečių labui taip pat labai svarbu skatinti naudoti ir pritaikyti duomenis, informaciją ir teikiamas paslaugas, taip pat remti šiais duomenimis, informacija ir paslaugomis grindžiamų galutinės grandies taikmenų kūrimą. Tuo tikslu valstybės narės, Komisija ir atsakingieji subjektai galėtų visų pirma reguliariai rengti informavimo apie Programos teikiamą naudą kampanijas;
- (6) kad būtų pasiekti veiksmų laisvės, nepriklausomumo ir saugumo tikslai, būtina, kad Sąjunga turėtų savarankišką prieigą prie kosmoso ir galėtų saugiai ja naudotis. Todėl labai svarbu, kad Sąjunga remtų savarankišką, patikimą ir ekonomiškai efektyvią prieigą prie kosmoso, visų pirma kiek tai susiję su ypatingos svarbos infrastruktūros objektais ir technologijomis, viešuoju saugumu ir Sąjungos bei jos valstybių narių saugumu. Todėl pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 189 straipsnio 2 dalį Komisijai turėtų būti suteikta galimybė Europos lygmeniu sutelkti paleidimo paslaugas tiek savo, tiek kitų poreikiams, t. y., paprašius kitiems subjektams, įskaitant valstybes nares. Be to, norint, kad Sąjunga išliktų konkurencinga sparčiai besikeičiančioje rinkoje, labai svarbu, kad Sąjunga ir toliau turėtų prieigą prie šiuolaikinės, veiksmingos ir lanksčios paleidimo infrastruktūros ir kad ji galėtų naudotis atitinkamomis paleidimo sistemomis. Todėl, nedarant poveikio priemonėms, kurių ėmėsi valstybės narės ar Europos kosmoso agentūra (toliau – EKA), pagal Programą turėtų būti galima remti kosmoso antžeminės infrastruktūros adaptacijas, įskaitant naujus Programos įgyvendinimui būtinus pakeitimus ir kosmoso paleidimo sistemų, kurios yra būtinos palydovams paleisti, adaptacijas, įskaitant alternatyvias technologijas ir novatoriškas sistemas, siekiant įgyvendinti Programos komponentus. Ta veikla turėtų būti įgyvendinama laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 ^(*) (toliau – Finansinis reglamentas) ir siekiant užtikrinti didesnę Programos išlaidų ekonomiją. Atsižvelgiant į tai, kad nebus tam skirto biudžeto, veiksmai, kuriais remiamos galimybės naudotis kosmosu, neturėtų daryti poveikio Programos komponentų įgyvendinimui;
- (7) kad padidintų Sąjungos kosmoso pramonės konkurencingumą ir padidintų nuosavų sistemų projektavimo, kūrimo ir valdymo gebėjimą, Sąjunga turėtų remti visos kosmoso pramonės kūrimą, augimą ir plėtrą. Atsirandantys verslų ir inovacijoms palankūs modeliai turėtų būti remiami Europos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis įgyvendinant iniciatyvas, pavyzdžiui, kosmoso platformas, susiejančias kosmoso, skaitmeninį ir kitus sektorius, taip pat naudotojus. Tų kosmoso platformų tikslas turėtų būti verslumo ir įgūdžių skatinimas, kartu siekiant sinergijos su skaitmeninių inovacijų centrais. Atsižvelgiant į tai, kad Sąjungoje su kosmosu susijusiems startuoliams trūksta tinkamų galimybių gauti privataus akcinio kapitalo, Sąjunga turėtų skatinti Sąjungoje steigti kosmoso bendroves ir plėsti jų veiklą, kad jos būtų sėkmingos, be kita ko, padėdama joms gauti rizikos finansavimą ir skatindama paklausą, vadinamą pirma sutartimi grindžiamu požiūriu;
- (8) kosmoso vertės grandinė paprastai skirstoma į pradinės grandies sektorių ir galutinės grandies sektorių. Pradinės grandies sektorius apima veikiančios kosmoso sistemos kūrimo veiklą, įskaitant projektavimo, gamybos ir paleidimo veiklą bei tokios sistemos eksploatavimą. Galutinės grandies sektorius apima su kosmosu susijusių paslaugų teikimą ir produktų tiekimą naudotojams. Skaitmeninės platformos taip pat yra svarbus kosmoso sektoriaus vystymo elementas. Jos suteikia galimybę naudotis duomenimis ir produktais, taip pat priemonių rinkiniais, saugojimo ir skaičiavimo įrenginiais;
- (9) kosmoso srityje Sąjunga naudoja kompetenciją pagal SESV 4 straipsnio 3 dalį. Komisija turėtų užtikrinti pagal Programą vykdomos veiklos darną;
- (10) nors keletas valstybių narių turi aktyvių su kosmosu susijusių pramonės šakų tradiciją, reikėtų pripažinti poreikį plėtoti ir toliau vystyti kosmoso pramonės sektorius valstybėse narėse, kuriose pajėgumai tik kuriami, ir būtinybę reaguoti į tradicinės kosmoso pramonės problemas, kurias kelia „naujosios kosmoso įmonės“. Turėtų būti skatinami veiksmai, kuriais visoje Sąjungoje būtų plėtojami kosmoso pramonės pajėgumai ir sudaromos palankesnės sąlygos bendradarbiauti visose valstybėse narėse veikiančioms kosmoso pramonės įmonėms;

(*) 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

- (11) pagal Programą vykdomi veiksmai turėtų būti grindžiami nacionaliniais ir Europos pajėgumais, esančiais veiksmo vykdymo metu, ir jais turėtų būti naudojama;
- (12) dėl Programos aprėpties ir jos potencialo padėti spręsti pasaulinius uždavinius, veiklai kosminėje erdvėje būdingas svarbus tarptautinis aspektas. Glaudžiai derinant veiklą su valstybėmis narėmis ir gavus jų pritarimą, atitinkami Programos organai galėtų dalyvauti su programa susijusiuose veiksmuose vykdant tarptautinį bendradarbiavimą, taip pat bendradarbiauti atitinkamuose Jungtinių Tautų (JT) sektoriniuose organuose. Su Programa susijusiais klausimais Komisija galėtų Sąjungos vardu ir jos kompetencijos srityje koordinuoti veiklą tarptautiniu mastu, visų pirma siekiant apginti Sąjungos ir jos valstybių narių interesus tarptautiniuose forumuose, be kita ko, dažnių srityje, kiek tai susiję su Programa, nedarant poveikio valstybių narių kompetencijai toje srityje. Ypač svarbu, kad Sąjunga, atstovaujama Komisijos, bendradarbiautų Tarptautinės COSPAS-SARSAT programos organuose;
- (13) tarptautinis bendradarbiavimas yra itin svarbus siekiant skatinti Sąjungos kaip pasaulinio masto veikėjos vaidmenį kosmoso sektoriuje, taip pat skatinti Sąjungos technologijas bei pramonę, sudarant palankias sąlygas sąžiningai konkurencijai tarptautiniu lygmeniu ir atsižvelgiant į poreikį užtikrinti šalių teisių ir pareigų abipusiškumą, ir skatinti bendradarbiavimą mokymo srityje. Tarptautinis bendradarbiavimas yra vienas iš pagrindinių Europos kosmoso strategijos elementų, išdėstytų 2016 m. spalio 26 d. Komisijos komunikate. Komisija turėtų naudotis Programa, kad prisidėtų prie tarptautinių pastangų ir jomis pasinaudotų, įgyvendintų iniciatyvas, kuriomis Europos technologijos ir pramonė skatinamos tarptautiniu mastu, pavyzdžiui, rengiant dvišalius dialogus, pramonės seminarus ir teikiant paramą MVĮ tarptautinimui, ir sudarytų palankesnes sąlygas patekti į tarptautines rinkas bei skatintų sąžiningą konkurenciją, taip pat naudodamasi ekonominės diplomatijos iniciatyvomis. Europos kosmoso diplomatijos iniciatyvos turėtų būti visiškai suderintos su esama Sąjungos politika, prioritetais bei priemonėmis ir juos papildyti, o Sąjungai tenka svarbus vaidmuo kartu su valstybėmis narėmis ir toliau pirmauti tarptautinėje arenoje;
- (14) nedarant poveikio valstybių narių kompetencijai, Komisija, kartu su Sąjungos vyriausioju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis) ir glaudžiai koordinuodama darbą su valstybėmis narėmis, turėtų skatinti atsakingą elgesį kosmose įgyvendinant Programą, be kita ko, siekiant sumažinti kosminių šiukšlių kiekio didėjimą. Komisija taip pat turėtų išnagrinėti galimybę, kad Sąjunga priimtų atitinkamose JT sutartyse ir konvencijose nustatytas teises ir pareigas, ir, prireikus, pateiktų atitinkamų pasiūlymų;
- (15) Programos tikslai panašūs į kitų Sąjungos programų tikslus, visų pirma programos „Europos horizontas“, sukurtos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/695 ⁽³⁾, programos „InvestEU“, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/523 ⁽⁴⁾, Europos gynybos fondo, įsteigto Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/697 ⁽⁵⁾ ir fondų, įsteigtų pagal Reglamentą, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Finansinės Sienų valdymo ir vizų priemonėi finansinės paramos taisyklės (toliau – Bendrųjų nuostatų reglamentas), tikslus. Todėl turėtų būti numatytas sudėtinis finansavimas pagal tas programas, su sąlyga, kad jos neapima tų pačių veiklos išlaidų, visų pirma numatant papildomo finansavimo pagal Sąjungos programas nuostatas, kai tai yra leidžiama pagal valdymo tvarką: arba iš eilės, arba pakaitomis, arba derinant lėšas, įskaitant bendram veiksmų finansavimui, sudarant sąlygas, kai įmanoma, inovacijų partnerystėms ir derinimo operacijoms. Todėl Programos įgyvendinimo laikotarpiu Komisija turėtų skatinti sinergiją su kitomis susijusiomis Sąjungos programomis ir finansinėmis priemonėmis – taip būtų sudarytos sąlygos, kai įmanoma, naudotis rizikos finansų, inovacijų partnerystės, sudėtinio ar derinamojo finansavimo galimybėmis. Komisija taip pat turėtų užtikrinti pagal tas programas, visų pirma pagal programą „Europos horizontas“, parengtų sprendimų ir pagal Programą parengtų sprendimų sinergiją ir darną;

⁽³⁾ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukuriamas bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1).

⁽⁴⁾ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

⁽⁵⁾ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/697, kuriuo įsteigiamas Europos gynybos fondas ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2018/1092 (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 149).

- (16) pagal Finansinio reglamento 191 straipsnio 3 dalį tos pačios išlaidos jokiais aplinkybėmis negali būti finansuojamos iš Sąjungos biudžeto du kartus;
- (17) Programos politikos tikslai taip pat būtų laikomi tinkamomis finansuoti ir investuoti sritimis taikant programos „InvestEU“ finansines priemones ir biudžeto garantiją, visų pirma pagal tvarios infrastruktūros ir mokslinių tyrimų, inovacijų ir skaitmeninio politikos linijas. Finansinė parama turėtų būti proporcingai naudojama rinkos nepakankamumui arba neoptimalios investavimo aplinkos problemai spręsti, o veiksmams neturėtų būti dubliuojamas ar išstumiamas privatus finansavimas arba iškraipoma konkurencija vidaus rinkoje. Veiksmai turėtų teikti aiškios europinės pridėtinės vertės;
- (18) užtikrinus programos „Europos horizontas“ ir Programos darną ir sinergiją turėtų būti skatinamas konkurencingas ir novatoriškas Europos kosmoso sektorius, stiprinamas Europos savarankiškumas užsitikrinti prieigą prie kosmoso ir naudotis juo saugioje bei patikimoje aplinkoje ir sustiprintas Europos kaip pasaulinio masto veikėjos vaidmuo. Programos „Europos horizontas“ proveržio sprendimai būtų paremti mokslinių tyrimų ir inovacijų bendruomenei teikiamais Programos duomenimis ir paslaugomis;
- (19) siekiant iš Programos gauti kuo didesnę socialinę ir ekonominę grąžą, būtina išlaikyti pažangiausias sistemas, jas atnaujinti, kad jos atitiktų kintančius naudotojų poreikius, ir kad kosmosu grindžiamų galutinės grandies taikmenų sektoriuje vyktų nauji pokyčiai. Sąjunga turėtų remti veiklą, susijusią su moksliniais tyrimais ir technologijų plėtra arba su pradiniais raidos etapais, susijusiais su pagal Programą sukurtais infrastruktūros objektais, taip pat mokslinių tyrimų ir plėtros veiklą, susijusią su taikmenimis ir paslaugomis, grindžiamomis pagal Programą sukurtomis sistemomis, taip skatindama pradinės grandies ir galutinės grandies ekonominę veiklą. Atitinkama Sąjungos lygmens priemonė, skirta tai mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai finansuoti, yra programa „Europos horizontas“. Tačiau labai konkreti plėtros veiklos dalis turėtų būti finansuojama iš „Galileo“ ir EGNOS komponentams pagal šį reglamentą skirtą biudžeto, būtent, kai tokia veikla susijusi su pagrindiniais elementais, pavyzdžiui, su „Galileo“ sistemomis suderinamais lustų rinkiniais ir imtuvais, kurie palengvintų taikmenų plėtojimą įvairiuose ekonomikos sektoriuose. Vis dėlto dėl tokio finansavimo neturėtų kilti rizika pagal Programą sukurtų infrastruktūros objektų plėtojimui ar eksploatavimui;
- (20) siekiant užtikrinti Europos kosmoso pramonės konkurencingumą ateityje, pagal Programą turėtų būti remiamas aukšto lygio įgūdžių plėtojimas su kosmosu susijusiose srityse ir remiama švietimo ir mokymo veikla, skatinant lygias galimybes, įskaitant lyčių lygybę, kad būtų visapusiškai išnaudotas Sąjungos piliečių potencialas toje srityje;
- (21) Programai skirtai infrastruktūrai gali prireikti papildomų mokslinių tyrimų ir inovacijų, kurie gali būti remiami pagal programą „Europos horizontas“, siekiant nuoseklumo su EKA vykdoma šios srities veikla. Sinergija su programa „Europos horizontas“ turėtų užtikrinti, kad kosmoso sektoriaus mokslinių tyrimų ir inovacijų poreikiai būtų įvardijami ir nustatomi kaip strateginio mokslinių tyrimų ir inovacijų planavimo proceso dalis. Pagal Programą nemokamai teikiami palydovų duomenys ir kosmoso paslaugos būtų naudojami kuriant proveržio sprendimus pasitelkiant mokslinius tyrimus ir inovacijas, be kita ko, pagal programą „Europos horizontas“, remiant Sąjungos politikos prioritetus. Vykdam strateginį planavimo procesą pagal programą „Europos horizontas“ būtų nustatyta, kurią mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą vykdam turėtų būti naudojami Sąjungai priklausantys infrastruktūros objektai, pavyzdžiui, „Galileo“, EGNOS ir programos „Copernicus“ infrastruktūra. Esminiai *in situ* stebėjimo infrastruktūros elementai, kuriais sudaromos sąlygos teikti programos „Copernicus“ paslaugas, būtų mokslinių tyrimų infrastruktūros objektai, visų pirma *in situ* stebėjimo tinklai;
- (22) svarbu, kad visas materialusis ir nematerialusis turtas, sukurtas ar išvystytas vykdam pagal Programą Sąjungos finansuojamus viešuosius pirkimus, būtų Sąjungos nuosavybė. Kad būtų visapusiškai užtikrintos visos su nuosavybe susijusios pagrindinės teisės, reiktų sudaryti būtinus susitarimus su dabartiniais savininkais. Tokia Sąjungos nuosavybė neturėtų daryti poveikio Sąjungos galimybei laikantis šio reglamento ir, kai tai laikoma tikslinga, atskirai įvertinus kiekvieną atvejį leisti trečiosioms šalims naudotis tuo turtu arba jį perleisti;
- (23) siekiant skatinti kuo plačiau naudotis Programos teikiamomis paslaugomis, būtų naudinga pabrėžti, kad duomenys, informacija ir paslaugos yra teikiami be garantijos, nedarant poveikio teisiškai privalomomis nuostatomis nustatytoms pareigoms;

- (24) Komisija, atlikdama kai kurias su reglamentavimu nesusijusias užduotis, prireikus ir kiek tai būtina, turėtų galėti naudotis tam tikrų nepriklausomų šalių technine pagalba. Kiti Programos viešajame valdyme dalyvaujantys subjektai, vykdydami jiems pagal šį reglamentą pavestas užduotis, taip pat turėtų galėti naudotis ta pačia technine pagalba;
- (25) šiame reglamente nustatomas visam Programos laikotarpiui skirtas finansinis paketas, kuris Europos Parlamentui ir Tarybai yra svarbiausia orientacinė suma metinės biudžeto sudarymo procedūros metu, kaip tai suprantama 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstituciniame susitarime dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo ⁽⁶⁾ 18 punkte;
- (26) atsižvelgiant į kovos su klimato kaita svarbą ir laikantis Sąjungos įsipareigojimų įgyvendinti Paryžiaus susitarimą, priimtą pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją ⁽⁷⁾, ir įsipareigojimo siekti JT darnaus vystymosi tikslų, veiksmai pagal šį reglamentą turėtų padėti integruoti klimato politikos veiksmus ir pasiekti bendrą tikslą – ne mažiau kaip 30 % Sąjungos biudžeto išlaidų skirti klimato srities tikslams remti. Atitinkami veiksmai turėtų būti nustatyti Programos rengimo ir įgyvendinimo metu, o atliekant atitinkamus vertinimus ir peržiūros procedūras jie turėtų būti pakartotinai įvertinti. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija bendradarbiaus dėl veiksmingos, skaidrios ir išsamios metodikos, kurią turi nustatyti Komisija, kad išlaidos pagal visas daugiametės finansinės perspektyvos programas būtų įvertinamos biologinės įvairovės tikslų požiūriu, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimo atvejus;
- (27) vykdam Programos komponentus gaunamas pajamas turėtų gauti Sąjunga, kad būtų iš dalies kompensuotos ankstesnės jos investicijos, ir tos pajamos turėtų būti naudojamos Programos tikslų įvykdymui remti. Dėl tos pačios priežasties turėtų būti numatyta galimybė su privačiojo sektoriaus subjektais sudaromose sutartyse nustatyti pajamų paskirstymo sistemą;
- (28) Programai taikomas Finansinis reglamentas. Finansiniame reglamente nustatytos Sąjungos biudžeto vykdymo taisyklės, įskaitant taisykles, susijusias su dotacijomis, apdovanojimais, viešaisiais pirkimais, netiesioginiu valdymu, finansinėmis priemonėmis, biudžeto garantijomis, finansine parama ir apmokėjimu išorės ekspertams;
- (29) kadangi Programa iš esmės finansuojama Sąjungos lėšomis, pagal Programą sudarytos pirkimo sutartys dėl pagal Programą finansuojamos veiklos turėtų atitikti Sąjungos taisykles. Todėl Sąjunga taip pat turėtų būti atsakinga už tikslų, kurių turi būti siekiama viešųjų pirkimų srityje, nustatymą. Finansiniame reglamente nustatyta, kad, remdamasi *ex ante* vertinimo rezultatais, Komisija turi galėti naudotis Sąjungos biudžetą įgyvendinančių asmenų ar subjektų sistemomis ir procedūromis. Konkretūs būtini tų sistemų ir procedūrų patikslinimai, taip pat galiojančių sutarčių pratęsimo tvarka, turėtų būti apibrėžti atitinkamame finansinės partnerystės pagrindų susitarime (toliau – FPPS) arba susitarime dėl įnašo;
- (30) Programa grindžiama sudėtingomis ir nuolat besikeičiančiomis technologijomis. Dėl priklausomumo nuo tokių technologijų kyla netikrumų ir rizikos sudarant viešojo pirkimo sutartis pagal Programą tiek, kiek jos susijusios su ilgalaikiais įsipareigojimais dėl įrangos arba paslaugų. Todėl be Finansiniame reglamente nustatytų taisyklių turi būti nustatytos ir konkrečios priemonės dėl viešojo pirkimo sutarčių. Todėl turėtų būti galima skirti sutartį, kuri būtų sudaroma kaip sąlyginė dalinė sutartis, laikantis tam tikrų sąlygų padaryti sutarties pakeitimą jos vykdymo metu arba nustatyti mažiausią subrangos lygį, visų pirma siekiant, kad galėtų dalyvauti MVĮ ir startuoliai. Galiausiai, dėl Programos komponentams būdingų su technologijomis susijusių netikrumų, sutarties kainos ne visada gali būti tiksliai nustatytos, todėl turėtų būti numatyta galimybė sutartis sudaryti nenurodant konkrečios ir galutinės kainos ir įtraukiant Sąjungos finansinių interesų apsaugos sąlygas;

⁽⁶⁾ OL L 433I, 2020 12 22, p. 28.

⁽⁷⁾ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

- (31) siekiant skatinti viešąją paklausą ir viešojo sektoriaus inovacijas, pagal Programą turėtų būti skatinama naudotis jos duomenimis, informacija ir paslaugomis siekiant remti pramonės ir MVĮ pritaikytų sprendimų plėtrą regionų ir vietos lygmenimis, pasitelkiant su kosmosu susijusias inovacijų partnerystes, kaip nurodyta Finansinio reglamento 1 priedo 7 punkte, suteikiant galimybę aprėpti visus etapus nuo plėtos iki specializuotų sąveikių kosmoso sprendimų, skirtų viešosioms paslaugoms teikti, diegimo ir įsigijimo;
- (32) norint pasiekti Programos tikslus, svarbu turėti galimybę, kai tinkama, naudotis kosmoso srityje veikiančių Sąjungos viešųjų ir privačiųjų subjektų teikiamais pajėgumais ir tarptautiniu lygmeniu bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis. Dėl tos priežasties turėtų būti numatyta galimybė naudoti visas atitinkamas SESV ir Finansiniame reglamente numatytas priemones ir valdymo metodus, taip pat bendrą viešųjų pirkimų procedūras;
- (33) kalbant konkrečiau apie dotacijas, patirtis parodė, kad naudotojų gausinimo, optimizavimo rinkoje ir bendros informavimo priemonės yra veiksmingesnės, kai vykdomos necentralizuotai, o ne Komisijos veiksmais, grindžiamais principu „iš viršaus į apačią“. Viena iš labiausiai pasiteisinusių finansinės paramos naujiems rinkos dalyviams bei MVĮ formų yra dotacijos gavėjo trečiosioms šalims teikiami čekiai. Tačiau Finansiniame reglamente nustatčius finansinės paramos viršutinės ribas, atsirado kliūčių paramai čekiais teikti. Todėl, siekiant neatsilikti nuo kosmoso sektoriaus rinkos taikmenų potencialo augimo, ta viršutinė riba Programos atveju turėtų būti padidinta;
- (34) įgyvendinant šį reglamentą, finansavimo formos ir įgyvendinimo metodai turėtų būti pasirenkami pagal tai, ar jais galima pasiekti konkrečius veiksmų tikslus ir gauti rezultatų, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės sąnaudas, administracinę naštą ir tikėtiną reikalavimų nesilaikymo riziką. Be kita ko, reikėtų apsvarstyti galimybę naudoti fiksuotąsias sumas, fiksuotąsias normas ir vieneto įkainius, taip pat su išlaidomis nesusijusį finansavimą, kaip nurodyta Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalyje;
- (35) pagal Tarybos sprendimą 2013/755/ES ⁽⁸⁾ užjūrio šalyse ar teritorijose įsisteigę asmenys ir subjektai yra laikomi atitinkamais reikalavimus gauti finansavimą, atsižvelgiant į Programos taisyklės ir tikslus bei galimas priemones, taikomas valstybei narei, su kuria atitinkama užjūrio šalis ar teritorija yra susijusi;
- (36) šiam reglamentui taikomos Europos Parlamento ir Tarybos pagal SESV 322 straipsnį priimtose horizontaliosios finansinės taisyklės. Tos taisyklės nustatytos Finansiniame reglamente ir jomis visų pirma nustatoma biudžeto sudarymo ir vykdymo pasitelkiant dotacijas, viešuosius pirkimus, apdovanojimus ir netiesioginį vykdymą tvarka ir numatoma finansų pareigūnų atsakomybės kontrolė. Pagal SESV 322 straipsnį priimtose taisyklės taip pat apima bendrą Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimą;
- (37) pagal Finansinį reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽⁹⁾, Tarybos reglamentus (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 ⁽¹⁰⁾, (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ⁽¹¹⁾ ir (ES) 2017/1939 ⁽¹²⁾ Sąjungos finansiniai interesai turi būti apsaugoti proporcingomis priemonėmis, įskaitant priemones, susijusias su pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencija, nustatymu, ištaisymu ir tyrimu, prarastų, neteisingai išmokėtų ar neteisėtai panaudotų lėšų susigrąžinimu ir, kai tinkama, administracinių nuobaudų skyrimu. Visų pirma, vadovaujantis reglamentais (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ir (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) turi įgaliojimus atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atvejų. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 Europos prokuratūra turi įgaliojimus tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371 ⁽¹³⁾, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas. Pagal Finansinį reglamentą bet kuris

⁽⁸⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) (OL L 344, 2013 12 19, p. 1).

⁽⁹⁾ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

⁽¹⁰⁾ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

⁽¹¹⁾ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

⁽¹²⁾ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

⁽¹³⁾ 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšas, turi visapusiškai bendradarbiauti Sąjungos finansinių interesų apsaugos klausimu, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, Europos Audito Rūmams ir, kiek tai susiję su tvirtesniame bendradarbiavime pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, Europos prokuratūrai, ir užtikrinti, kad visos trečiosios šalys, dalyvaujančios įgyvendinant Sąjungos lėšas, suteiktų lygiavertes teises;

- (38) Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) narės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, stojančiosios valstybės, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės, taip pat Europos kaimynystės politika šalys gali dalyvauti Programoje, išskyrus „Galileo“, EGNOS, GOVSATCOM ir SST pakomponentį, pagal atitinkamus susitarimus. Programoje taip pat gali dalyvauti kitos trečiosios valstybės, išskyrus „Galileo“, EGNOS, GOVSATCOM ir SST pakomponentį, pagal susitarimą, kuris turi būti sudarytas pagal SESV 218 straipsnį. „Galileo“ ir EGNOS turėtų būti leidžiama dalyvauti ir ELPA narėms, kurios yra EEE narės, Europos ekonominės erdvės susitarime⁽¹⁴⁾ nustatytomis sąlygomis. Kitos trečiosios valstybės gali dalyvauti „Galileo“ ir EGNOS pagal susitarimą, kuris turi būti sudarytas pagal SESV 218 straipsnį. Bet kuri trečioji valstybė turėtų turėti galimybę dalyvauti GOVSATCOM tik remiantis susitarimu, kuris turi būti sudarytas pagal SESV 218 straipsnį;
- (39) šiame reglamente turėtų būti nustatyta konkreti nuostata dėl reikiamų teisių ir prieigos suteikimo atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, OLAF ir Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai veikti pagal savo atitinkamą kompetenciją;
- (40) turėtų būti reikalaujama, kad tarptautinės organizacijos, neturinčios savo būstinės Sąjungoje ir norinčios naudotis SST paslaugomis, kurios nėra viešai prieinamos, sudarytų susitarimą pagal SESV 218 straipsnį. Tarptautinės organizacijos, kurios turi būstines Sąjungoje ir kurios yra viešieji erdvėlaivių savininkai ir operatoriai, turėtų būti laikomos pagrindiniais SST naudotojais;
- (41) viešai prieinama informacija apie SST paslaugas turėtų būti suprantama kaip bet kokia informacija, kurią laikyti teisėtai prieinama naudotojas turi pagrįstą pagrindą. SST paslaugos, susijusios su susidūrimų vengimu, atmosferiniu grįžimu ir susiskaidymu, yra grindžiamos viešai prieinama išorine SST informacija, kurią galima gauti pateikus prašymą suteikti prieigą. Todėl SST paslaugos, susijusios su susidūrimų vengimu, atmosferiniu grįžimu ir susiskaidymu, turėtų būti suprantamos kaip viešai prieinamos paslaugos ir dėl jų neturėtų būti reikalaujama sudaryti susitarimą pagal SESV 218 straipsnį. Prieiga prie jų turėtų būti suteikiama potencialaus naudotojo prašymu;
- (42) patikimam Programos viešajam valdymui užtikrinti reikia aiškiai paskirstyti įvairių susijusių subjektų pareigas ir užduotis, kad būtų vengiama bereikalingo veiklos dubliavimo, išlaidų viršijimo ir vėlavimo. Visi valdymo subjektai savo kompetencijos srityje ir vykdydami savo pareigas turėtų remti Programos tikslų įgyvendinimą;
- (43) valstybės narės seniai vykdo veiklą kosmoso srityje. Jos turi kosmosui skirtas sistemas, infrastruktūrą ir nacionalines agentūras bei įstaigas. Todėl jos gali gerokai prisidėti prie Programos, ypač jos įgyvendinimo. Jos galėtų bendradarbiauti su Sąjunga, kad skatintų Programos paslaugų ir taikmenų naudojimą. Komisijai galėtų būti sudarytos sąlygos sutelkti valstybių narių turimas priemones, naudotis jų teikiama pagalba ir, laikantis abipusiai sutartų sąlygų, ji galėtų valstybėms narėms pavesti su reglamentavimu nesusijusias užduotis įgyvendinant Programą. Be to, atitinkamos valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių, kad užtikrintų jų teritorijoje įkurtų antžeminių

⁽¹⁴⁾ OL L 1, 1994 1 3, p. 3.

stočių apsaugą. Be to, valstybės narės ir Komisija turėtų bendradarbiauti tarpusavyje ir su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir priežiūros institucijomis, kad užtikrintų galimybes tinkamu lygmeniu ir užtikrinant tinkamą apsaugą naudotis dažniais, kurių reikia Programai, siekiant visapusiškai išplėtoti ir įdiegti teikiamomis paslaugomis grindžiamas taikmenas, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 243/2012/ES ⁽¹⁵⁾;

- (44) remdama bendruosius Sąjungos interesus, Komisija yra atsakinga už Programos įgyvendinimą, už tai, kad būtų priimta bendra atsakomybė ir skatinamas jos naudojimas. Siekiant optimaliau panaudoti skirtingų suinteresuotųjų subjektų išteklius ir kompetenciją, Komisijai turėtų būti suteikta galimybė pagrįstomis aplinkybėmis pavesti tam tikras užduotis kitiems subjektams. Be to, kadangi Komisijai tenka bendra atsakomybė už Programą, ji turėtų nustatyti pagrindinius techninius ir eksploatacinius reikalavimus, būtinus sistemų ir paslaugų raidai įgyvendinti. Ji turėtų tai daryti pasikonsultavusi su valstybių narių ekspertais, naudotojais ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Galiausiai, kadangi kosmoso srityje pagal SESV 4 straipsnio 3 dalį Sąjungos naudojimas savo kompetencija nereiškia, kad valstybės narės negali naudotis savąja, Komisija turėtų užtikrinti įgyvendinant Programą vykdomos veiklos darną;
- (45) Europos Sąjungos kosmoso programos agentūros (toliau – Agentūra), kuri pakeičia Europos GNSS agentūrą, įsteigtą Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 912/2010 ⁽¹⁶⁾, ir perima jos teises bei pareigas, misija – prisidėti prie Programos įgyvendinimo, visų pirma saugumo akreditavimo, taip pat rinkos ir galutinės grandies taikmenų plėtojimo srityse. Todėl Agentūrai turėtų būti pavestos tam tikros su tomis sritimis susijusios užduotys. Visų pirma, atsižvelgiant į Agentūros patirtį saugumo srityje, Agentūrai turėtų būti pavestos visų Sąjungos veiksmų kosmoso sektoriuje saugumo akreditavimo užduotys. Remiantis teigiamais Agentūros pasiektais naudotojų gausinimo ir optimizavimo rinkoje skatinimo rezultatais įgyvendinant „Galileo“ ir EGNOS, Agentūrai taip pat turėtų būti pavesta naudotojų suinteresuotumo didinimo veikla, susijusi su kitais nei „Galileo“ ir EGNOS Programos komponentais, taip pat visų Programos komponentų galutinės grandies taikmenų kūrimo veikla. Tai leistų Agentūrai pasinaudoti masto ekonomija ir suteikti galimybę kurti taikmenas, grindžiamas keliais Programos komponentais (integruotos taikmenos). Tačiau ta veikla neturėtų daryti poveikio naudojimosi paslaugomis skatinimo ir naudotojų gausinimo veiklai, kurią Komisija patikėjo programos „Copernicus“ įgaliotiesiems subjektams. Su galutinės grandies taikmenų plėtojimu susijusių užduočių pavidimas Agentūrai neturėtų kliudyti kitiems įgaliotiesiems subjektams kurti galutinės grandies taikmenas. Be to, Agentūra turėtų atlikti užduotis, kurias Komisija jai patiki pagal FPPS vienu ar daugiau susitarimų dėl įnašo, taikomais kitoms su Programa susijusioms konkrečioms užduotims. Pavodant užduotis Agentūrai turėtų būti užtikrinami pakankami žmogiškieji, administraciniai ir finansiniai ištekliai;
- (46) tam tikromis tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis Agentūra turėtų galėti pavesti konkrečias užduotis valstybėms narėms arba valstybių narių grupei. Tas pavidimas turėtų būti taikomas tik veiklai, kurios Agentūra nepajėgi įvykdyti pati, ir neturėtų daryti poveikio Programos valdymui ir užduočių paskirstymui, kaip apibrėžta šiame reglamente;
- (47) „Galileo“ ir EGNOS yra sudėtingos sistemos, kurioms reikia intensyvaus koordinavimo. Atsižvelgiant į tai, kad jos yra Programos komponentai, jų koordinavimą turėtų vykdyti Sąjungos institucija arba įstaiga. Remdamasi pastaraisiais metais sukaupta patirtimi, Agentūra būtų tinkamiausia įstaiga, galinti koordinuoti visus su tų sistemų eksploatavimu susijusius veiklos uždavinius, išskyrus tarptautinį bendradarbiavimą. Todėl Agentūrai turėtų būti pavestas EGNOS ir „Galileo“ valdymas bei eksploatavimas. Vis dėlto tai nereiškia, kad Agentūra turėtų viena atlikti

⁽¹⁵⁾ 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 243/2012/ES, kuriuo nustatoma daugiametė radijo spektro politikos programa (OL L 81, 2012 3 21, p. 7).

⁽¹⁶⁾ 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 912/2010, kuriuo įsteigiama Europos GNSS agentūra, panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 683/2008 (OL L 276, 2010 10 20, p. 11).

visas užduotis, susijusias su tų sistemų eksploatavimu. Ji galėtų remtis kitų subjektų, visų pirma EKA, kompetencija. Tai turėtų apimti veiklą, susijusią su sistemų raida, antžeminio segmento ir palydovų dalių projektavimu ir kūrimu, kurie turėtų būti pavesti EKA. Užduočių paskirstymas kitiems subjektams grindžiamas tokių subjektų kompetencija, ir vykdant tokį paskirstymą turėtų būti vengiama darbo dubliavimo;

- (48) EKA yra daug praktinės patirties kosmoso srityje turinti tarptautinė organizacija, 2004 m. sudariusi bendrąjį susitarimą su Europos bendrija ⁽¹⁷⁾ (toliau – 2004 m. Bendrasis susitarimas). Todėl ji yra svarbi programos įgyvendinimo partnerė ir su ja reikėtų užmegzti atitinkamus santykius. Šiuo atžvilgiu, laikantis Finansinio reglamento, Komisija turėtų su EKA ir Agentūra sudaryti FPPS, kuris reglamentuotų visus Komisijos, Agentūros ir EKA finansinius ryšius, užtikrintų jų nuoseklumą bei atitiktį 2004 m. bendrajam susitarimui, visų pirma jo 2 ir 5 straipsniams. Tačiau, kadangi EKA nėra Sąjungos įstaiga ir jai netaikoma Sąjungos teisė, būtina, kad EKA imtųsi tinkamų priemonių Sąjungos ir jos valstybių narių interesų apsaugai užtikrinti ir kad biudžeto vykdymo atžvilgiu jai pavestos užduotys atitiktų Komisijos priimtus sprendimus. Į susitarimą taip pat turėtų būti įtrauktos visos nuostatos, būtinos Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti;
- (49) Europos Sąjungos palydovų centro (SATCEN), kaip Europos savarankiškų pajėgumų, veikimas suteikiant prieigą prie informacijos ir paslaugų, gautų naudojantis atitinkamais kosmoso įrenginiais ir susijusiais duomenimis, jau buvo pripažintas įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 541/2014/ES ⁽¹⁸⁾;
- (50) tam, kad GOVSATCOM valdymo sistemoje būtų struktūriškai užtikrintas atstovavimas naudotojams, o naudotojų poreikiai ir reikalavimai būtų apibendrinami nepaisant nacionalinių sienų ir civilinės bei karinės veiklos ribų, atitinkami Sąjungos subjektai, palaikantys glaudžius ryšius su naudotojais, pavyzdžiui, Europos gynybos agentūra, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (Frontex), Europos jūrų saugumo agentūra, Europos žuvininkystės kontrolės agentūra, Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra, Karinių misijų planavimo ir vykdymo centras / Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras ir Reagavimo į nelaimės koordinavimo centras, galėtų atlikti koordinavimo vaidmenį konkrečių naudotojų grupių atžvilgiu. Agentūra turėtų apibendrintai koordinuoti civilinių naudotojų bendruomenių su naudotojais susijusius aspektus ir galėtų stebėti naudojimą, paklauską ir atitiktį reikalavimams, besikeičiančius poreikius ir reikalavimus;
- (51) atsižvelgiant į su kosmosu susijusios veiklos svarbą Sąjungos ekonomikai ir Sąjungos piliečių gyvenimui, sistemų ir tomis sistemomis grindžiamų taikmenų dvejopo naudojimo pobūdį, vienas iš pagrindinių Programos prioritetų turėtų būti aukšto saugumo lygio užtikrinimas ir išlaikymas, visų pirma siekiant apsaugoti Sąjungos ir jos valstybių narių interesus, įskaitant su įslaptinta ir kita neskelbtina neįslaptinta informacija susijusius interesus;
- (52) nedarant poveikio valstybių narių prerogatyvoms nacionalinio saugumo srityje, Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis, kiekvienas savo atitinkamoje kompetencijos srityje, turėtų užtikrinti Programos saugumą pagal šį reglamentą ir, kai aktualu, pagal Tarybos sprendimą (BUSP) 2021/698 ⁽¹⁹⁾;
- (53) atsižvelgiant į specifinę Europos išorės veiksmų tarnybos (toliau – EIVT) patirtį ir jos nuolatinį bendradarbiavimą su trečiųjų valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, EIVT gali padėti Komisijai vykdyti tam tikras su Programos saugumu susijusias užduotis išorės santykių srityje, laikantis Tarybos sprendimo 2010/427/ES ⁽²⁰⁾;

⁽¹⁷⁾ OL L 261, 2004 8 6, p. 64.

⁽¹⁸⁾ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 541/2014/ES, kuriuo nustatoma kosmoso stebėjimo ir sekimo rėmimo programa (OL L 158, 2014 5 27, p. 227).

⁽¹⁹⁾ 2021 m. balandžio 30 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2021/698 dėl pagal Sąjungos kosmoso programą diegiamų, eksploatuojamų ir naudojamų sistemų ir paslaugų, galinčių turėti įtakos Sąjungos saugumui, saugumo, kuriuo panaikinimas Sprendimas 2014/496/BUSP (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 178).

⁽²⁰⁾ 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimas 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas (OL L 201, 2010 8 3, p. 30).

- (54) nedarant poveikio išimtinai valstybių narių atsakomybei nacionalinio saugumo srityje, kaip numatyta ES sutarties 4 straipsnio 2 dalyje, ir valstybių narių teisei ginti gyvybinius savo saugumo interesus pagal SESV 346 straipsnį, siekiant užtikrinti sklandų Programos įgyvendinimą turėtų būti nustatytas specialus saugumo valdymas. Tas valdymas turėtų būti grindžiamas trimis pagrindiniais principais. Pirma, būtina, kad būtų kuo labiau atsižvelgiama į didelę išskirtinę valstybių narių patirtį saugumo srityje. Antra, siekiant išvengti interesų konfliktų ir bet kokių saugumo taisyklių taikymo trūkumų, veiklos funkcijos turėtų būti atskirtos nuo saugumo akreditavimo funkcijų. Trečia, už visų Programos komponentų ar jų dalies valdymą atsakingas subjektas taip pat yra tinkamiausias subjektas valdyti jam pavestų užduočių saugumą. Programos saugumas bus grindžiamas pastarųjų metų patirtimi, įgyta įgyvendinant „Galileo“, EGNOS ir programą „Copernicus“. Patikimam saugumo valdymui užtikrinti taip pat reikia tinkamai paskirstyti įvairių subjektų funkcijas. Kadangi už Programą yra atsakinga Komisija, nedarant poveikio valstybių narių prerogatyvoms nacionalinio saugumo srityje, ji turėtų nustatyti kiekvienam Programos komponentui taikytinus bendruosius saugumo reikalavimus;
- (55) užtikrinant sistemų veikimo ir paslaugų tęstinumą, labai svarbus yra Europos kosmoso infrastruktūros tiek antžeminių, tiek kosmoso objektų kibernetinis saugumas. Todėl nustatant saugumo reikalavimus reikėtų tinkamai atsižvelgti į poreikį apsaugoti sistemas ir jų paslaugas nuo kibernetinių išpuolių, be kita ko, naudojantis naujomis technologijomis;
- (56) atlikus rizikos ir grėsmių analizę, Komisija, kai tinkama, turėtų nustatyti saugumo stebėsenos struktūrą. Ta saugumo stebėsenos struktūra turėtų būti subjektas, vykdamas nurodymus, parengtus pagal Sprendimą (BUSP) 2021/698. „Galileo“ atveju toks organas turėtų būti „Galileo“ saugumo stebėsenos centras. Įgyvendinant Sprendimą (BUSP) 2021/698, Saugumo akreditavimo valdybos vaidmuo turėtų būti tik teikti Tarybai arba vyriausiajam įgaliotiniui duomenis, susijusius su sistemos saugumo akreditavimu;
- (57) atsižvelgiant į Programos unikalumą ir sudėtingumą ir į jos sąsają su saugumu, saugumo akreditavimui turėtų būti taikomi pripažinti ir įtvirtinti principai. Todėl būtina, kad saugumo akreditavimo veikla būtų vykdoma užtikrinant bendrą atsakomybę už Sąjungos ir jos valstybių narių saugumą, stengiantis pasiekti bendrą sutarimą ir įtraukiant visus, kam saugumas yra svarbus, ir kad būtų nustatyta nuolatinės rizikos stebėsenos procedūra. Taip pat būtina, kad techninė saugumo akreditavimo veikla būtų pavesta specialistams, turintiems reikiamą kvalifikaciją sudėtingų sistemų akreditavimo srityje ir atitinkamo lygio asmens patikimumo pažymėjimą;
- (58) ES įslaptinta informacija (toliau – ESII) turi būti tvarkoma laikantis saugumo taisyklių, nustatytų Tarybos sprendime 2013/488/ES⁽²¹⁾ ir Komisijos sprendime (ES, Euratomas) 2015/444⁽²²⁾. Pagal Sprendimą 2013/488/ES valstybės narės turi laikytis jame nustatytų principų ir būtiniausių standartų, kad būtų užtikrinta, jog ESII suteikiama lygiavertė apsauga;
- (59) siekiant užtikrinti saugų keitimąsi informacija, turėtų būti sudaryti atitinkami susitarimai, kuriais būtų užtikrinta įgyvendinant Programą trečiosioms valstybėms ir tarptautinėms organizacijoms suteikiamos ESII apsauga;
- (60) svarbus Programos tikslas – užtikrinti jos saugumą ir stiprinti strateginį savarankiškumą, susijusį su daugeliu itin svarbių technologijų ir vertės grandinių, kartu išsaugant atvirą ekonomiką, įskaitant laisvą ir sąžiningą prekybą, ir pasinaudoti kosmoso galimybėmis Sąjungos ir jos valstybių narių saugumui užtikrinti. Siekiant to tikslo konkrečiais atvejais reikia nustatyti būtinas tinkamumo ir dalyvavimo sąlygas, kad būtų užtikrinta Sąjungos operacinių sistemų

⁽²¹⁾ 2013 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendimas dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių (2013/488/ES) (OL L 274, 2013 10 15, p. 1).

⁽²²⁾ 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/444 dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių (OL L 72, 2015 3 17, p. 53).

vientisumo, saugumo ir atsparumo apsauga. Tai neturėtų pakenkti konkurencingumo ir ekonomiškumo būtinybei. Vertindama teisės subjektus, kuriems yra taikoma trečiosios valstybės arba trečiosios valstybės subjekto kontrolė, Komisija turėtų atsižvelgti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/452 ⁽²³⁾ numatytus principus ir kriterijus;

- (61) įgyvendinant Programą yra tam tikros informacijos, kuri, nors ir neįslaptinta, turi būti tvarkoma pagal galiojančius Sąjungos teisės aktus arba nacionalinius įstatymus, taisykles ir kitus teisės aktus, be kita ko, taikant platinimo apribojimus;
- (62) vis daugiau pagrindinių ekonomikos sektorių, visų pirma transporto, telekomunikacijų, žemės ūkio ir energetikos, vis dažniau naudoja palydovines navigacijos ir Žemės stebėjimo sistemas. Programoje turėtų būti pasinaudota tų sektorių sinergija, atsižvelgiant į kosmoso technologijų naudą tiems sektoriams, remiamas suderinamos įrangos kūrimas ir skatinamas atitinkamų standartų rengimas bei sertifikavimo plėtojimas. Taip pat didėja veiklos kosminėje erdvėje ir su Sąjungos ir jos valstybių narių saugumu ir gynyba susijusios veiklos sinergija. Todėl visiškai palydovinės navigacijos kontrolė turėtų užtikrinti Sąjungos technologinį nepriklausomumą, be kita ko, ilgainiui infrastruktūros įrangos komponentų atžvilgiu, ir strateginį savarankiškumą;
- (63) „Galileo“ tikslas – sukurti ir eksploatuoti pirmąją pasaulinę konkrečiai civilinėms reikmėms pritaikytą palydovinės navigacijos ir padėties nustatymo infrastruktūrą, kurią gali naudoti įvairūs Europos ir pasaulio viešieji ir privatieji subjektai. „Galileo“ veikia nepriklausomai nuo kitų esamų arba galimų sistemų ir taip prisideda, be kita ko, prie strateginio Sąjungos savarankiškumo. Antrosios kartos „Galileo“ turėtų būti palaipsniui įdiegta iki 2030 m. ir iš pradžių turėtų veikti sumažintu pajėgumu;
- (64) EGNOS tikslas – gerinti veikiančių pasaulinės palydovinės navigacijos sistemų, visų pirma „Galileo“, siunčiamų atvirų signalų kokybę. EGNOS paslaugos pirmiausia turėtų ne vėliau kaip 2026 m. pabaigoje aprėpti tas valstybių narių teritorijas, kurios geografiniu požiūriu yra Europoje, šiuo tikslu įskaitant Kiprą, Azorų salas, Kanarų salas ir Madeirą. Aviacijos srityje visos tos teritorijos oro navigacijos paslaugoms turėtų galėti naudotis EGNOS visais EGNOS remiamais veiklos lygmenimis. Atsižvelgiant į technines galimybes ir, žmogaus gyvybės apsaugos paslaugų atveju, remiantis tarptautiniais susitarimais, EGNOS paslaugų geografinė aprėptis galėtų būti išplėsta įtraukiant ir kitus pasaulio regionus. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2018/1139 ⁽²⁴⁾ ir būtinam „Galileo“ paslaugų kokybės stebėjimui aviacijos tikslais, reikėtų pažymėti, kad, nors „Galileo“ siunčiami signalai gali būti veiksmingai naudojami orlaivių padėčiai nustatyti visais skrydžio etapais naudojant būtiną signalų tikslinimo sistemą, įskaitant vietos, regioninę ar orlaivyje įrengtą avionikos sistemą, oro eismo valdymo (OEV) paslaugas ir oro navigacijos paslaugas (ONP) Europoje gali teikti tik vietinės arba regioninės signalo tikslinimo sistemos, pavyzdžiui, EGNOS. EGNOS žmogaus gyvybės apsaugos paslauga turėtų būti teikiama laikantis taikytinų Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos standartų (toliau – ICAO standartai);
- (65) būtina užtikrinti sistemų „Galileo“ ir EGNOS tvarumą ir jų paslaugų tęstinumą, prieinamumą, tikslumą, patikimumą ir saugumą. Atsižvelgiant į kintančią aplinką ir sparčiai besivystančią rinką, reikėtų toliau plėtoti sistemas ir kurti naujos kartos sistemas, įskaitant susijusią kosmoso bei antžeminio segmento raidą;

⁽²³⁾ 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/452, kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema (OL L 79I, 2019 3 21, p. 1).

⁽²⁴⁾ 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1139 dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, ir kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2111/2005, (EB) Nr. 1008/2008, (ES) Nr. 996/2010, (ES) Nr. 376/2014 ir direktyvos 2014/30/ES ir 2014/53/ES bei panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 552/2004 ir (EB) Nr. 216/2008 bei Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3922/91 (OL L 212, 2018 8 22, p. 1).

- (66) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1285/2013 ⁽²⁵⁾ vartojamas terminas „komercinė paslauga“ atsižvelgiant į šios paslaugos raidą nebėra tinkamas. Vietoj jos Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/224 ⁽²⁶⁾ buvo nustatytos dvi atskiros paslaugos – didelio tikslumo paslauga ir atpažinimo paslauga;
- (67) siekiant optimizuoti naudojamąsi teikiamomis paslaugomis, „Galileo“ ir EGNOS teikiamos paslaugos turėtų būti suderinamos ir sąveikios viena su kita, be kita ko, naudotojų lygmeniu, ir, kiek tai įmanoma, su kitomis palydovinės navigacijos sistemomis ir su įprastinėmis radionavigacinėmis priemonėmis, kai toks suderinamumas ir sąveikumas nustatyti tarptautiniu susitarimu, nedarant poveikio strateginio Sąjungos savarankiškumo tikslui;
- (68) atsižvelgiant į „Galileo“ ir EGNOS antžeminės infrastruktūros svarbą šioms sistemoms ir šios infrastruktūros poveikį jų saugumui, už infrastruktūros vietos nustatymą turėtų būti atsakinga Komisija. Sistemų antžeminės infrastruktūros diegimas turėtų toliau vykti atvirai ir skaidriai, o šiame procese, kai tikslinga, galėtų dalyvauti Agentūra, atsižvelgiant į jos kompetencijos sritį;
- (69) siekiant užtikrinti kuo didesnę „Galileo“ ir EGNOS teikiamą socialinę ir ekonominę naudą, kartu prisidedant prie Sąjungos strateginio savarankiškumo, visų pirma jautriuose sektoriuose ir saugos bei saugumo srityje, reikėtų skatinti naudotis EGNOS ir „Galileo“ paslaugomis kitose Sąjungos politikos srityse, taip pat naudojantis reglamentavimo priemonėmis, kai tai pagrįsta ir naudinga. Svarbi šio proceso dalis taip pat yra naudojimosi šiomis paslaugomis visose valstybėse narėse skatinimas;
- (70) Programos komponentais turėtų būti skatinamas skaitmeninių technologijų taikymas kosmoso sistemose, duomenų ir paslaugų platinimas ir galutinės grandies sektoriaus plėtra. Todėl ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas iniciatyvoms ir veiksams, Komisijos pasiūlytiems 2016 m. rugsėjo 14 d. komunikate „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“ ir 2016 m. rugsėjo 14 d. komunikate „Europos 5G veiksmų planas“;
- (71) pagal programą „Copernicus“ turėtų būti užtikrinama savarankiška prieiga prie aplinkos srities žinių ir pagrindinių Žemės stebėjimo ir geoinformacijos paslaugų technologijų, taip padedant Sąjungai savarankiškai priimti sprendimus ir imtis veiksmų, *inter alia*, aplinkos, klimato kaitos, jūrų, jūrininkystės, žemės ūkio ir kaimo plėtros, kultūros paveldo apsaugos, civilinės saugos, žemės ir infrastruktūros stebėsenos, saugumo, skaitmeninės ekonomikos srityse;
- (72) programa „Copernicus“ turėtų būti įgyvendinama toliau plėtojant veiklą ir pasiekimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 377/2014 ⁽²⁷⁾, kuriuo nustatoma Sąjungos Žemės stebėjimo ir stebėsenos programa (programa „Copernicus“), taip pat Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 911/2010 ⁽²⁸⁾, kuriuo sukurta ankstesnė globalios aplinkos ir saugumo stebėsenos sistemos (GMES) programa ir jos pradinės veiklos įgyvendinimo taisyklės, taip pat užtikrinant tos veiklos ir pasiekimų tęstinumą ir juos stiprinant, atsižvelgiant į Žemės stebėjimo sričiai poveikį darančias mokslinių tyrimų, technologijų pažangos ir inovacijų pastarojo meto tendencijas, taip pat į pokyčius didžiųjų duomenų analizės ir dirbtinio intelekto srityse ir į susijusias Sąjungos lygmens strategijas ir iniciatyvas, kaip išdėstyta Komisijos 2020 m. vasario 19 d. baltojoje knygoje apie dirbtinį intelektą „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“ ir 2020 m. vasario 19 d. komunikate „Europos duomenų strategija“. Naujų išteklių kūrimo tikslu Komisija turėtų glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis,

⁽²⁵⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1285/2013 dėl Europos palydovinės navigacijos sistemų įdiegimo ir eksploatavimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 876/2002 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 683/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 1).

⁽²⁶⁾ 2017 m. vasario 8 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/224, kuriuo nustatomos pagal programą „Galileo“ sukurtos sistemos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1285/2013 2 straipsnio 4 dalies c punkte nurodytai funkcijai atlikti teikiamos komercinės paslaugos techninės ir veikimo specifikacijos (OL L 34, 2017 2 9, p. 36).

⁽²⁷⁾ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 377/2014, kuriuo nustatoma programa „Copernicus“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 911/2010 (OL L 122, 2014 4 24, p. 44).

⁽²⁸⁾ 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 911/2010 dėl Europos Žemės stebėsenos programos (GMES) ir jos pradinės praktinės veiklos 2011–2013 m. (OL L 276, 2010 10 20, p. 1).

EKA, Europos meteorologinių palydovų eksploatacijos organizacija (toliau – EUMETSAT) ir, kai tinkama, kitais subjektais, turinčiais atitinkamų kosmoso ir *in situ* išteklių. Programa „Copernicus“ turėtų kuo daugiau naudotis valstybių narių, EKA, EUMETSAT ir kitų subjektų, įskaitant komercines iniciatyvas Sąjungoje, turimais žemės stebėjimo kosmose pajėgumais, taip prisidedant ir prie perspektyvaus Sąjungos komercinio kosmoso sektoriaus plėtojimo. Kai įmanoma ir tikslinga, programa „Copernicus“ taip pat turėtų naudotis daugiausia valstybių narių pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2007/2/EB⁽²⁹⁾ teikiama turimais *in situ* ir papildomais duomenimis. Komisija turėtų bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir Europos aplinkos agentūra, kad užtikrintų programai „Copernicus“ reikalingą veiksmingą prieigą prie *in situ* duomenų rinkinių;

- (73) programa „Copernicus“ turėtų būti įgyvendinama atsižvelgiant į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/98/EB⁽³⁰⁾ tikslus, visų pirma tikslus užtikrinti skaidrumą ir paslaugų plėtojimui palankias sąlygas, taip pat prisidėti prie Sąjungos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo. Turėtų būti sudarytos galimybės programos „Copernicus“ duomenimis ir informacija naudotis nemokamai ir laisvai;
- (74) būtina visapusiškai išnaudoti visas programos „Copernicus“ Sąjungos visuomenei ir ekonomikai teikiamas galimybes, už tiesioginės naudos gavėjų ribų, aktyviau taikant naudotojų gausinimo priemones, ir tam reikalingi papildomi veiksmai, kad duomenis galėtų naudoti ne specialistai ir taip būtų skatinamas ekonomikos augimas, darbo vietų kūrimas ir žinių perdavimas;
- (75) programa „Copernicus“ yra į naudotojus orientuota programa. Todėl jos raida turėtų būti grindžiama kintančiais pagrindinių programos „Copernicus“ naudotojų reikalavimais, taip pat pripažįstant, kad atsiranda naujų naudotojų bendruomenių – tiek viešojo, tiek privačiojo sektoriaus. Programa „Copernicus“ turėtų būti grindžiama galimybių analize, siekiant atsižvelgti į kintančius naudotojų poreikius, įskaitant susijusius su Sąjungos politikos įgyvendinimu ir stebėseną – tam būtinas nuolatinis, veiksmingas naudotojų dalyvavimas, visų pirma nustatant ir tvirtinant reikalavimus;
- (76) programa „Copernicus“ jau veikia. Todėl svarbu užtikrinti jau esamos infrastruktūros ir paslaugų tęstinumą, kartu prisitaikant prie kintančių naudotojų poreikių, rinkos aplinkos, visų pirma naujų kosmoso srities dalyvių atsiradimo ir socialinių bei politinių pokyčių, dėl kurių būtina greitai reaguoti. Tam reikia plėtoti programos „Copernicus“ funkcinę struktūrą, kad būtų geriau atsižvelgta į perėjimą nuo pirmojo funkcinės paslaugų etapo prie pažangių ir labiau tikslinių paslaugų teikimo naujoms naudotojų bendruomenėms, ir skatinti pridėtinę vertę kuriančias galutinės grandies rinkas. Tuo tikslu ją toliau įgyvendinant turėtų būti laikomasi požiūrio, pagrįsto duomenų vertės grandine (t. y. duomenų rinkimas, duomenų ir informacijos apdorojimas, paskirstymas ir naudojimas, naudotojų gausinimo, optimizavimo rinkoje ir pajėgumų stiprinimo veikla), o vykdant strateginio planavimo procesą pagal programą „Europos horizontas“ būtų nustatyta, kuri mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla turėtų būti vykdoma remiantis programa „Copernicus“;
- (77) kalbant apie duomenų rinkimą, vykdant veiklą pagal programą „Copernicus“ turėtų būti siekiama baigti kurti ir išlaikyti esamą kosmoso infrastruktūrą, pasirengti ilgalaikiam palydovų pakeitimui pasibaigus jų eksploatacijos laikui, taip pat pradėti vykdyti naujas misijas, kurių objektas visų pirma būtų naujos stebėjimo sistemos, padėsiančios spręsti visuotinį klimato kaitos uždavinį, kaip antai išmetamo antropogeninės kilmės CO₂ ir kitų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėseną. Vykdamas veiklą pagal programą „Copernicus“ turėtų būti plečiama jos visuotinė stebėseną virš poliarinių sričių ir remiamas aplinkosaugos reikalavimų laikymosi užtikrinimas, teisės aktais nustatyta aplinkos stebėseną ir pranešimų teikimas, taip pat novatoriškos aplinkos srities taikmenos žemės ūkio, miškų, vandens ir jūrų išteklių valdymo bei kultūros paveldo srityse, kaip antai pvz., skirtos pasėlių stebėsenos, vandentvarkos ir sustiprintos priešgaisrinės stebėsenos tikslams. Vykdamas šią veiklą, pagal programą „Copernicus“ turėtų būti pasiektas svertų poveikis ir maksimaliai pasinaudota ankstesnio finansavimo laikotarpio (2014–2020 m.) investicijomis, įskaitant valstybių narių, EKA ir EUMETSAT įvykdytas investicijas, kartu nagrinėjant naujus veiklos ir verslo modelius, kuriais būtų galima dar labiau papildyti programos „Copernicus“ pajėgumus. Įgyvendinant programą „Copernicus“ taip pat galėtų būti remiamasi sėkmingomis partnerystėmis su valstybėmis narėmis, kad jos saugumo aspektas būtų toliau plėtojamas taikant tinkamus valdymo mechanizmus ir būtų reaguojama į kintančius vartotojų poreikius saugumo srityje;

⁽²⁹⁾ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

⁽³⁰⁾ 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 345, 2003 12 31, p. 90).

- (78) vykdant duomenų ir informacijos tvarkymo funkciją programa „Copernicus“ turėtų užtikrinti ilgalaikį pagrindinių programos „Copernicus“ paslaugų tvarumą ir tolesnę plėtrą, teikti informaciją, kad būtų atsižvelgiama į viešojo sektoriaus poreikius ir poreikius, atsirandančius dėl Sąjungos tarptautinių įsipareigojimų, ir kuo labiau padidinti komercinio panaudojimo galimybes. Visų pirma, pagal programą „Copernicus“ Europos, nacionalinių, vietos ir pasauliniu mastu turėtų būti teikiama informacija apie atmosferos sudėtį ir oro kokybę; informacija apie vandenynų būklę ir dinamiką; informacija, kuria remiamasi vykdant žemės paviršiaus ir ledo dangos stebėseną, naudojama įgyvendinant Sąjungos, nacionalinę ir vietos politiką; informacija, kuria remiamasi taikant prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos poveikio švelninimo priemones; geoerdvinė informacija, kuria remiamasi ekstremaliųjų situacijų valdymo, be kita ko, vykdant prevencinę veiklą, aplinkosaugos reikalavimų laikymosi užtikrinimo ir civilinės saugos srityse, įskaitant paramą Sąjungos išorės veiksams. Komisija turėtų nustatyti atitinkamas sutartines sąlygas, kuriomis būtų skatinamas paslaugų teikimo tvarumas;
- (79) įgyvendindama programos „Copernicus“ paslaugas, Komisija turėtų remtis kompetentingais subjektais, atitinkamomis Sąjungos agentūromis, nacionalinių įstaigų grupėmis ar konsorciūmais arba bet kuria atitinkama įstaiga, potencialiai galinčia sudaryti susitarimą dėl įnašo. Atrinkdama tuos subjektus, Komisija turėtų užtikrinti, kad nebūtų veiklos ir paslaugų teikimo sutrikimų ir kad, įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, visų pirma bendrą saugumo ir gynybos politiką, su saugumu susijusių duomenų atveju atitinkami subjektai turėtų išankstinio perspėjimo ir krizių stebėjimo pajėgumus. Pagal Finansinio reglamento 154 straipsnio 2 dalį asmenys ir subjektai, kuriems pavesta įgyvendinti Sąjungos lėšas, privalo laikytis nediskriminavimo principo visų valstybių narių atžvilgiu. To principo laikymasis turėtų būti užtikrinamas sudarant atitinkamus susitarimus dėl įnašo, susijusius su programos „Copernicus“ paslaugų teikimu;
- (80) įgyvendinant programos „Copernicus“ paslaugas, turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos visuomenei jomis naudotis, nes naudotojai galėtų numatyti, kokios paslaugos teikiamos, jų raidą, taip pat palankesnės sąlygos bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir kitomis šalimis. Tuo tikslu Komisija ir paslaugas teikiantys jos įgaliotieji subjektai turėtų palaikyti glaudų ryšį su pagrindinėmis visos Europos programos „Copernicus“ naudotojų bendruomenėmis toliau plėtodami programos „Copernicus“ paslaugų ir informacijos portfelį, siekiant užtikrinti, kad būtų tenkinami kintantys viešojo sektoriaus ir politikos poreikiai, taigi būtų kuo labiau padidintas Žemės stebėjimo duomenų naudojimas. Komisija ir valstybės narės turėtų bendradarbiauti plėtodamos programos „Copernicus“ *in situ* komponentą ir sudarydamos palankesnes sąlygas integruoti programos „Copernicus“ *in situ* duomenų rinkinius ir kosmoso duomenų rinkinius programos „Copernicus“ paslaugoms tobulinti;
- (81) programos „Copernicus“ nemokamų, išsamių ir atvirų duomenų politika buvo įvertinta kaip vienas iš sėkmingiausių programos „Copernicus“ įgyvendinimo elementų, nes ji labai padėjo skatinti jos duomenų ir informacijos paklausą, įtvirtindama programą „Copernicus“ kaip vieną didžiausių pasaulio Žemės stebėjimo duomenų teikėjų pasaulyje. Akivaizdu, kad reikia užtikrinti ilgalaikį ir saugų nemokamų, išsamių ir atvirų duomenų teikimo tęstinumą ir galimybę jais naudotis siekiant įgyvendinti Europos kosmoso strategijoje nustatytus plataus užmojo tikslus. Programos „Copernicus“ duomenys kuriami visų pirma siekiant naudoti Europos piliečiams, o tai, kad tie duomenys būtų laisvai prieinami visame pasaulyje, Sąjungos įmonėms ir mokslininkams suteikia plačiausias bendradarbiavimo galimybes ir prisideda prie veiksmingos Europos kosmoso ekosistemos. Nustatant bet kokius prieigos prie programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos apribojimus, turėtų būti laikomasi programos „Copernicus“ duomenų politikos, kaip nustatyta šiame reglamente ir Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 1159/2013⁽³¹⁾;
- (82) taikant atitinkamas sąlygas ir apribojimus, turėtų būti suteikta galimybė visapusiškai, laisvai ir nemokamai naudotis vykdant programą „Copernicus“ gautais duomenimis ir informacija, siekiant skatinti naudojimąsi ir dalijimąsi jais ir stiprinti Europos žemės stebėjimo rinkas, visų pirma galutinės grandies sektorių, taip skatinant ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą Sąjungoje. Suteikus tokią duomenų ir informacijos galimybę turėtų būti toliau užtikrinamas aukšto lygio nuoseklumas, tęstinumas, patikimumas ir kokybė. Todėl reikia užtikrinti didelio masto ir patogią naudotojams prieigą prie programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos, jų apdorojimą ir panaudojimą įvairiais savalaikiškumo lygiais, o Komisija turėtų ir toliau laikytis integruoto požiūrio tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu, ir sudaryti sąlygas integracijai su kitais duomenų ir informacijos šaltiniais. Todėl Komisija turėtų imtis

⁽³¹⁾ 2013 m. liepos 12 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1159/2013, kuriuo nustatomos GMES naudotojų registracijos ir licencijų išdavimo sąlygos ir apibrėžiami prieigos prie GMES duomenų bei GMES paslaugų informacijos apribojimo kriterijai ir taip papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 911/2010 dėl Europos Žemės stebėsenos programos (GMES) (OL L 309, 2013 11 19, p. 1).

būtinų priemonių, kuriomis būtų užtikrinama, kad programos „Copernicus“ duomenys ir informacija būtų lengvai ir veiksmingai prieinami ir tinkami naudoti, ypač skatinant prieigos prie duomenų ir informacijos paslaugas (toliau – DIAS) valstybėse narėse ir, kai įmanoma, skatinant esamų Europos Žemės stebėjimo duomenų infrastruktūros objektų sąveikumą, siekiant užtikrinti sinergiją su tais ištekliais, kad būtų galima kuo labiau padidinti ir sustiprinti programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos naudojimą rinkoje;

- (83) Komisija turėtų dirbti su duomenų teikėjais, kad susitartų dėl trečiųjų šalių duomenims taikomų licencijavimo sąlygų siekiant sudaryti palankesnes sąlygas juos naudoti įgyvendinant programą „Copernicus“, laikantis šio reglamento ir nepažeidžiant taikytinų trečiosios šalies teisių. Kadangi tam tikri programos „Copernicus“ duomenys ir informacija, įskaitant didelės skiriamosios gebos vaizdus, gali turėti poveikio Sąjungos ar valstybių narių saugumui, tinkamai pagrįstais atvejais gali būti patvirtintos priemonės, kuriomis siekiama pašalinti riziką ir grėsmę Sąjungos ar valstybių narių saugumui;
- (84) siekiant skatinti ir palengvinti nacionalinių, regioninių ir vietos institucijų, MVĮ, mokslininkų ir tyrėjų naudojimąsi Žemės stebėjimo duomenimis ir technologijomis, vykdant naudotojų gausinimo veiklą turėtų būti skatinama specializuotų programos „Copernicus“ duomenų paskirstymo tinklų, įskaitant nacionalines ir regionines įstaigas, pavyzdžiui, „Copernicus Relays“ ir „Copernicus Academy“, veikla. Tuo tikslu Komisija ir valstybės narės turėtų siekti sukurti glaudesnes programos „Copernicus“ ir Sąjungos bei nacionalinės politikos sąsajas, kad būtų didinama komercinių taikmenų bei paslaugų paklausa, o įmonėms, visų pirma MVĮ ir startuoliams, būtų sudaromos sąlygos kurti programos „Copernicus“ duomenimis ir informacija grindžiamas taikmenas siekiant Europoje sukurti konkurencingą Žemės stebėjimo duomenų ekosistemą;
- (85) tarptautinėje srityje programa „Copernicus“ turėtų teikti tikslią ir patikimą informaciją, kad būtų galima bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, ir remti Sąjungos išorės ir vystomojo bendradarbiavimo politiką. Programa „Copernicus“ turėtų būti laikoma Europos indėliu į Pasaulinės Žemės stebėjimo sistemų sistemos, Žemės stebėjimo palydovų komiteto, 1992 m. Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijos, JT darnaus vystymosi tikslų vykdymo ir Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos veiklą. Komisija turėtų padėti užmegzti arba palaikyti tinkamą bendradarbiavimą su atitinkamomis sektorinėmis JT įstaigomis ir Pasauline meteorologijos organizacija;
- (86) programai „Copernicus“ įgyvendinti Komisija, kai tikslinga, turėtų pasitelkti Europos tarptautines organizacijas, su kuriomis ji jau yra nustačiusi partnerystes, visų pirma EKA, pastarajai pavesdama kurti, koordinuoti, diegti ir tobulinti kosmoso komponentus, kai tikslinga – suteikti prieigą prie trečiųjų šalių duomenų, taip pat vykdyti specializuotas misijas, jei jų nevykdo kiti subjektai. Be to, Komisija turėtų pavesti EUMETSAT vykdyti specializuotas misijas arba jų dalis ir, kai tikslinga, suteikti prieigą prie dalyvavimo misijos duomenų pagal jos kompetenciją ir įgaliojimus;
- (87) paslaugų srityje Komisija turėtų tinkamai naudotis Sąjungos agentūrų, pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūros, Europos jūrų saugumo agentūros, Frontex, SATCEN, taip pat tarpvyriausybinių Europos vidutinės trukmės orų prognozės centro, teikiamaiais konkrečiais pajėgumais ir Europos investicijomis į jūrų aplinkos stebėsenos paslaugas per „Mercator Ocean“. Saugumo srityje būtų siekiama su vyriausiuoju įgaliotiniu nustatyti Sąjungos lygmens visapusišką požiūrį. Komisijos Jungtinis tyrimų centras (toliau – JRC) aktyviai dalyvauja nuo GMES iniciatyvos pradžios ir remia veiklą, susijusią su „Galileo“ ir kosmoso meteorologinių reiškinių (toliau – SWE) pakomponenčiu. Pagal Reglamentą (ES) Nr. 377/2014 JRC valdo programos „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslaugą ir programos „Copernicus“ žemės paviršiaus stebėsenos paslaugos pasaulinį komponentą; jis prisideda prie duomenų ir informacijos kokybės ir tinkamumo patikros, taip pat prie būsimos raidos. Įgyvendindama Programą Komisija turėtų toliau remtis JRC mokslinėmis bei techninėmis rekomendacijomis;
- (88) atsižvelgdama į Europos Parlamento ir Tarybos prašymus, Sąjunga Sprendimu Nr. 541/2014/ES nustatė kosmoso stebėjimo ir sekimo rėmimo programą (toliau – SST). Kosminės šiukšlės tapo didele grėsme veiklos kosminėje erdvėje saugumui, saugai ir tvarumui. Todėl SST pakomponenčiui tenka labai svarbus vaidmuo užtikrinant

Programos komponentų tęstinumą ir jų indėlį į Sąjungos politiką. Siekdama užkirsti kelią kosminių šiukšlių kiekio didėjimui, SST pakomponentis padeda užtikrinti tvarią ir garantuotą prieigą prie kosmoso ir naudojimąsi juo – tai bendras visuotinis tikslas. Šiomis aplinkybėmis SST galėtų padėti rengiant europinius Žemės orbitos valymo projektus;

- (89) SST pakomponentio pajėgumų veikimas ir savarankiškumas turėtų būti plėtojami toliau. Tuo tikslu po SST pakomponentio turėtų būti sukurtas autonominis Europos kosmoso objektų katalogas, grindžiamas SST jutiklių tinklo duomenimis. Kai tikslinga, Sąjunga galėtų apsvarstyti galimybę suteikti prieigą prie kai kurių šio katalogo duomenų komerciniais, nekomerciniais ir mokslinių tyrimų tikslais. SST pakomponentis taip pat turėtų toliau remti SST paslaugų valdymą ir teikimą. Kadangi SST paslaugos yra orientuotos į naudotojus, reikėtų įdiegti tinkamus mechanizmus informacijai apie naudotojų poreikius, įskaitant susijusius su saugumu ir aktualios informacijos perdavimu viešosioms institucijoms ir jos gavimu iš jų, rinkti, siekiant pagerinti sistemos veiksmingumą, kartu laikantis nacionalinės saugos ir saugumo politikos;
- (90) SST paslaugos turėtų būti teikiamos remiantis Sąjungos bei valstybių narių bendradarbiavimu ir pasitelkiant turimas ir būsimas nacionalines ekspertines žinias bei įrenginius, taip pat bendradarbiaujant su EKA arba Sąjungos sukurtus įrenginius. Turėtų būti įmanoma teikti finansinę paramą naujų SST jutiklių kūrimui. Atsižvelgiant į konfidencialų SST pobūdį, nacionalinius jutiklius ir jų eksploatavimą, techninę priežiūrą ir atnaujinimą, taip pat duomenų, naudojamų teikiant SST paslaugas, tvarkymą turėtų toliau kontroliuoti SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės;
- (91) valstybėms narėms, kurios nuosavybės teise valdo pakankamus pajėgumus SST pakomponentiui arba turi prieigą prie jų, turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti teikiant SST paslaugas. Turėtų būti laikoma, kad pagal Sprendimą Nr. 541/2014/ES įsteigto konsorciumo veikloje dalyvaujančios valstybės narės nuosavybės teise valdo pakankamus pajėgumus SST pakomponentiui arba turi prieigą prie jų. Tos valstybės narės turėtų pateikti vieną bendrą pasiūlymą ir įrodyti, kad laikosi su eksploatacijos sąranka susijusių papildomų elementų. Reikėtų nustatyti atitinkamas tų valstybių narių atrankos ir organizavimo taisykles;
- (92) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su išsamių valstybių narių dalyvavimą teikiant SST paslaugas reglamentuojančių procedūrų ir elementų priėmimu. Jeigu bendro norinčių dalyvauti teikiant SST paslaugas valstybių narių pasiūlymo nepateikiama arba jei Komisija mano, kad toks pasiūlymas neatitinka nustatytų kriterijų, Komisija turėtų galėti pradėti antrąjį etapą dėl valstybių narių dalyvavimo teikiant SST paslaugas. To antrojo etapo procedūromis ir elementais turėtų būti apibrėžta, kurios orbitos apimamos, ir jais turėtų būti atsižvelgiama į poreikį kuo labiau padidinti valstybių narių dalyvavimą SST paslaugų teikimo veikloje. Kai pagal šias procedūras ir elementus numatoma galimybė Komisijai atrinkti kelis pasiūlymus, kad jie apimtų visas orbitas, taip pat turėtų būti nustatyti tinkami valstybių narių grupių koordinavimo mechanizmai ir veiksmingas sprendimas, apimantis visas SST paslaugas. Šiais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 182/2011 ⁽³²⁾;
- (93) nustačius SST pakomponentį, jis turėtų atitikti veiklos papildomumo ir aukštos kokybės į naudotojus orientuotų SST paslaugų tęstinumo principus ir remtis geriausia ekspertine patirtimi. Todėl įgyvendinant SST pakomponentį reikėtų vengti bereikalingo dubliavimo. SST paslaugų tęstinumas, kokybė ir patikimumas turėtų būti užtikrinami pertekliniais pajėgumais. Ekspertų grupių veikla turėtų padėti išvengti tokio bereikalingo dubliavimo;
- (94) be to, SST pakomponentis turėtų būti palankus esamoms rizikos mažinimo priemonėms, pavyzdžiui, COPUOS Kosminių šiukšlių kiekio mažinimo gairėms ir Ilgalaikio veiklos kosminėje erdvėje tvarumo gairėms ar kitoms iniciatyvoms, kuriomis siekiama užtikrinti veiklos kosminėje erdvėje saugą, saugumą ir tvarumą. Kad būtų sumažinta susidūrimų rizika, SST pakomponentis taip pat siektų sinergijos su kosminių šiukšlių aktyvaus šalinimo

⁽³²⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

ir pasyvinimo priemonių iniciatyvomis. SST pakomponentis turėtų padėti užtikrinti, kad kosminė erdvė būtų naudojama ir tyrinėjama taikiais tikslais. Išaugęs veiklos kosminėje erdvėje mastas gali turėti įtakos tarptautinėms eismo kosminėje erdvėje valdymo iniciatyvoms. Sąjunga turėtų stebėti tuos pokyčius ir gali į juos atsižvelgti atlikdama dabartinės daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio vertinimą;

- (95) veikloje pagal SST, SWT ir šalia Žemės skriejančių objektų (toliau – NEO) pakomponentčius reikėtų atsižvelgti į bendradarbiavimą su tarptautiniais partneriais, visų pirma Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, tarptautinėms organizacijoms ir kitomis trečiosiomis šalimis, visų pirma siekiant išvengti susidūrimų kosmose, užkirsti kelią kosminių šiukšlių kiekio didėjimui ir didinti parengtį ekstremalių kosmoso meteorologinių reiškinių ir šalia Žemės skriejančių objektų poveikiui;
- (96) Tarybos Saugumo komitetas rekomendavo sukurti rizikos valdymo struktūrą, skirtą užtikrinti, kad įgyvendinant Sprendimą Nr. 541/2014/ES būtų tinkamai atsižvelgiama į duomenų saugumo klausimus. Tuo tikslu ir atsižvelgdamos į jau atliktą darbą SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės turėtų nustatyti tinkamas rizikos valdymo struktūras ir procedūras;
- (97) ekstremalūs ir didelio masto kosmoso meteorologiniai reiškiniai gali kelti grėsmę piliečių saugai ir sutrikdyti kosminės ir antžeminės infrastruktūros eksploatavimą. Todėl pagal Programą turėtų būti sukurtas SWE pakomponentis, kurio tikslas – įvertinti kosmoso meteorologinių reiškinių keliamą riziką ir atitinkamus naudotojų poreikius, didinti informuotumą apie kosmoso meteorologinių reiškinių keliamą riziką, užtikrinti, kad būtų teikiamos į naudotojus orientuotos SWE paslaugos, taip pat gerinti valstybių narių pajėgumus teikti SWE paslaugas. Komisija turėtų teikti pirmenybę sektoriams, kuriuose turi būti teikiamos funkcinės SWE paslaugos, atsižvelgdama į naudotojų poreikius, riziką ir technologinę parengtį. Ilgainiui gali būti atsižvelgiama ir į kitų sektorių poreikius. Paslaugoms Sąjungos lygmeniu pagal naudotojų poreikius teikti reikės tikslinės, koordinuojamos ir nuolatinės mokslinių tyrimų ir plėtros veiklos, kuria būtų remiama SWE paslaugų raida. SWE paslaugos turėtų būti teikiamos remiantis esamais nacionaliniais ir Sąjungos pajėgumais, sudarant sąlygas plačiu mastu dalyvauti valstybėms narėms, Europos bei tarptautinėms organizacijoms ir įtraukiant privatųjį sektorių;
- (98) 2017 m. kovo 1 d. Komisijos baltojoje knygoje dėl Europos ateities, 2017 m. kovo 25 d. 27 ES valstybių narių valstybių ir vyriausybės vadovų Romos deklaracijoje ir keliose Europos Parlamento rezoliucijose primenama, kad Sąjungai tenka svarbus vaidmuo užtikrinant saugią, patikimą ir atsparią Europą, kuri pajėgtų spręsti tokius uždavinius, kaip regioniniai konfliktai, terorizmas, kibernetinės grėsmės ir didėjantis migracijos spaudimas. Saugi ir garantuota prieiga prie palydovinio ryšio yra būtina saugumo subjektų naudojama priemonė, o tų pagrindinių saugumo išteklių telkimas ir dalijimasis jais Sąjungos lygmeniu stiprina Sąjungą, kuri saugo savo piliečius;
- (99) 2013 m. gruodžio 19–20 d. Europos Vadovų Taryba savo išvadose palankiai įvertino tai, kad rengiamasi kitos kartos vyriausybinių palydovinio ryšio (toliau – GOVSATCOM) sukūrimui glaudžiai tarpusavyje bendradarbiaujant valstybėms narėms, Komisijai ir EKA. GOVSATCOM taip pat buvo įvardytas kaip vienas iš 2016 m. birželio mėn. Visuotinės Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategijos elementų. GOVSATCOM turėtų prisidėti prie ES atsako į hibridines grėsmes ir teikti paramą ES jūrų saugumo strategijai ir ES Arkties politikai;
- (100) GOVSATCOM yra į naudotojus orientuota programa, pasižyminti stipriu saugumo aspektu. Atitinkami subjektai gali analizuoti GOVSATCOM naudojimo scenarijus, susijusius su trimis pagrindinėmis sritimis: krizių valdymu, kuris gali apimti civilines ir karines bendras saugumo ir gynybos misijas ir operacijas, gaivalines nelaimes ir žmogaus sukeltas katastrofas, humanitarines krizes ir ekstremaliąsias situacijas jūroje; stebėjimu, kuris gali apimti sienų stebėjimą, pasienio stebėjimą, jūrų sienos stebėjimą, jūrų stebėjimą ir neteisėtos prekybos stebėjimą, ir pagrindinius infrastruktūros objektus, kurie gali apimti diplomatinį tinklą, policijos ryšius, skaitmeninę infrastruktūrą, pvz. duomenų centrus, serverius, ypatingos svarbos infrastruktūrą, kaip antai, energetikos, transporto ir vandens barjerų, pvz., užtvankų, ir kosmoso infrastruktūrą;

- (101) GOVSATCOM pajėgumai ir paslaugos turėtų būti naudojami saugumo ir saugos požiūriu svarbioms Sąjungos ir valstybių narių subjektų misijoms ir veiksmams. Todėl reikia užtikrinti tinkamo lygio nepriklausomumą nuo trečiųjų šalių (trečiųjų valstybių ir trečiųjų valstybių subjektų), kuris apimtų visus GOVSATCOM elementus, pvz., kosmoso ir antžemines technologijas komponentų, posistemų ir sistemos lygmenimis, gamybos pramonės sektorius, kosmoso sistemų savininkus ir operatorius, antžeminės sistemos komponentų fizinę vietą;
- (102) palydoviniai ryšiai yra baigtinis išteklius, kurį riboja palydoviniai pajėgumai, dažnių ir geografinė aprėptis. Todėl, kad GOVSATCOM būtų ekonomiškai efektyvus ir būtų galima pasinaudoti masto ekonomija, reikia optimizuoti GOVSATCOM naudotojų poreikių ir pasiūlos pagal sutartis dėl GOVSATCOM pajėgumų ir paslaugų suderinimą. Kadangi tiek paklausa, tiek potenciali pasiūla laikui bėgant keičiasi, GOVSATCOM paslaugas reikia nuolat stebėti ir lanksčiai koreguoti;
- (103) eksploataciniai reikalavimai turėtų būti grindžiami naudojimo scenarijų analize. Remiantis šiais eksploataciniais reikalavimais, derinamais su saugumo reikalavimais, turėtų būti parengtas paslaugų portfelis. Paslaugų portfelyje turėtų būti nustatytos pagrindinės teiktinos GOVSATCOM paslaugos. Siekiant išlaikyti geriausią paklausos ir teikiamų paslaugų suderinamumą, GOVSATCOM paslaugų portfelį turėtų būti galima reguliariai atnaujinti;
- (104) pirmajame GOVSATCOM etape (maždaug iki 2025 m.) būtų naudojami esami pajėgumai. Šiomis sąlygomis Komisija turėtų pirkti GOVSATCOM pajėgumus iš valstybių narių, kurios turi nacionalinių sistemų ir kosmoso pajėgumų, taip pat iš komercinių palydovinių ryšių ar paslaugų teikėjų, atsižvelgdama į esminius Sąjungos saugumo interesus. Šiame pirmajame etape GOVSATCOM paslaugos būtų pradėtos teikti taikant pakopinį principą. Jei pirmajame etape atlikus išsamią būsimos pasiūlos ir paklausos analizę paaiškėtų, kad laikantis tokio principo kintanti paklausa negali būti patenkinta, turėtų būti galima priimti sprendimą pereiti prie antrojo etapo ir sukurti papildomą specialią kosmoso infrastruktūrą arba pajėgumus įgyvendinant vieną ar kelias viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes, pvz., su Sąjungos palydovų operatoriais;
- (105) siekiant optimizuoti turimus palydovinio ryšio išteklius, užtikrinti prieigą tokiomis nenumatytomis aplinkybėmis, kaip gaivalinės nelaimės, ir užtikrinti veiklos efektyvumą ir kuo trumpesnį pasirengimo naudojimui laiką, reikia būtino antžeminio segmento, kaip antai GOVSATCOM centrų ir galimų kitų antžeminių elementų. Pastarasis turėtų būti sukurta atsižvelgiant į eksploatacinius ir saugumo reikalavimus. Siekiant sumažinti riziką, vienas GOVSATCOM centras gali būti sudarytas iš kelių fizinių objektų. Gali prireikti kitų antžeminio segmento elementų, tokių kaip antenų stotys;
- (106) naudotojų įrangą palydovinio ryšio naudotojams yra labai svarbi veiklos sąsaja. GOVSATCOM metodas turėtų suteikti daugumai naudotojų galimybę savo turimą naudotojų įrangą naudoti ir GOVSATCOM paslaugoms;
- (107) naudotojai nurodė, kad norint užtikrinti veiklos efektyvumą svarbu siekti naudotojų įrangos sąveikumo ir turėti naudotojų įrangą, kuri gali būti naudojama su įvairiomis palydovinėmis sistemomis. Šioje srityje gali prireikti mokslinių tyrimų ir plėtros;
- (108) įgyvendinimo lygmeniu užduotys ir atsakomybė turėtų būti taip paskirstytos specializuotiems subjektams, pavyzdžiui, EGA, EIVT, EKA, Agentūrai ir kitoms Sąjungos agentūroms, kad būtų užtikrinta, jog jie atliktų savo pagrindinį vaidmenį, ypač su naudotojais susijusių aspektų atveju;
- (109) GOVSATCOM kompetentinga institucija atlieka svarbų vaidmenį stebėdama, ar naudotojai ir kiti nacionaliniai subjektai, kurie dalyvauja GOVSATCOM veikloje, laikosi dalijimosi pajėgumais ir prioritetų nustatymo taisyklių ir saugumo procedūrų, kaip nustatyta saugumo reikalavimuose. Valstybė narė, kuri nėra paskyrusi GOVSATCOM kompetentingos institucijos, turėtų bet kuriuo atveju paskirti kontaktinį centrą, atsakingą už visų nustatytų trikdžių, darančių neigiamą poveikį GOVSATCOM, pašalinimą;
- (110) valstybės narės, Taryba, Komisija ir EIVT turėtų galėti tapti GOVSATCOM dalyvėmis, jei jos nuspręstų suteikti įgaliojimus GOVSATCOM naudotojams arba galimybę naudotis pajėgumais, stotimis ar objektais. Atsižvelgiant į tai, kad sprendimą, ar suteikti leidimą GOVSATCOM naudotojams ir ar suteikti galimybę naudotis pajėgumais, stotimis

ar objektais, priima valstybės narės, valstybės narės negalėtų būti įpareigosios tapti GOVSATCOM dalyvėmis arba teikti prieglobą GOVSATCOM infrastruktūrai. Todėl GOVSATCOM komponentas nedarytų poveikio valstybių narių teisei nedalyvauti GOVSATCOM veikloje, be kita ko, pagal jų nacionalinę teisę arba konstitucinius reikalavimus, susijusius su politika dėl neprisijungimo prie karinių aljansų ir nedalyvavimo jų veikloje;

- (111) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su GOVSATCOM paslaugų eksploataciniais reikalavimais ir GOVSATCOM paslaugų portfeliu. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011;
- (112) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su išsamių dalijimosi sutelktais GOVSATCOM palydovinio ryšio pajėgumais ir prioritetų nustatymo taisyklių priėmimu. Apibrėždama išsamias dalijimosi išteklių ir prioritetų nustatymo taisykles, Komisija turėtų atsižvelgti į veiklos ir saugumo reikalavimus, taip pat į rizikos analizę ir numatomus GOVSATCOM dalyvių poreikius. Nors GOVSATCOM paslaugos GOVSATCOM naudotojams iš esmės turėtų būti teikiamos nemokamai, jei atliekant tą analizę padaroma išvada, kad trūksta pajėgumų, ir siekiant išvengti rinkos iškraipymo, kaip tų išsamių dalijimosi pajėgumais ir prioritetų nustatymo taisyklių dalis galėtų būti parengta kainodaros politika. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011;
- (113) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su GOVSATCOM antžeminio segmento infrastruktūros vietos nustatymu. Parinkdama tokias vietas Komisija turėtų galėti atsižvelgti į eksploatacinius ir saugumo reikalavimus, taip pat į esamą infrastruktūrą. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011;
- (114) Reglamentu (ES) Nr. 912/2010 įsteigta Sąjungos agentūra, vadinama Europos GNSS agentūra, kuriai pavesta valdyti tam tikrus „Galileo“ ir EGNOS palydovinės navigacijos programų aspektus. Šiuo reglamentu Europos GNSS agentūrai pavedamos naujos užduotys, ypač saugumo akreditavimas, susijusios ne tik su „Galileo“ ir EGNOS, bet ir su kitais Programos komponentais. Todėl Europos GNSS agentūros pavadinimas, užduotys ir organizaciniai aspektai turėtų būti atitinkamai pritaikyti;
- (115) vadovaujantis Sprendimu 2010/803/ES ⁽³³⁾ Agentūros būstinė yra Prahoje. Agentūros užduočių vykdymo tikslais Agentūros darbuotojai, vykdančys atitinkamame susitarime numatytą Programos veiklą, galėtų dirbti viename iš „Galileo“ arba EGNOS antžeminių centrų, nurodytų Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2016/413 ⁽³⁴⁾. Be to, kad Agentūra veiktų kuo veiksmingiau ir efektyviau, ribotas darbuotojų skaičius galėtų būti paskirtas į vietos skyrius vienoje ar daugiau valstybių narių. Toks darbuotojų paskyrimas darbuvi ne Agentūros ar „Galileo“ ir EGNOS būstinėse neturėtų lemti pagrindinės Agentūros veiklos perkėlimo į tokius vietos skyrius;
- (116) atsižvelgiant į tai, kad Europos GNSS agentūros veiklos sritis buvo išplėsta ir ji turėtų apimti ne tik „Galileo“ ir EGNOS veiklą, Europos GNSS agentūros pavadinimas nuo šiol turėtų būti pakeistas. Vis dėlto Agentūra turėtų užtikrinti Europos GNSS agentūros veiklos tęstinumą, be kita ko, tęstinumą jos teisių ir pareigų, darbuotojų bei priimtų sprendimų galiojimo atžvilgiu;
- (117) atsižvelgiant į Agentūros įgaliojimus ir Komisijos vaidmenį įgyvendinant Programą, tikslinga nustatyti, kad kai kurie Administracinės valdybos sprendimai būtų priimami tik po palankaus Komisijos atstovų balsavimo;

⁽³³⁾ 2010 m. gruodžio 10 d. Sprendimas 2010/803/ES, priimtas bendru valstybių narių Vyriausybės atstovų susitarimu, kuriuo nustatoma Europos GNSS agentūros būstinės vieta (OL L 342, 2010 12 28, p. 15).

⁽³⁴⁾ 2016 m. kovo 18 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/413, kuriuo nustatoma pagal GALILEO programą sukurtos sistemos antžeminės infrastruktūros vieta, numatomos infrastruktūros veiklai užtikrinti būtinos priemonės ir panaikinamas įgyvendinimo sprendimas 2012/117/ES (OL L 74, 2016 3 19, p. 45).

- (118) nedarant poveikio Komisijos įgaliojimams, Administracinė valdyba, Saugumo akreditavimo valdyba ir vykdomasis direktorius savo pareigas turėtų vykdyti nepriklausomai ir veikti vadovaudamiesi viešuoju interesu;
- (119) įmanoma ir net tikėtina, kad kai kurie Programos komponentai būtų grindžiami konfidencialaus pobūdžio arba su saugumu susijusios nacionalinės infrastruktūros naudojimu. Tuo atveju dėl nacionalinio saugumo priežasčių reiktų nustatyti, kad Administracinės valdybos ir Saugumo akreditavimo valdybos posėdžiuose valstybių narių atstovai ir Komisijos atstovai dalyvautų vadovaujantis principu „būtina žinoti“. Administracinei valdybai balsuojant gali dalyvauti tik tų valstybių narių, kurioms priklauso tokia infrastruktūra, atstovai ir Komisijos atstovas. Administracinės valdybos ir Saugumo akreditavimo valdybos darbo tvarkos taisyklėse turėtų būti apibrėžti atvejai, kuriais turi būti taikoma ta procedūra;
- (120) remiantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros ⁽³⁵⁾ 22 ir 23 punktais, ši Programa turėtų būti vertinama remiantis informacija, surinkta taikant konkrečius stebėsenos reikalavimus, kartu vengiant administracinės naštos, tenkančios visų pirma valstybėms narėms, ir pernelyg didelio reguliavimo. Tie reikalavimai, kai tinkama, turėtų apimti išmatuojamus rodiklius, kuriais remiantis būtų vertinamas Programos poveikis vietoje;
- (121) numatoma, kad programa „Copernicus“ ir „Galileo“ grindžiamų paslaugų naudojimas turės didelį poveikį visai Europos ekonomikai. Vis dėlto, atrodo, kad šiuo metu vyrauja *ad hoc* vertinimai ir atvejų tyrimai. Komisija (Eurostatas) turėtų apibrėžti atitinkamus statistinius vertinimus ir rodiklius, kurie sudarytų sistemingos ir patikimos Sąjungos veiklos kosminėje erdvėje poveikio stebėsenos pagrindą;
- (122) Europos Parlamentas ir Taryba turėtų būti nedelsiant informuojami apie darbo programas;
- (123) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su lėšų persikirstymu tarp Programos biudžeto išlaidų kategorijų, sprendimų dėl įnašų, susijusių su susitarimais dėl įnašų, priėmimu, techninių ir veiklos reikalavimų, reikalingų Programos komponentų ir jų teikiamų paslaugų įgyvendinimui ir kaitai, nustatymu, sprendimo dėl FBPS priėmimu, išsamių nuostatų dėl prieigos prie SST paslaugų ir atitinkamų procedūrų priėmimu, daugiamečio Sąjungos SST paslaugų plėtros plano ir pagrindinių veiklos rodiklių priėmimu, išsamių taisyklių dėl valstybių narių dalyvavimo SST pakomponentyje organizacinės sistemos veikimo priėmimu, SWE paslaugų parinkimu ir darbo programų priėmimu. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011. Komisijai turėtų padėti Programos komitetas, kuris turėtų rinktis į konkrečios sudėties posėdžius;
- (124) kadangi Programos komponentai yra orientuoti į naudotojus, jiems įgyvendinti ir plėtoti būtinas nuolatinis ir veiksmingas naudotojų dalyvavimas, visų pirma apibrėžiant ir tvirtinant paslaugų reikalavimus. Siekiant padidinti naudotojams teikiamą vertę, jų indėlis turėtų būti aktyviai skatinamas nuolat konsultuojantis su valstybių narių viešojo ir privačiojo sektoriaus galutiniais naudotojais ir, kai tinkama, su tarptautinėmis organizacijomis. Tuo tikslu turėtų būti įsteigta darbo grupė (toliau – Naudotojų forumas), kad ji padėtų Programos komitetui nustatyti naudotojų reikalavimus, patikrinti paslaugų atitikimą reikalavimams ir nustatyti teikiamų paslaugų trūkumus. Programos komiteto darbo tvarkos taisyklėse turėtų būti nustatyta Naudotojų forumo struktūra, kad būtų atsižvelgta į kiekvieno Programos komponento ir į kiekvienos komponentų paslaugos ypatumus. Kai įmanoma, valstybės narės turėtų prisidėti prie Naudotojų forumo, remdamosi sistemingomis ir koordinuojamomis nacionalinio lygmens konsultacijomis su naudotojais;

⁽³⁵⁾ OJ L 123, 2016 5 12, p. 1.

- (125) siekiant patikimo viešojo valdymo reikia užtikrinti vienodą Programos valdymą, spartesnį sprendimų priėmimą ir vienodas galimybes gauti informaciją, subjektų, kuriems pavestos su šia Programa susijusios užduotys, atstovams galėtų būti leista stebėtojų teisėmis dalyvauti Programos komiteto, įsteigto taikant Reglamentą (ES) Nr. 182/2011, darbe. Dėl tų pačių priežasčių trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų, kurios yra sudariusios su Sąjunga tarptautinį susitarimą dėl Programos, jos komponentų arba pakomponenčių, atstovams galėtų būti leista dalyvauti Programos komiteto veikloje, laikantis saugumo apribojimų ir tokia susitarime nustatytų sąlygų. Subjektų, kuriems pavestos su Programa susijusios užduotys, trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų atstovai neturi teisės dalyvauti Programos komiteto balsavimo procedūrose. Stebėtojų ir *ad hoc* dalyvių dalyvavimo sąlygos turėtų būti nustatytos Programos komiteto darbo tvarkos taisyklėse;
- (126) siekiant užtikrinti veiksmingą Programos įgyvendinimo pažangos siekiant jos tikslų vertinimą, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai papildyti nuostatas dėl programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos, teiktinos programos „Copernicus“ naudotojams, susijusias su prieigos prie tokių duomenų ir informacijos bei naudojimosi jais specifikacijomis, sąlygomis ir procedūromis, iš dalies pakeisti šio reglamento priedą, kiek tai susiję su rodikliais, jei tai laikoma reikalinga, ir papildyti šį reglamentą nuostatomis dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos nustatymo. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (127) kadangi šio reglamento tikslo valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo, kuriam reikia daugiau finansinių ir techninių pajėgumų, nei jų gali skirti atskira valstybė narė, masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,
- (128) siekiant užtikrinti vienodas Programos saugumo reikalavimų įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Reglamento (ES) Nr. 182/2011. Valstybės narės turėtų turėti galimybę maksimaliai kontroliuoti Programos saugumo reikalavimų laikymąsi. Priimant įgyvendinimo aktus Programos saugumo srityje, Komisijai turėtų padėti Programos komitetas, sudarytas iš valstybių narių atstovų, kurie renkasi į specialios saugumo sudėties posėdžius. Atsižvelgiant į opų saugumo klausimų pobūdį, Programos komiteto pirmininkas turėtų stengtis rasti sprendimus, kuriems pritartų kuo daugiau komiteto narių. Tais atvejais, kai Programos komitetas nuomonės nepateikia, Komisija neturėtų priimti įgyvendinimo aktų, kuriais būtų nustatyti bendrieji Programos saugumo reikalavimai;
- (129) siekiant suderinti Programos trukmę su Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093 ⁽³⁶⁾ nustatytos 2021–2027 m. daugiameinės finansinės programos (toliau – 2021–2027 m. DFP) trukme, Programa turėtų būti nustatyta septynerių metų laikotarpiui. Agentūrai, kuri vykdo savo užduotis, šis laiko apribojimas neturėtų būti taikomas;
- (130) siekiant užtikrinti paramos teikimo atitinkamoje politikos srityje tęstinumą ir sudaryti sąlygas pradėti įgyvendinimą nuo 2021–2027 m. DFP pradžios, būtina numatyti, kad šis reglamentas įsigaliotų skubos tvarka ir būtų taikomas atgaline data nuo 2021 m. sausio 1 d.;
- (131) todėl reglamentai (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 ir (ES) Nr. 377/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES turėtų būti panaikinti,

⁽³⁶⁾ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiameinė finansinė programa (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 11).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu 2021–2027 m. DFP laikotarpiui nustatoma Sąjungos kosmoso programa (toliau – Programa). Jame nustatomi programos tikslai, 2021–2027 m. biudžetas, Sąjungos finansavimo formos ir tokio finansavimo teikimo taisyklės, taip pat programos įgyvendinimo taisyklės.

Šiuo reglamentu įsteigiama Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra (toliau – Agentūra), kuri pakeičia Reglamentu (ES) Nr. 912/2010 įsteigtą Europos GNSS agentūrą, ir perima jos teises bei pareigas, ir nustatomos Agentūros veiklos taisyklės.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) erdvėlaivis – orbitoje skriejantis objektas, sukurtas konkrečiai funkcijai ar misijai atlikti, pavyzdžiui, ryšių, navigacijos arba Žemės stebėjimo, įskaitant palydovų paleidimo įrenginio viršutinės dalis ir grįžtamąją erdvėlaivio dalį; erdvėlaivis, nebegalintis vykdyti numatytos misijos, laikomas neveikiančiu; erdvėlaivis, kuris yra atsarginis arba parengties būsenos (laukiama galimo reaktyvavimo), laikomas veikiančiu;
- 2) kosminis objektas – bet koks dirbtinis objektas kosminėje erdvėje;
- 3) šalia Žemės skriejantys objektai arba NEO – natūralūs Saulės sistemoje esantys objektai, kurie priartėja prie Žemės;
- 4) kosminės šiukšlės – neveikiantys ar jokios konkrečios funkcijos nebeatliekantys kosminiai objektai, įskaitant erdvėlaivius arba jų nuolaužas ar dalis, esantys Žemės orbitoje ar pakartotinai patenkantys į Žemės atmosferą, įskaitant raketų ar dirbtinių palydovų dalis arba neaktyvius dirbtinius palydovus;
- 5) kosmoso meteorologiniai reiškiniai arba SWE – natūralūs kosminės aplinkos pokyčiai Saulėje ir aplink Žemę, įskaitant Saulės žybsnius, Saulės energijos daleles, Saulės vėjo pokyčius, vainikines masės išsiveržimus, geomagnetines audras ir dinamiką, spinduliuotės audras ir jonosferos trikdžius, galinčius padaryti poveikį Žemei ir kosmoso infrastruktūros objektams;
- 6) informuotumas apie padėtį kosmose arba SSA – kompleksinis požiūris, apimantis išsamias žinias ir supratimą apie pagrindinius kosmoso pavojus, įskaitant kosminių objektų susidūrimus, susiskaidymą ir jų pakartotinį patekimą į Žemės atmosferą, kosmoso meteorologinius reiškinius ir šalia Žemės skriejančius objektus;
- 7) kosmoso stebėjimo ir sekimo arba SST sistema – antžeminių ir kosminių jutiklių tinklas, galintis stebėti ir sekti kosminius objektus, kartu su apdorojimo pajėgumais, kuriais siekiama teikti duomenis, informaciją ir paslaugas dėl aplink žemę skriejančių kosminių objektų;
- 8) SST jutiklis – prietaisas arba prietaisų derinys, antžeminiai ar kosminiai radarai, lazeriai ir teleskopai, kuriais galima vykdyti kosmoso stebėjimą ar sekimą bei matuoti kosminių objektų fizinius parametrus, pavyzdžiui, dydį, vietą ir greitį;
- 9) SST duomenys – SST jutiklių nustatyti kosminių objektų, įskaitant kosmines šiukšles, fiziniai parametrai arba kosminių objektų orbitos parametrai, gauti iš SST jutiklių stebėjimo, vykdyto pagal SST pakomponentį, rezultatų;

- 10) SST informacija – apdoroti SST duomenys, kuriuos gavėjas gali iš karto naudoti;
- 11) atgalinis ryšys – vienas iš „Galileo“ paieškos ir gelbėjimo paslaugos funkcinių pajėgumų; „Galileo“ paieškos ir gelbėjimo paslauga bus prisidedama prie visuotinės orlaivių stebėsenos, kaip ją apibrėžė Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija (ICAO), paslaugos;
- 12) programos „Copernicus“ palydovai „Sentinel“ – programos „Copernicus“ specialūs palydovai, erdvėlaiviai ar erdvėlaivių naudingieji kroviniai, naudojami Žemei stebėti iš kosmoso;
- 13) programos „Copernicus“ duomenys – programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ teikiami duomenys, įskaitant jos metaduomenis;
- 14) programos „Copernicus“ trečiųjų šalių duomenys ir informacija – pagal programą „Copernicus“ leidžiami naudoti arba pateikiami naudoti erdviniai duomenys ir informacija, gauti ne iš programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“, o iš kitų iš šaltinių;
- 15) programos „Copernicus“ *in situ* duomenys – iš antžeminių, jūros arba oro jutiklių gaunami stebėjimo duomenys, taip pat baziniai bei papildomi duomenys, dėl kurių naudojimo išduota licencija arba kuriuos numatyta naudoti programai „Copernicus“;
- 16) programos „Copernicus“ informacija – programos „Copernicus“ paslaugų sukurta informacija, gauta apdorojant arba modeliuojant duomenis, įskaitant jos metaduomenis;
- 17) programoje „Copernicus“ dalyvaujančios valstybės – trečiosios valstybės, kurios finansiškai prisideda prie programos „Copernicus“ ir dalyvauja jos veikloje pagal su Sąjunga sudarytą tarptautinį susitarimą.
- 18) pagrindiniai programos „Copernicus“ naudotojai – Sąjungos institucijos bei įstaigos ir Europos, nacionalinės arba regioninės viešosios įstaigos Sąjungoje arba programoje „Copernicus“ dalyvaujančiose valstybėse, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, susijusias su civilinės viešosios politikos, kaip antai aplinkos, civilinės saugos, saugos, įskaitant infrastruktūros saugą, ar saugumo politikos nustatymu, įgyvendinimu, vykdymo užtikrinimu ar stebėseną, kurie naudojami programos „Copernicus“ duomenimis ir programos „Copernicus“ informacija ir kuriems tenka papildoma funkcija valdyti programos „Copernicus“ raidą;
- 19) kiti programos „Copernicus“ naudotojai – mokslinių tyrimų ir švietimo organizacijos, komerciniai subjektai ir privačiosios įstaigos, labdaros organizacijos, nevyriausybinių organizacijos ir tarptautinės organizacijos, kurie naudojami programos „Copernicus“ duomenimis ir programos „Copernicus“ informacija;
- 20) programos „Copernicus“ naudotojai – pagrindiniai programos „Copernicus“ naudotojai ir kiti programos „Copernicus“ naudotojai;
- 21) programos „Copernicus“ paslaugos – pagal Programą finansuojamos visuotinės svarbos paslaugos, turinčios pridėtinę vertę ir atitinkančios bendrus Sąjungos ir valstybių narių interesus; jos Žemės stebėjimo duomenis, programos „Copernicus“ *in situ* duomenis ir kitus papildomus duomenis paverčia apdorota, apibendrinta ir paaiškinta informacija, pritaikyta „Copernicus“ naudotojų poreikiams;
- 22) GOVSATCOM naudotojas – viešojo sektoriaus institucija, subjektas, kuriam pavesta vykdyti viešosios valdžios funkcijas, arba tinkamai įgaliota tarptautinė organizacija ar fizinis ar juridinis asmuo, kuriam pavestos užduotys, susijusios su saugumui svarbių misijų, operacijų ir infrastruktūros objektų priežiūra bei valdymu;
- 23) GOVSATCOM centras – operatyvinis centras, kurio pagrindinė funkcija – saugiai susieti GOVSATCOM naudotojus su GOVSATCOM pajėgumų bei paslaugų teikėjais ir tokiu būdu bet kuriuo metu optimizuoti pasiūlą ir paklausą;
- 24) GOVSATCOM naudojimo scenarijus – veiksmų scenarijus konkrečioje aplinkoje, kurioje reikalingos GOVSATCOM paslaugos;
- 25) ES įslaptinta informacija arba ESII – bet kuri informacija arba medžiaga, kuriai suteikta ES slaptumo žyma ir kurią neteisėtai atskleidus galėtų būti padaryta tam tikro dydžio žala Sąjungos arba vienos ar daugiau valstybių narių interesams;
- 26) neskelbtina neįslaptinta informacija – neįslaptinta informacija, kaip apibrėžta Komisijos sprendimo (ES, Euratomas) 2015/443 ⁽³⁷⁾ 9 straipsnyje, kuriuo nustatoma pareiga apsaugoti neskelbtiną neįslaptintą informaciją, taikoma tik Komisijai, Sąjungos agentūroms ir įstaigoms, kurios pagal teisės aktus privalo taikyti Komisijos saugumo taisykles;

⁽³⁷⁾ 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/443 dėl saugumo Komisijoje (OL L 72, 2015 3 17, p. 41).

- 27) derinimo operacija – Sąjungos biudžeto lėšomis remiami veiksmai, įskaitant atliekamus derinimo priemonėmis pagal Finansinio reglamento 2 straipsnio 6 dalį, kuriais negrąžintinos paramos formos arba Sąjungos biudžeto finansinės priemonės derinamos su plėtros ar kitų viešųjų finansų įstaigų, taip pat komercinių finansų įstaigų ir investuotojų teikiamos grąžintinos paramos formomis;
- 28) teisės subjektas – fizinis ar juridinis asmuo, įsteigtas ir tokiu pripažįstamas pagal Sąjungos, nacionalinę arba tarptautinę teisę, turintis juridinio asmens statusą ir galintis, veikdamas savo vardu, naudotis teisėmis ir turėti pareigų, arba juridinio asmens statuso neturintis subjektas, kaip nurodyta Finansinio reglamento 197 straipsnio 2 dalies c punkte;
- 29) patikos subjektas – nuo Komisijos ar trečiosios šalies nepriklausomas teisės subjektas, kuriam Komisija ar ta trečioji šalis siunčia tuos duomenis patikimo saugojimo ir tvarkymo tikslais.

3 straipsnis

Programos komponentai

1. Programą sudaro šie komponentai:
 - a) „Galileo“, civilinių institucijų kontroliuojama autonominė civilinė pasaulinė palydovinės navigacijos sistema (GNSS), kurią sudaro palydovų sistema ir antžeminių centrų bei stočių pasaulinis tinklas, teikianti padėties nustatymo, navigacijos ir laiko matavimo paslaugas, į kurią yra integruoti saugumo poreikiai ir reikalavimai;
 - b) Europos geostacionarinė navigacinė tinklo sistema (EGNOS), civilinių institucijų kontroliuojama civilinė regioninė palydovinės navigacijos sistema, kurią sudaro antžeminiai centrai bei stotys ir keletas atsakiklių, įrengtų geosinchroniniuose palydovuose, ir kuri sustiprina ir koreguoja „Galileo“ ir kitų GNSS siunčiamus atvirusius signalus, *inter alia*, skirtus oro eismo valdymo ir oro navigacijos tarnyboms ir kitoms transporto sistemoms;
 - c) „Copernicus“, civilinių institucijų kontroliuojama operatyvinė autonominė civilinė į naudotojus orientuota Žemės stebėjimo sistema, grindžiama esamais nacionaliniais ir Europos pajėgumais, teikianti geografinės informacijos duomenis ir paslaugas, kurią sudaro palydovai, antžeminė infrastruktūra, duomenų ir informacijos apdorojimo objektai ir paskirstymo infrastruktūra, veikianti remiantis nemokamų, išsamių ir atvirųjų duomenų politika, į kurią, kai tinkama, yra integruoti saugumo poreikiai ir reikalavimai;
 - d) informuotumas apie padėtį kosmose arba SSA, į kurią įeina šie pakomponentai:
 - i) SST pakomponentis – kosmoso stebėjimo ir sekimo sistema, kurios tikslas – gerinti, valdyti ir teikti duomenis, informaciją ir paslaugas, susijusias su kosminių objektų, skriejančių aplink Žemę, stebėjimu ir sekimu,
 - ii) SWE pakomponentis – stebėjimo parametrai, susiję su kosmoso meteorologiniais reiškiniais,
 - iii) NEO pakomponentis – šalia Žemės skriejančių objektų, artėjančių prie Žemės, keliamos rizikos stebėseną;
 - e) GOVSATCOM, civilinių ir vyriausybinių institucijų kontroliuojama palydovinio ryšio paslauga, kuria sudaromos sąlygos Sąjungos ir valstybių narių institucijoms, valdančioms saugumui svarbias misijas ir infrastruktūros objektus, teikti palydovinio ryšio pajėgumus ir paslaugas.
2. Programoje numatytos papildomos priemonės, kuriomis užtikrinama veiksminga autonominė prieiga prie kosmoso vykdant Programą ir skatinamas novatoriškas ir konkurencingas tiek pradinės, tiek galutinės grandies Europos kosmoso sektorius, stiprinant Sąjungos kosmoso ekosistemą ir Sąjungos, kaip pasaulinio masto veikėjos, vaidmenį.

4 straipsnis

Tikslai

1. Bendrieji Programos tikslai:
 - a) nepertraukiamai ir, kai tinkama, pasauliniu lygiu teikti arba prisidėti teikiant kokybiškus ir naujausius ir, kai tikslinga, saugius kosmoso srities duomenis, informaciją ir paslaugas, atitinkančius esamus bei būsimus poreikius ir galinčius padėti siekti Sąjungos politikos prioritetų ir priimti susijusius faktiniais duomenimis grindžiamus ir nepriklausomus sprendimus, *inter alia*, klimato kaitos, transporto ir saugumo srityse;

- b) užtikrinti kuo didesnę socialinę ir ekonominę naudą, visų pirma stiprinant novatoriškų ir konkurencingų Europos pradinės ir galutinės grandies sektorių plėtrą, įskaitant MVĮ bei startuolius, tokiu būdu sudarant sąlygas ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui Sąjungoje ir skatinant kuo platesnį Programos komponentų teikiamų duomenų, informacijos ir paslaugų optimizavimą ir naudojimą Sąjungoje ir už jos ribų; kartu užtikrinant sinergiją ir papildomumą su Sąjungos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veikla, vykdoma pagal Reglamentą (ES) 2021/695;
- c) didinti Sąjungos ir jos valstybių narių saugą bei saugumą ir stiprinti Sąjungos savarankiškumą, visų pirma technologijų srityje;
- d) remti Sąjungos kaip pasaulinio masto veikėjos kosmoso sektoriuje vaidmenį, skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, stiprinti Europos kosmoso diplomatiją, be kita ko, puoselėjant abipusiškumo ir sąžiningos konkurencijos principus, ir stiprinti jos vaidmenį sprendžiant pasaulinius uždavinius ir remiant pasaulines iniciatyvas, be kita ko, darnaus vystymosi srityje, ir didinant informuotumą apie kosmosą kaip bendrą žmonijos paveldą;
- e) didinti visos kosminėje erdvėje vykdomos veiklos, susijusios su kosminių objektų ir kosminių šiukšlių kiekio didėjimu, taip pat kosminės aplinkos saugą, saugumą ir tvarumą, įgyvendinant atitinkamas priemones, įskaitant technologijų, kurias naudojant būtų galima sunaikinti erdvėlaivius pasibaigus jų eksploatavimo laikui ir pašalinti kosmines šiukšles, kūrimą ir diegimą.

2. Specialieji Programos tikslai:

- a) „Galileo“ ir EGNOS: teikti ilgalaikes moderniausias ir saugias padėties nustatymo, navigacijos ir laiko nustatymo paslaugas, kartu užtikrinant šių paslaugų tęstinumą ir patikimumą;
- b) programa „Copernicus“: ilguoju laikotarpiu tvariu pagrindu teikti tikslus ir patikimus Žemės stebėjimo duomenis, informaciją ir paslaugas, įtraukiant kitus duomenų šaltinius, kad būtų remiamas Sąjungos ir jos valstybių narių naudotojų poreikiais grindžiamos politikos ir veiksmų formavimas, įgyvendinimas ir stebėseną;
- c) SSA: stiprinti pajėgumus stebėti, sekti ir identifikuoti kosminius objektus ir kosmines šiukšles siekiant toliau gerinti pajėgumų pagal SST pakomponentį veiklos rezultatus ir didinti jų savarankiškumą Sąjungos lygmeniu, teikti SWE ir planuoti bei jungti į tinklą valstybių narių pajėgumus pagal NEO pakomponentį;
- d) GOVSATCOM: užtikrinti GOVSATCOM naudotojams galimybę ilgą laiką naudotis patikimomis, saugiomis ir ekonomiškai efektyviomis palydovinio ryšio paslaugomis;
- e) remti autonominius, saugius ir ekonomiškai efektyvius prieigos prie kosmoso pajėgumus, atsižvelgiant į esminius Sąjungos saugumo interesus;
- f) skatinti stiprios Sąjungos kosmoso ekonomikos plėtojimą, be kita ko, remiant kosmoso ekosistemą ir stiprinant konkurencingumą, inovacijas, verslumą, igūdžius ir pajėgumų stiprinimą visose valstybėse narėse ir Sąjungos regionuose, ypač daug dėmesio skiriant MVĮ bei startuoliams arba aktyviems ar norintiems tapti aktyviais tame sektoriuje Sąjungos fiziniams ir juridiniams asmenims.

5 straipsnis

Prieiga prie kosmoso

1. Pagal Programą remiami paleidimo paslaugų viešieji pirkimai ir sujungimas pagal Programos poreikius, taip pat sujungimas valstybių narių ir tarptautinių organizacijų prašymu jų tikslais.
2. Atsižvelgiant į sinergiją su kitomis Sąjungos programomis bei finansavimo schemomis ir nedarant poveikio EKA veiklai prieigos prie kosmoso srityje, pagal Programą gali būti remiamos:
 - a) kosmoso paleidimo sistemų adaptacijos, įskaitant technologinę plėtrą, kurios yra būtinos palydovams paleisti, įskaitant alternatyvias technologijas ir novatoriškas sistemas prieigos prie kosmoso srityje, siekiant įgyvendinti Programos komponentus;
 - b) Programos įgyvendinimui būtini kosmoso antžeminės infrastruktūros pakeitimai, įskaitant naujus pokyčius.

6 straipsnis

Veiksmai, kuriais remiamas novatoriškas ir konkurencingas Sąjungos kosmoso sektorius

1. Pagal Programą skatinamas pajėgumų stiprinimas visoje Sąjungoje, remiant:
 - a) inovacijų veiklą siekiant kuo geriau panaudoti kosmines technologijas, infrastruktūrą ar paslaugas, taip pat priemones, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultate gautų inovacinių sprendimų diegimui ir remti galutinės grandies sektoriaus plėtrą, visų pirma pasitelkiant sąveiką su kitomis Sąjungos programomis ir finansinėmis priemonėmis, įskaitant programą „InvestEU“;
 - b) veiklą, kuria siekiama skatinti viešąją paklausą ir viešojo sektoriaus inovacijas, kad būtų išnaudotos visos piliečiams ir įmonėms teikiamų viešųjų paslaugų galimybės;
 - c) verslumą, įskaitant nuo ankstyvojo veiklos etapo iki veiklos plėtimo, pagal 21 straipsnį ir remiantis kitomis nuostatomis dėl galimybės gauti finansavimą, kaip nurodyta 18 straipsnyje ir III antraštinės dalies I skyriuje, ir laikantis pirma sutartimi grindžiamo požiūrio;
 - d) verslui palankios kosmoso ekosistemos kūrimą įmonėms bendradarbiaujant kosmoso platformų tinkle, kuriame:
 - i) nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis susiburtų kosmoso, skaitmeninio ir kitų sektorių subjektai bei naudotojai;
 - ii) siekiama teikti paramą, sudaryti galimybes naudotis objektais ir teikti paslaugas piliečiams ir įmonėms, kad būtų skatinamas verslumas ir įgūdžiai, stiprinama sinergija galutinės grandies sektoriuje ir skatinamas bendradarbiavimas su skaitmeninių inovacijų centrais, įsteigtais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/694 ⁽³⁸⁾;
 - e) švietimo ir mokymo veiklos teikimas, visų pirma, specialistams, verslininkams, absolventams ir studentams, visų pirma užtikrinant sinergiją su nacionalinio ir regioninio lygmens iniciatyvomis, siekiant plėtoti pažangius įgūdžius;
 - f) galimybę privačiojo ir viešojo sektorių specialistams, studentams ir verslininkams naudotis apdorojimo ir bandymų objektais;
 - g) sertifikavimo ir standartizavimo veiklą;
 - h) Europos tiekimo grandinių stiprinimas visoje Sąjungoje užtikrinant platų įmonių, visų pirma MVĮ bei startuolių, dalyvavimą visuose Programos komponentuose, visų pirma taikant 14 straipsnį, ir priemonių jų konkurencingumui didinti pasauliniu lygmeniu didinimas.
2. Įgyvendinant 1 dalyje nurodytą veiklą turi būti remiamas poreikis plėtoti pajėgumus valstybėse narėse, kuriose tik kuriama kosmoso pramonė, siekiant suteikti visoms valstybėms narėms lygias galimybes dalyvauti Programoje.

7 straipsnis

Trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų dalyvavimas Programoje

1. „Galileo“, EGNOS ir programos „Copernicus“, taip pat SWE ir NEO pakomponenčių, išskyrus SST pakomponentį, veikloje gali dalyvauti Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) narės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, Europos ekonominės erdvės susitarime nustatytais sąlygomis.

Programos „Copernicus“, taip pat SWE ir NEO pakomponenčių, išskyrus SST pakomponentį, veikloje gali dalyvauti šios valstybės:

- a) stojančiosios šalys, šalys kandidatės ir potencialios kandidatės pagal tų šalių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir bendrąsias sąlygas, nustatytus atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir Asociacijos tarybos sprendimuose ar panašiuose susitarimuose, ir pagal Sąjungos bei tų šalių susitarimuose nustatytas konkrečias sąlygas;

⁽³⁸⁾ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/694, kuriuo nustatoma Skaitmeninės Europos programa ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2015/2240 (OL L 166, 2021 5 11, p. 1).

b) Europos kaimynystės politikos šalys pagal tų šalių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir bendrąsias sąlygas, nustatytas atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir Asociacijos tarybos sprendimuose arba panašiuose susitarimuose, ir pagal Sąjungos ir tų šalių susitarimuose nustatytas konkrečias sąlygas.

2. Laikantis sąlygų, nustatytų pagal SESV 218 straipsnį sudarytame konkrečiame susitarime dėl trečiosios valstybės arba tarptautinės organizacijos dalyvavimo bet kurioje Sąjungos programoje:

- a) „Galileo“ ir EGNOS veikloje gali dalyvauti 1 dalies antros pastraipos a ir b punktuose nurodytos trečiosios valstybės,
- b) GOVSATCOM veikloje gali dalyvauti ELPA narės, kurios yra EEE narės, taip pat 1 dalies antros pastraipos a ir b punktuose nurodytos trečiosios valstybės, ir
- c) „Galileo“, EGNOS, programos „Copernicus“, GOVSATCOM, taip pat SWE ir NEO pakomponentų, išskyrus SST pakomponentų, veikloje gali dalyvauti trečiosios valstybės, kurios nėra 1 dalyje nurodytos valstybės, ir tarptautinės organizacijos.

Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytu konkrečiu susitarimu:

- a) užtikrinama tinkama įgyvendinant Sąjungos programas dalyvaujančios trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos indėlio ir jos gaunamos naudos pusiausvyra;
- b) nustatomos dalyvavimo programose sąlygos, įskaitant atskiroms programoms skirtų finansinių įnašų apskaičiavimą, ir tų programų administracinės išlaidos;
- c) trečiajai valstybei ar tarptautinei organizacijai nesuteikiama teisė priimti sprendimus dėl Sąjungos programos;
- d) garantuojamos Sąjungos teisės užtikrinti patikimą finansų valdymą ir apsaugoti savo finansinius interesus.

Šios dalies antros pastraipos b punkte nurodyti įnašai sudaro asignuotąsias pajamas pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 5 dalį.

3. Trečiosios valstybės ir tarptautinės organizacijos gali dalyvauti Programos komponentuose arba pakomponentuose, išskyrus SST pakomponentą, pagal šį straipsnį tik su sąlyga, kad bus apsaugoti esminiai Sąjungos ir jos valstybių narių interesai, be kita ko, susiję su išlaptintos informacijos apsauga pagal 43 straipsnį.

8 straipsnis

Trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų prieiga prie SST paslaugų, GOVSATCOM paslaugų ir „Galileo“ paslaugų valstybinėms institucijoms

- 1. Trečiosios valstybės ir tarptautinės organizacijos gali turėti prieigą prie GOVSATCOM paslaugų su sąlyga, kad:
 - a) pagal SESV 218 straipsnyje numatytą procedūrą jos sudaro susitarimą, kuriame nustatomos prieigos prie GOVSATCOM paslaugų sąlygos, ir
 - b) jos laikosi šio reglamento 43 straipsnio.
- 2. Trečiosios valstybės ir savo būstinės Sąjungoje neturinčios tarptautinės organizacijos gali turėti prieigą prie 55 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytų SST paslaugų su sąlyga, kad:
 - a) pagal SESV 218 straipsnyje numatytą procedūrą jos sudaro susitarimą, kuriame nustatomos prieigos prie tokių SST paslaugų sąlygos, ir
 - b) jos laikosi šio reglamento 43 straipsnio.
- 3. Nereikalaujama sudaryti susitarimo pagal SESV 218 straipsnį dėl viešai prieinamų SST paslaugų, kaip nurodyta 55 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose. Prieiga prie šių paslaugų suteikiama potencialių naudotojų prašymu pagal 56 straipsnį.

4. Trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų prieiga prie „Galileo“ teikiamų paslaugų valstybinėms institucijoms reglamentuojama Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1104/2011/ES ⁽³⁹⁾ 3 straipsnio 5 dalyje.

9 straipsnis

Nuosavybė ir naudojimasis turtu

1. Išskyrus 2 dalyje nustatytus atvejus, Sąjunga yra viso materialiojo ir nematerialiojo turto, sukurto ar pagaminto pagal Programos komponentus, savininkė. Tuo tikslu Komisija užtikrina, kad atitinkamose sutartyse, susitarimuose ir kituose sandėriuose, susijusiuose su veikla, kurią vykdančiam gali būti sukurtas ar pagamintas toks turtas, būtų nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad šio turto nuosavybė priklausytų Sąjungai.

2. 1 dalis netaikoma materialiajam ir nematerialiajam turtui, sukurtam ar pagamintam pagal Programos komponentus, jei veikla, kurią vykdančiam gali būti sukurtas ar pagamintas toks turtas:

- a) vykdoma naudojant Sąjungos lėšomis visiškai finansuojamas dotacijas ar apdovanojimus,
- b) nėra visiškai finansuojama Sąjungos lėšomis, arba
- c) yra susijusi su PVI imtuvų ar tokių imtuvų komponentų kūrimu, gamyba ar naudojimu naudojant ESĮL.

3. Komisija užtikrina, kad visose sutartyse, susitarimuose ir kituose sandėriuose, susijusiuose su šio straipsnio 2 dalyje nurodyta veikla, būtų nuostatos, kuriomis nustatoma tinkama to turto nuosavybės tvarka, o šio straipsnio 2 dalies c punkto atveju – kad Sąjunga galėtų naudotis PVI imtuvais pagal Sprendimą Nr. 1104/2011/ES.

4. Komisija siekia sudaryti sutartis, susitarimus ar kitus sandėrius su trečiosiomis šalimis dėl:

- a) materialiojo ir nematerialiojo turto, sukurto ar pagaminto pagal Programos komponentus, ankstesnių nuosavybės teisių;
- b) kito materialiojo ir nematerialiojo turto, reikalingo Programos įgyvendinimui, nuosavybės ar licencijos teisių įsigijimo.

5. Komisija, nustatydamą tinkamą sistemą, užtikrina 1 ir 2 dalyse nurodyto Sąjungai priklausančio materialiojo ir nematerialiojo turto optimalų naudojimą.

6. Jei 1 ir 2 dalyje nurodytas turtas yra intelektinės nuosavybės teisės, Komisija šias teises valdo kuo veiksmingiau, atsižvelgdama į:

- a) poreikį tą turtą apsaugoti ir didinti jo vertę,
- b) visų susijusių suinteresuotųjų subjektų teisėtus interesus,
- c) poreikį užtikrinti darnų rinkų bei naujų technologijų plėtojimą ir
- d) Programos komponentų teikiamų paslaugų tęstinumą.

Komisija visų pirma užtikrina, kad visose atitinkamose sutartyse, susitarimuose ir kituose sandėriuose būtų numatyta galimybė šias intelektinės nuosavybės teises perduoti trečiosioms šalims arba suteikti trečiųjų šalių licencijas naudotis šiomis teisėmis, įskaitant tos intelektinės nuosavybės kūrėjui, ir kad Agentūra galėtų laisvai naudotis šiomis teisėmis, kai tai būtina jos užduotims pagal šį reglamentą atlikti.

Į 28 straipsnio 4 dalyje numatytą FPPS arba 32 straipsnio 1 dalyje nurodytus susitarimus dėl įnašo įtraukiamos atitinkamos nuostatos, kad Europos kosmoso agentūra ir kiti įgaliotieji subjektai galėtų naudotis šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytomis intelektinės nuosavybės teisėmis, kai tai būtina jų užduotims pagal šį reglamentą vykdyti, ir nurodomos naudojimosi tomis teisėmis sąlygos.

⁽³⁹⁾ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1104/2011/ES dėl Galileo programos pagrindu sukurtos pasaulinės navigacijos palydovų sistemos paslaugos valstybinėms institucijoms prieigos tvarkos (OL L 287, 2011 11 4, p. 1).

*10 straipsnis***Garantija**

1. Nedarant poveikio teisiškai privalomomis nuostatomis nustatytoms pareigoms, Programos komponentų teikiamos paslaugos, duomenys ir informacija teikiami be jokios aiškos ar numanomos jų kokybės, tikslumo, prieinamumo, patikimumo, greičio ir tinkamumo bet kuriam tikslui garantijos.
2. Komisija užtikrina, kad šių paslaugų, duomenų ir informacijos naudotojai būtų tinkamai informuoti apie 1 dalį.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

BIUDŽETO ĮNAŠAS IR MECHANIZMAI*11 straipsnis***Biudžetas**

1. Laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Programos veiklos įgyvendinimo finansinis paketas yra 14,880 mlrd. EUR einamosiomis kainomis.

Pirmoje pastraipoje nurodyta suma skirstoma į šias išlaidų kategorijas:

- a) „Galileo“ ir EGNOS: 9,017 mlrd. EUR;
- b) programa „Copernicus“: 5,421 mlrd. EUR;
- c) SSA ir GOVSATCOM: 0,442 mlrd. EUR.

2. Komisija gali perskirstyti šio straipsnio 1 dalyje nurodytas lėšas tarp kategorijų neviršydamą 7,5 % ribos toje išlaidų kategorijoje, kuriai skiriamos lėšos, arba išlaidų kategorijoje, iš kurios skiriamos lėšos. Jei šis perskirstymas viršija bendrą sumą, kuri yra didesnė už 7,5 % sumos, skirtos išlaidų kategorijai, kuriai skiriamos lėšos, arba išlaidų kategorijai, iš kurios skiriamos lėšos, Komisija gali perskirstyti lėšas tarp šio straipsnio 1 dalyje nurodytų išlaidų kategorijų priimdama įgyvendinimo aktus. Tie įgyvendinimo aktai priimami pagal 107 straipsnio 3 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą.

3. 3 straipsnio 2 dalyje numatytos papildomos priemonės, t. y. 5 ir 6 straipsniuose numatyta veikla, finansuojama pagal Programos komponentus.

4. Programai skirti Sąjungos biudžeto asignavimai apima visą veiklą, reikalingą 4 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti. Tokios išlaidos gali apimti:

- a) tyrimus ir ekspertų posėdžius, visų pirma siekiant laikytis išlaidų ir laiko apribojimų;
- b) informavimo ir komunikacijos veiklą, įskaitant institucinę komunikaciją apie Sąjungos politikos prioritetus, kai tai yra tiesiogiai susiję su šio reglamento tikslais, visų pirma siekiant užtikrinti sinergiją su Sąjungos kitų sričių politika;
- c) informacinių technologijų tinklus, kurių funkcija – apdoroti informaciją arba ją keisti, ir Komisijos įgyvendinamas administracines valdymo priemonės, įskaitant saugumo srities priemones;
- d) Programai įgyvendinti skirtą techninę ir administracinę paramą, kaip antai parengiamąją, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veiklą, įskaitant institucines informacinių technologijų sistemas.

5. Veiksmai, kuriems skiriamas kaupiamasis finansavimas pagal skirtingas Sąjungos programas, audituojami tik vieną kartą, įtraukiant visas susijusias programas ir atitinkamas joms taikomas taisykles.

6. Biudžetiniai įsipareigojimai, susiję su Programa ir apimantys veiksmus, truncančius daugiau kaip vienus finansinius metus, gali būti suskaidyti į kelerius metus mokamas metines dalis.
7. Taikant pasidalijamąjį valdymą valstybėms narėms skirti išteklių atitinkamos valstybės narės prašymu gali būti perkelti Programai, laikantis atitinkamų Bendrųjų nuostatų reglamento 26 straipsnio. Komisija tvarko tuos išteklius tiesiogiai pagal Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a punktą arba netiesiogiai pagal tos pastraipos c punktą. Tie išteklių panaudojami atitinkamos valstybės narės naudai.

12 straipsnis

Asignuotosios pajamos

1. Pajamos, gautos iš Programos komponentų, turi būti mokamos į Sąjungos biudžetą ir naudojamos komponentui, iš kurio jos gautos, finansuoti.
2. Valstybės narės Programos komponentui gali skirti papildomą finansinį įnašą papildomoms dalims padengti su sąlyga, kad dėl tokių papildomų dalių atitinkamai tam komponentui nesukuriama finansinės ar techninės naštos arba neuždelsiamas jo įgyvendinimas. Komisija įgyvendinimo aktais nusprendžia, ar tos sąlygos yra įvykdytos. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
3. Šiame straipsnyje nurodytas papildomas finansinis įnašas laikomas išorės asignuotosiomis pajamomis pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalį.

13 straipsnis

Sąjungos finansavimo įgyvendinimas ir jo formos

1. Programa įgyvendinama taikant tiesioginį valdymą, laikantis Finansinio reglamento, arba taikant netiesioginį valdymą kartu su Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte nurodytomis įstaigomis.
2. Pagal Programą gali būti teikiamas bet kurios Finansiniame reglamente nustatytos formos finansavimas, visų pirma dotacijos, apdovanojimai ir viešieji pirkimai. Pagal ją finansavimas taip pat gali būti teikiamas finansinėmis priemonėmis, naudojant derinimo operacijas.
3. Tais atvejais, kai programos „Copernicus“ biudžetas vykdomas taikant tiesioginį valdymą, subjektų, kuriems pavestos biudžeto vykdymo užduotys, viešųjų pirkimų taisyklės gali būti taikomos tokiu mastu, kiek tai leidžiama pagal Finansinio reglamento 62 ir 154 straipsnius. Konkretūs būtini tų viešųjų pirkimų taisyklių patikslinimai apibrėžiami atitinkamuose susitarimuose dėl įnašo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

FINANSINĖS NUOSTATOS

I SKYRIUS

Viešieji pirkimai

14 straipsnis

Pirkimų principai

1. Vykdydama viešųjų pirkimų procedūras Programos tikslais, perkančioji organizacija vadovaujasi šiais principais:

- a) visose valstybėse narėse visoje Sąjungoje ir visoje tiekimo grandinėje skatina kuo platesnio masto ir kuo atviresnį ekonominės veiklos vykdytojų, visų pirma startuolių, naujų rinkos dalyvių ir MVĮ dalyvavimą, be kita ko, konkurso dalyvių naudojimosi subranga atveju;
- b) siekia užtikrinti veiksmingą konkurenciją ir, kai įmanoma, vengia pasikliauti vieninteliu tiekėju, visų pirma kai tiekama ypatingos svarbos įranga ir teikiamos ypatingos svarbos paslaugos, atsižvelgdama į technologinės nepriklausomybės ir paslaugų tęstinumo tikslus;
- c) nukrypstant nuo Finansinio reglamento 167 straipsnio, kai tinkama, naudoja kelis tiekimo šaltinius, kad būtų užtikrinta geresnė visų Programos komponentų, jų išlaidų ir vykdymo terminų bendra kontrolė;
- d) vadovaujasi atvirosios prieigos ir sąžiningos konkurencijos visoje pramoninėje tiekimo grandinėje principais, viešųjų pirkimų konkursus rengia laiku pateikdama skaidrią informaciją, aiškiai informuoja apie taikytinas viešųjų pirkimų taisykles ir procedūras, atrankos bei sutarčių skyrimo kriterijus ir teikia visą kitą svarbią informaciją, taip sudarydama vienodas sąlygas visiems potencialiems konkurso dalyviams, įskaitant MVĮ ir startuolius;
- e) stiprina Sąjungos savarankiškumą, visų pirma technologijų srityje;
- f) laikosi Programos komponentų saugumo reikalavimų ir prisideda prie Sąjungos ir jos valstybių narių esminių saugumo interesų apsaugos;
- g) skatina paslaugų tęstinumą ir patikimumą;
- h) tenkina atitinkamus socialinius ir aplinkosaugos kriterijus.

2. Komisijos vidinė Viešųjų pirkimų valdyba tikrina viešųjų pirkimų procesą, susijusį su visais Programos komponentais, ir stebi įgaliotiesiems subjektams pagal sutartis pavestą Sąjungos biudžeto vykdymą. Atitinkamai turi būti kviečiami kiekvieno įgaliotojo subjekto atstovai.

15 straipsnis

Sąlyginės dalinės sutartys

1. Eksploatavimo ir su konkrečiais infrastruktūros objektais susijusios veiklos atveju perkančioji organizacija gali skirti sutartį, kuri pagal šį straipsnį būtų sąlyginė dalinė sutartis.
2. Sąlyginės dalinės sutarties konkurso dokumentuose nurodomi konkretūs sąlyginių dalinių sutarčių elementai. Juose visų pirma apibrėžiamas sutarties dalykas, kaina arba jos nustatymo tvarka ir pagal kiekvieną dalį numatyto darbų, prekių tiekimo ir paslaugų teikimo tvarka.
3. Į sąlyginę dalinę sutartį įtraukiama:
 - a) nekintama dalis, kuria tvirtai įsipareigojama atlikti darbus ir tiekti prekes arba teikti paslaugas, dėl kurių susitarta pagal tą dalį, ir
 - b) viena ar daugiau tiek biudžeto, tiek vykdymo požiūriu sąlyginių dalių.
4. Kiekvienos nekintamos dalies įsipareigojimai ir kiekvienos sąlyginės dalies įsipareigojimai sudaro nuoseklią visumą, atsižvelgiant į įsipareigojimus pagal ankstesnes ar vėlesnes dalis.
5. Kiekvienos sąlyginės dalies vykdymas pradedamas gavus perkančiosios organizacijos sprendimą, apie kurį pagal sutartį pranešama rangovui.

16 straipsnis

Išlaidų kompensavimu grindžiamos sutartys

1. Perkančioji organizacija gali sudaryti sutartį, grindžiamą visišku arba daliniu išlaidų kompensavimu 3 dalyje nustatytais sąlygomis.
2. Mokėtiną kainą pagal išlaidų kompensavimu grindžiamą sutartį sudaro:

- a) visos tiesioginės išlaidos, kurias faktiškai patyrė rangovas vykdydamas sutartį, pavyzdžiui, darbo jėgos, medžiagų, vartojimo prekių ir sutarties vykdymui reikalingos įrangos bei infrastruktūros naudojimo išlaidos,
 - b) netiesioginės išlaidos,
 - c) fiksuotas pelnas ir
 - d) atitinkama skatinamoji premija, grindžiama tikslų įgyvendinimo rezultatais ir terminų laikymusi.
3. Perkančioji organizacija gali sudaryti visiško arba dalinio išlaidų kompensavimo sutartį tais atvejais, kai dėl sutarties vykdymui būdingo neapibrėžtumo sudėtinga arba netinkama nustatyti tikslų fiksuotą kainą, nes:
- a) sutartyje nurodyti labai sudėtingi elementai arba elementai, kuriems reikia naudoti naują technologiją, ir dėl to gali kilti daug įvairios techninio pobūdžio rizikos; arba
 - b) sutartyje nurodyti veiksmai dėl su eksploatavimu susijusių priežasčių turi būti pradėti vykdyti nedelsiant, net jei visos tikslios fiksuotos kainos dar neįmanoma tvirtai nustatyti dėl didelės rizikos arba dėl to, kad sutarties vykdymas iš dalies priklauso nuo kitų sutarčių vykdymo.
4. Išlaidų kompensavimu grindžiamose sutartyse nustatoma aukščiausia kaina. Visiško arba dalinio išlaidų kompensavimo sutarties aukščiausia kaina yra didžiausia mokėtina kaina. Kaina gali būti keičiama pagal Finansinio reglamento 172 straipsnį.

17 straipsnis

Subranga

1. Siekiant paskatinti naujus rinkos dalyvius, MVĮ bei startuolius ir jų tarpvalstybinį dalyvavimą ir pasiūlyti kuo platesnę geografinę aprėptį kartu apsaugant Sąjungos savarankiškumą, perkančioji organizacija prašo, kad konkurso dalyvis atitinkamų lygių subrangos pagrindais sutarties dalį konkurso tvarka pavestų vykdyti bendrovėms, nepriklausančioms konkurso dalyvių grupei.
2. Konkurso dalyvis turi pagrįsti visus atvejus, kai nukrypstama nuo pagal 1 dalį pateikto prašymo.
3. Sutarčių, kurių vertė viršija 10 mln. EUR, atveju perkančioji organizacija siekia užtikrinti, kad ne mažiau kaip 30 proc. sutarties vertės konkurso tvarka atitinkamų lygių subrangos pagrindais būtų pavesta vykdyti bendrovėms, nepriklausančioms pagrindinio konkurso dalyvio grupei, visų pirma siekiant sudaryti sąlygas MVĮ dalyvauti tarpvalstybiniu mastu. Komisija informuoja 107 straipsnio 1 dalyje nurodytą Programos komitetą apie šio tikslo įvykdymą sutarčių, pasirašytų įsigaliojus šiam reglamentui, atžvilgiu.

II SKYRIUS

Dotacijos, apdovanojimai ir derinimo operacijos

18 straipsnis

Dotacijos ir apdovanojimai

1. Sąjunga gali padengti iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų nedarant poveikio bendro finansavimo principui.
2. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 181 straipsnio 6 dalies, taikydamas fiksuotąsias normas, atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas gali leisti arba nurodyti padengti gavėjo netiesiogines išlaidas, sudarančias iki 25 proc. visų tinkamų finansuoti tiesioginių veiksmo išlaidų.
3. Nepaisant šio straipsnio 2 dalies, netiesioginės išlaidos gali būti deklaruojamos kaip fiksuotoji suma arba vieneto įkainiai, kai tai numatyta 100 straipsnyje nurodytoje darbo programoje.

4. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 204 straipsnio, didžiausia finansinės paramos, kuri gali būti išmokėta trečiajai šaliai, suma neturi viršyti 200 000 EUR.

19 straipsnis

Bendri kvietimai teikti paraiškas dėl dotacijų

1. Komisija arba pagal Programą įgaliotasis subjektas gali paskelbti bendrą kvietimą teikti pasiūlymus kartu su Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte nurodytomis įstaigomis, organais ar asmenimis.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyto bendro kvietimo atveju:
 - a) taikomos Finansinio reglamento VIII antraštinėje dalyje nurodytos taisyklės,
 - b) vertinimo procedūrose dalyvauja kiekvienos šalies paskirta proporcingai sudaryta ekspertų grupė, ir
 - c) vertinimo komitetai laikosi Finansinio reglamento 150 straipsnio.
3. Susitarime dėl dotacijos turi būti nurodoma intelektinės nuosavybės teisės taikoma tvarka.

20 straipsnis

Dotacijos ikiprekybiniais viešiesiems pirkimams ir novatoriškų sprendimų viešieji pirkimai

1. Veiksmai gali apimti ikiprekybinius viešuosius pirkimus arba novatoriškų sprendimų viešuosius pirkimus, kuriuos vykdo gavėjai, kurie yra perkančiosios organizacijos arba perkantieji subjektai, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 2014/24/ES ⁽⁴⁰⁾, 2014/25/ES ⁽⁴¹⁾ ir 2009/81/EB ⁽⁴²⁾, arba tai gali būti veiksmų pagrindinis tikslas.
2. Vykdančiam novatoriškų sprendimų viešųjų pirkimų procedūras:
 - a) laikomasi skaidrumo, nediskriminavimo, vienodų sąlygų taikymo, patikimo finansų valdymo, proporcingumo principų bei konkurencijos taisyklių;
 - b) jei tai ikiprekybiniai viešieji pirkimai – gali būti numatomos konkrečios sąlygos, pavyzdžiui, nustatoma, kad perkama veikla gali būti vykdoma tik valstybių narių ir Programoje dalyvaujančių trečiųjų valstybių teritorijoje;
 - c) gali būti leidžiama pagal tą pačią procedūrą skirti kelias sutartis (pasirinkti kelis tiekėjus); ir
 - d) numatoma, kad sutartys bus skiriamos ekonomiškai naudingiausio (-ių) pasiūlymo (-ų) teikėjui (-ams), kartu užtikrinant, kad nebūtų interesų konfliktų.
3. Ikiprekybiniuose viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančiam rangovui, kuris sukuria rezultatus, priklauso bent jau su jais susijusios intelektinės nuosavybės teisės. Perkančiosioms organizacijoms priklauso bent jau teisė nemokamai naudotis rezultatais savo reikmėms ir teisė sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis suteikti arba reikalauti rangovų suteikti trečiosioms šalims neišimtinės licencijas naudotis rezultatais perkančiosios organizacijos reikmėms be teisės teikti sublicencijas. Jei rangovas nepanaudoja rezultatų komerciniais tikslais per sutartyje nustatytą laikotarpį po ikiprekybinių viešųjų pirkimų, perkančiosios organizacijos gali reikalauti, kad jis perduotų joms visas rezultatų nuosavybės teises.

⁽⁴⁰⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

⁽⁴¹⁾ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

⁽⁴²⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (OL L 216, 2009 8 20, p. 76).

21 straipsnis

Derinimo operacijos

Derinimo operacijos, dėl kurių priimtas sprendimas pagal Programą, vykdomos laikantis Reglamento (ES) 2021/523 ir Finansinio reglamento X antraštinės dalies.

III SKYRIUS

Kitos finansinės nuostatos

22 straipsnis

Kaupiamasis ir alternatyvusis finansavimas

1. Veismui, kuriam skirtas įnašas iš Programos lėšų, taip pat gali būti skirtas įnašas iš kitos Sąjungos programos, jei tais įnašais dengiamos ne tos pačios išlaidos. Atitinkamam įnašui taikomos atitinkamoje Sąjungos programoje, iš kurios lėšų jis teikiamas veiksmui, nustatytos taisyklės. Sudėtiniu finansavimu nevirsijama visų veiksmo tinkamų finansuoti išlaidų. Įvairių Sąjungos programų parama gali būti apskaičiuojama proporcingai pagal dokumentus, kuriuose nustatytos paramos sąlygos.

2. Veismams, kuriems pagal šią Programą suteiktas pažangumo ženklas, gali būti skiriama parama iš Europos regioninės plėtros fondo arba „Europos socialinio fondo +“, laikantis Bendrųjų nuostatų reglamento 73 straipsnio 4 dalies, jei jie atitinka visas šias sąlygas:

- a) jie buvo įvertinti paskelbus kvietimą teikti pasiūlymus pagal šią programą;
- b) jie atitinka minimaliuosius to kvietimo teikti pasiūlymus kokybės reikalavimus;
- c) jie negali būti finansuojami pagal tą kvietimą teikti pasiūlymus dėl biudžeto apribojimų.

23 straipsnis

Bendri viešieji pirkimai

1. Be to, kas nustatyta Finansinio reglamento 165 straipsnio nuostatomis, Komisija arba Agentūra gali vykdyti bendrų viešųjų pirkimų procedūras kartu su EKA ar kitomis tarptautinėmis organizacijomis, dalyvaujančiomis įgyvendinant Programos komponentus.

2. Pagal Finansinio reglamento 165 straipsnį taikytinos viešųjų pirkimų taisyklės taikomos analogiškai su sąlyga, kad bet kuriuo atveju taikomos Sąjungos institucijoms taikytinos procedūrinės nuostatos.

24 straipsnis

Tinkamumo ir dalyvavimo sąlygos siekiant apsaugoti Sąjungos operacinių sistemų saugumą, vientisumą ir atsparumą

1. Komisija viešiesiems pirkimams, dotacijoms ar apdovanojimams pagal šią antraštinę dalį taiko 2 dalyje nustatytas tinkamumo ir dalyvavimo sąlygas, jei ji mano, kad tai yra būtina ir tikslinga siekiant apsaugoti Sąjungos operacinių sistemų saugumą, vientisumą ir atsparumą, atsižvelgiant į tikslą skatinti Sąjungos strateginį savarankiškumą, visų pirma susijusį su daugeliu itin svarbių technologijų ir vertės grandinių, kartu išsaugant atvirą ekonomiką.

Prieš taikydama tinkamumo ir dalyvavimo sąlygas pagal šios dalies pirmą pastraipą, Komisija informuoja 107 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytą Programos komitetą ir kuo labiau atsižvelgia į valstybių narių nuomonę dėl taikymo srities ir tų tinkamumo ir dalyvavimo sąlygų pagrindimo.

2. 1 dalyje nurodytos tinkamumo ir dalyvavimo sąlygos yra šios:

- a) reikalavimus atitinkantis teisės subjektas yra įsisteigęs valstybėje narėje, taip pat toje valstybėje narėje yra įsteigtos jo vykdomojo valdymo struktūros,
- b) reikalavimus atitinkantis teisės subjektas įsipareigoja vykdyti visą susijusią veiklą vienoje ar daugiau valstybių narių, ir
- c) reikalavimus atitinkančiam teisės subjektui nebus taikoma trečiosios valstybės arba trečiosios valstybės subjekto kontrolė.

Šiame straipsnyje kontrolė – gebėjimas tiesiogiai arba netiesiogiai daryti teisės subjektui lemiamą įtaką per vieną ar daugiau tarpinių teisės subjektų.

Šiame straipsnyje vykdomojo valdymo struktūra – pagal nacionalinę teisę paskirtas teisės subjekto organas, kai taikytina, atskaitingas vykdomajam direktoriui arba bet kuriam kitam asmeniui, turinčiam palyginamus įgaliojimus priimti sprendimus, kuriam suteikti įgaliojimai nustatyti teisės subjekto strategiją, tikslus ir bendrą kryptį ir kuris prižiūri ir stebi vadovybės sprendimų priėmimą.

3. Komisija gali netaikyti 2 dalies pirmos pastraipos a arba b punktuose nustatytų sąlygų konkrečiam teisės subjektui atlikusi vertinimą, grindžiamą visais šiais kriterijais:

- a) valstybėse narėse nėra konkrečių technologijų, prekių ar paslaugų, kurių reikia 1 dalyje nurodytai veiklai vykdyti, iškart prieinamų pakaitalų,
- b) teisės subjektas yra įsisteigęs valstybėje, kuri yra EEE arba ELPA narė ir kuri su Sąjunga yra sudariusi 7 straipsnyje nurodytą tarptautinį susitarimą, toje valstybėje yra įsteigtos jo vykdomojo valdymo struktūros, o su viešaisiais pirkimais, dotacijomis ar apdovanojimais susijusi veikla vykdoma toje valstybėje arba vienoje ar daugiau tokių valstybių; ir
- c) įgyvendintos pakankamos priemonės siekiant užtikrinti ESII apsaugą pagal 43 straipsnį ir Programos komponentų, jų veiklos ir paslaugų vientisumą, saugumą ir atsparumą.

Nukrypstant nuo šios dalies pirmos pastraipos b punkto, Komisija gali netaikyti 2 dalies pirmos pastraipos ar arba b punktų sąlygų teisės subjektui, įsisteigusiam trečiojoje valstybėje, kuri nėra EEE ir ELPA narė, jei valstybėse, kurios yra EEE arba ELPA narės, nėra iškart prieinamų pakaitalų ir įvykdyti pirmos pastraipos a ir c punktuose nustatyti kriterijai.

4. Komisija gali netaikyti 2 dalies pirmos pastraipos c punkte nustatytos sąlygos, jei valstybėje narėje įsisteigęs teisės subjektas pateikia šias garantijas:

- a) teisės subjekto kontrolė nėra vykdoma taip, kad būtų suvaržomas ar apribojamas jo gebėjimas:
 - i) vykdyti su viešaisiais pirkimais, dotacijomis ar apdovanojimais susijusią veiklą, arba
 - ii) pasiekti rezultatų, visų pirma vykdant ataskaitų teikimo pareigas;
- b) kontrolę vykdanči trečioji valstybė arba trečiosios valstybės subjektas įsipareigoja teisės subjekto atžvilgiu nesinaudoti jokiais kontrolės teisėmis ir nenustatyti teisės subjektui ataskaitų teikimo pareigų, kiek tai susiję su viešaisiais pirkimais, dotacijomis ar apdovanojimais; ir
- c) teisės subjektas laikosi 34 straipsnio 7 dalies.

5. Valstybės narės, kurioje įsisteigęs teisės subjektas, kompetentingos institucijos įvertina, ar teisės subjektas atitinka 3 dalies c punkte nustatytus kriterijus ir 4 dalyje nurodytas garantijas. Komisija laikosi šio vertinimo.

6. Komisija 107 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytam Programos komitetui pateikia:

- a) tinkamumo ir dalyvavimo sąlygų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, taikymo sritį;
- b) išsamią informaciją apie reikalavimų netaikymo pagal šį straipsnį atvejus ir jų pagrindimą; ir

c) vertinimą, kuris buvo reikalavimų netaikymo pagrindas, atsižvelgiant į šio straipsnio 3 ir 4 dalis, neatskleidžiant neskelbtinos komercinės informacijos.

7. Sąlygos, išdėstytos 2 dalyje, kriterijai, išdėstyti 3 dalyje ir garantijos, išdėstytos ir 4 dalyje, atitinkamai įtraukiami į dokumentus, susijusius su atitinkamai viešaisiais pirkimais, dotacijomis ar apdovanojimais, o vykdant viešuosius pirkimus sąlygos taikomos visu sudarytos sutarties galiojimo laikotarpiu.

8. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Sprendimui Nr. 1104/2011/ES ir 2015 m. rugsėjo 15 d. Komisijos deleguotajam sprendimui ⁽⁴³⁾, Reglamentui (ES) 2019/452, Sprendimui 2013/488/ES ir Sprendimui (ES, Euratomas) 2015/444, taip pat nedaromas poveikis valstybių narių atliekamam teisės subjektų, dalyvaujančių veikloje, kuriai vykdyti būtina prieiga prie ESĮI, saugumo patikrinimui, laikantis taikytinų nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų.

Jei sutartys, sudarytos taikant šį straipsnį, yra išlaptintos, tinkamumo ir dalyvavimo sąlygomis, kurias pagal 1 dalį taiko Komisija, negali būti daromas poveikis nacionalinių saugumo institucijų kompetencijai.

Šiuo straipsniu negali būti trukdoma valstybėje narėje vykstančiai patalpų patikimumo tikrinimo ir asmens patikimumo tikrinimo procedūrai, ji neturi būti keičiama ar jai prieštaraujama.

25 straipsnis

Sąjungos finansinių interesų apsauga

Jei Programos veikloje pagal tarptautinį susitarimą priimto sprendimo arba kitos teisinės priemonės pagrindu dalyvauja trečioji valstybė, ji suteikia būtinas teises ir prieigą, reikalingas atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, OLAF ir Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai veikti pagal savo atitinkamą kompetenciją. OLAF atveju tokios teisės apima teisę atlikti tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, kaip numatyta Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMOS VALDYMAS

26 straipsnis

Valdymo principai

Programos valdymas grindžiamas šiais principais:

- a) aiškaus subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant kiekvieną Programos komponentą ir priemonę, užduočių ir atsakomybės paskirstymo, visų pirma tarp valstybių narių, Komisijos, Agentūros, EKA ir EUMETSAT, remiantis atitinkama kiekvienos jų kompetencija ir vengiant bet kokio užduočių ir atsakomybės dubliavimo;
- b) valdymo struktūros tinkamumo atitinkamai atsižvelgiant į konkrečius kiekvieno Programos komponento ir priemonės poreikius;
- c) griežta Programos kontrole, įskaitant užtikrinimą, kad visi subjektai pagal jų atitinkamą vaidmenį ir užduotis griežtai laikytųsi nuostatų dėl išlaidų, tvarkaraščio ir veiklos rezultatų pagal šį reglamentą;
- d) skaidraus ir ekonomiškai efektyvaus valdymo;
- e) paslaugų tęstinumo ir būtinos infrastruktūros tęstinumo, įskaitant apsaugą nuo atitinkamų grėsmių;

⁽⁴³⁾ 2015 m. rugsėjo 15 d. Komisijos deleguotasis sprendimas, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1104/2011/ES papildomas bendrais būtiniausiais standartais, kurių turi laikytis kompetentingos PVI institucijos C(2015) 6123.

- f) sisteminio ir struktūrinio požiūrio į Programos komponentų teikiamų duomenų, informacijos ir paslaugų naudotojų poreikius, taip pat į susijusius mokslinius ir technologinius pokyčius;
- g) nuolatinių rizikos kontrolės ir mažinimo pastangų.

27 straipsnis

Valstybių narių vaidmuo

1. Valstybės narės gali dalyvauti Programoje. Programoje dalyvaujančios valstybės narės prisideda savo technine kompetencija, praktine patirtimi ir pagalba, visų pirma saugos ir saugumo srityje, arba, kai tinkama ir kai įmanoma, suteikia galimybę Sąjungai susipažinti su jų turimais ar jų teritorijoje esančiais duomenimis ir informacija ir naudotis jų turima ar jų teritorijoje esančia infrastruktūra ir paslaugomis, be kita ko, užtikrindamos veiksmingą ir nekludomą prieigą prie programos „Copernicus“ *in situ* duomenų ir naudojimąsi jais, taip pat bendradarbiaudamos su Komisija, kad būtų pagerintas Programai reikalingų programos „Copernicus“ *in situ* duomenų prieinamumas, atsižvelgdamos į taikytinas licencijas ir pareigas.
2. Komisija, sudarydama susitarimus dėl įnašų, gali pavesti konkrečias užduotis valstybių narių organizacijoms, jei tokias organizacijas paskyrė susijusi valstybė narė. Komisija įgyvendinimo aktais priima sprendimus dėl įnašo, susijusius su susitarimais dėl įnašo. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.
3. Tam tikromis tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis, jei tai 29 straipsnyje nurodytos užduotys, Agentūra, sudarydama susitarimus dėl įnašo, gali pavesti konkrečias užduotis valstybių narių organizacijoms, jei tokias organizacijas yra paskyrusi susijusi valstybė narė.
4. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų sklandų Programos veikimą, be kita ko, atitinkamu lygmeniu padėdamos apsaugoti Programai reikalingus dažnius.
5. Valstybės narės ir Komisija gali bendradarbiauti, kad būtų plačiau įsisavinami pagal Programos komponentus teikiami duomenys, informacija ir paslaugos.
6. Kai tik įmanoma, valstybių narių įnašas į 107 straipsnio 6 dalyje nurodytą naudotojų forumą turi būti grindžiamas sistemingomis ir suderintomis konsultacijomis su galutinių naudotojų bendruomenėmis nacionaliniu lygmeniu, visų pirma kalbant apie „Galileo“, EGNOS ir programą „Copernicus“.
7. Valstybės narės ir Komisija, remdamosi esamais pajėgumais, bendradarbiauja siekdamos sukurti programos „Copernicus“ *in situ* komponentą ir antžemines kalibravimo paslaugas, reikalingus kosmoso sistemų įsisavinimui, ir sudaryti palankesnes sąlygas visapusiškai panaudoti programos „Copernicus“ *in situ* duomenų ir bazinių duomenų rinkinius.
8. Saugumo srityje valstybės narės vykdo 34 straipsnio 6 dalyje nurodytas užduotis.

28 straipsnis

Komisijos vaidmuo

1. Komisijai tenka visa atsakomybė už Programos įgyvendinimą, įskaitant įgyvendinimą saugumo srityje, nedarant poveikio valstybių narių prerogatyvoms nacionalinio saugumo srityje. Vadovaudamasi šiuo reglamentu Komisija pagal naudotojų poreikius nustato Programos prioritetus bei ilgalaikę raidą ir prižiūri jos įgyvendinimą, nedarydama poveikio Sąjungos kitų sričių politikai.
2. Komisija valdo bet kokius kitam subjektui nepavestus Programos komponentus ar pakomponentčius, visų pirma GOVSATCOM, NEO pakomponentį, SWE pakomponentį ir 55 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytą veiklą.

3. Komisija užtikrina aiškų užduočių ir atsakomybės paskirstymą tarp įvairių subjektų, dalyvaujančių Programoje, ir koordinuoja tų subjektų veiklą. Komisija taip pat užtikrina, kad visi įgaliojami subjektai, kurie dalyvauja įgyvendinant Programą, saugotų Sąjungos interesus, garantuotų patikimą Sąjungos lėšų valdymą ir laikytųsi Finansinio reglamento bei šio reglamento.

4. Komisija sudaro finansinį partnerystės pagrindų susitarimą su Agentūra ir, atsižvelgdama į 2004 m. bendrąjį susitarimą, su EKA, FPPS, kaip numatyta Finansinio reglamento 130 straipsnyje.

5. Kai tai būtina sklandžiam Programos veikimui ir sklandžiam Programos komponentų teikiamų paslaugų teikimui, Komisija, pasikonsultavusi su naudotojais, be kita ko, 107 straipsnio 6 dalyje nurodytame Naudotojų forumė, ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustato techninius ir eksploatacinius reikalavimus, reikalingus tų komponentų ir jų teikiamų paslaugų įgyvendinimui ir plėtojimui. Nustatydamą tuos techninius ir eksploatacinius reikalavimus, Komisija vengia sumažinti bendrą saugumo lygį ir privalomai laikosi atgalinio suderinamumo reikalavimų.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

6. Nedarant poveikio Agentūros ar kitų įgaliotųjų subjektų užduotims, Komisija užtikrina, kad, būtų skatinamas ir kuo labiau padidintas Programos komponentų teikiamų duomenų ir paslaugų įsisavinimas ir naudojimas viešajame ir privačiąjame sektoriuose, be kita ko, remdama tinkamą tų paslaugų bei patogių naudoti sąsajų plėtojimą ir užtikrindama stabilią ilgalaikę aplinką. Ji kuria atitinkamą įvairių Programos komponentų taikmenų sinergiją. Ji užtikrina Programos ir kitų Sąjungos veiksmų bei programų papildomumą, nuoseklumą, sinergiją ir sąsajas.

7. Kai tikslinga, Komisija užtikrina pagal Programą vykdomos veiklos ir Sąjungos, nacionaliniu ar tarptautiniu lygmenimis kosmoso srityje vykdomos veiklos darną. Ji skatina valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir, kai tai naudinga Programai, palengvina jų technologinių pajėgumų bei pokyčių kosmoso srityje konvergenciją. Šiuo tikslu Komisija, kai tinkama, bendradarbiauja su Agentūra ir EKA jų kompetencijos srityje.

8. Komisija informuoja 107 straipsnyje nurodytą Programos komitetą apie visų viešųjų pirkimų procedūrų vertinimo tarpinius bei galutinius rezultatus ir apie visas sutartis, sudarytas su privačiojo sektoriaus subjektais, įskaitant subrangos sutartis.

29 straipsnis

Agentūros vaidmuo

1. Agentūros užduotys yra šios:

- a) per Saugumo akreditavimo valdybą užtikrinti visų Programos komponentų saugumo akreditavimą pagal V antraštinės dalies II skyrių;
- b) vykdyti 34 straipsnio 3 ir 5 dalyse nurodytas užduotis;
- c) vykdyti informavimo, rinkos plėtros ir reklamavimo veiklą, susijusią su „Galileo“ ir EGNOS teikiamomis paslaugomis, visų pirma veiklą, susijusią su optimizavimu rinkoje ir naudotojų poreikių koordinavimu;
- d) vykdyti informavimo, rinkos plėtros ir reklamavimo veiklą, susijusią su programos „Copernicus“ teikiamais duomenimis, informacija ir paslaugomis, nedarant poveikio kitų įgaliotųjų subjektų ir Komisijos vykdomai veiklai;
- e) teikti Komisijai ekspertines žinias, be kita ko, siekiant parengti galutinės grandies su kosmosu susijusių mokslinių tyrimų prioritetus.

2. Komisija Agentūrai paveda šias užduotis:

- a) valdyti EGNOS ir „Galileo“ eksploatavimą, kaip numatyta 44 straipsnyje;
- b) bendrai koordinuoti su naudotojais susijusius GOVSATCOM aspektus glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, atitinkamomis Sąjungos agentūromis, EIVT ir kitais subjektais krizių valdymo misijose ir operacijose;
- c) vykdyti veiklą, susijusią su Programos komponentais grindžiamų galutinės grandies taikmenų, ir pagrindinių elementų ir integruotų taikmenų, grindžiamų „Galileo“, EGNOS ir programos „Copernicus“ teikiamais duomenimis ir paslaugomis, plėtojimu, įskaitant atvejus, kai finansavimas tokiai veiklai buvo skirtas pagal programą „Europos horizontas“, arba kai tai būtina siekiant 4 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytų tikslų;
- d) imtis veiklos, susijusios su duomenų, informavimo ir paslaugų, kuriuos teikia ne „Galileo“ ir EGNOS, o kiti Programos komponentai, naudotojų gausinimu, nedarant poveikio programos „Copernicus“ veiklai ir kitiems subjektams pavestoms programos „Copernicus“ paslaugoms;
- e) vykdyti 6 straipsnyje nurodytus konkrečius veiksmus.

3. Komisija, remdamasi 102 straipsnio 5 dalyje nurodytų vertinimų rezultatais, gali Agentūrai pavesti kitas užduotis, jei jos nesidubliuoja su kitų įgaliotųjų subjektų pagal Programą vykdoma veikla ir jei jomis siekiama padidinti Programos veiklos įgyvendinimo veiksmingumą.

4. Kai Agentūrai pavedama vykdyti veiklą, užtikrinami atitinkami jų įgyvendinimui būtini finansiniai, žmogiškieji ir administraciniai ištekliai.

5. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies ir Komisijai atlikus Sąjungos interesų apsaugos vertinimą, Agentūra, sudarydama susitarimus dėl įnašo, gali pavesti konkrečią veiklą kitiems subjektams jų atitinkamos kompetencijos srityse pagal Komisijai taikomas netiesioginio valdymo sąlygas.

30 straipsnis

EKA vaidmuo

1. Su sąlyga, kad bus apsaugoti ES finansiniai interesai, EKA pavedamos šios užduotys:

- a) programos „Copernicus“ atžvilgiu:
 - i) kosmoso komponento koordinavimas ir kosmoso komponento ir jo plėtojimo, projektavimo, vystymo ir kūrimo įgyvendinimas;
 - ii) programos „Copernicus“ kosmoso infrastruktūros kūrimas, įskaitant tos infrastruktūros operacijas ir susijusius viešuosius pirkimus, išskyrus atvejus, kai tas operacijas atlieka kiti subjektai; ir
 - iii) atitinkamais atvejais, prieigos prie trečiųjų šalių duomenimis teikimas.
- b) „Galileo“ ir EGNOS atžvilgiu: sistemų plėtojimas ir antžeminio segmento dalių ir palydovų dalių projektavimas ir vystymas, įskaitant bandymus ir tvirtinimą;
- c) visų Programos komponentų atžvilgiu: parengiamųjų mokslinių tyrimų ir plėtros veikla EKA kompetencijos srityse.

2. Remiantis Komisijos vertinimu ir atsižvelgiant į Programos poreikius, EKA gali būti pavedamos kitos užduotys, jei tos užduotys nesidubliuoja su kitų įgaliotųjų subjektų pagal Programą vykdoma veikla ir jei jomis siekiama padidinti Programos veiklos įgyvendinimo veiksmingumą.

3. Nedarant poveikio 31 straipsnyje numatytam FPPS, Komisija arba Agentūra gali prašyti, kad EKA suteiktų techninių ekspertinių žinių ir informacijos, reikalingų šiuo reglamentu joms pavestoms užduotims vykdyti laikantis sąlygų, dėl kurių turi būti susitarta tarpusavyje.

31 straipsnis

Finansinis partnerystės pagrindų susitarimas

1. 28 straipsnio 4 dalyje nurodytame FPPS:

- a) aiškiai apibrėžiamas Komisijos, Agentūros ir EKA vaidmuo, atsakomybė ir pareigos, susijusios su kiekvienu Programos komponentu ir su reikiamais koordinavimo ir kontrolės mechanizmais;
- b) reikalaujama, kad EKA taikytų Sąjungos saugumo taisykles, apibrėžtas saugumo susitarimuose, kuriuos Sąjunga, jos institucijos ir agentūros yra sudariusios su EKA, visų pirma dėl išlaptintos informacijos tvarkymo.
- c) nustatomos EKA patikėtų lėšų valdymo sąlygos, visų pirma susijusios su viešaisiais pirkimais, įskaitant Sąjungos viešųjų pirkimų taisyklių taikymą, kai viešieji pirkimai vykdomi Sąjungos vardu ir jos pavedimu, arba įgaliotojo subjekto taisyklių taikymą pagal Finansinio reglamento 154 straipsnį, taip pat valdymo procedūros, pagal veiklos rodiklius vertinami numatomi rezultatai, priemonės, taikytinos tais atvejais, kai išlaidų, tvarkaraščio ir rezultatų požiūriu susitarimai įgyvendinami nepakankamai arba nesąžiningai, taip pat komunikacijos strategija ir taisyklės dėl viso materialiojo ir nematerialiojo turto nuosavybės; šios sąlygos turi atitikti šio reglamento III ir V antraštinės dalis ir Finansinį reglamentą;
- d) reikalaujama, kad tais atvejais, kai Agentūra arba EKA įsteigia Viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo valdybą, skirtą viešiesiems pirkimams, vykdomiems pagal FPPS, Komisijos ir, kai aktualu, kito įgaliotojo subjekto ekspertai dalyvauja Viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo valdybos posėdžiuose narių teisėmis. Toks dalyvavimas negali daryti poveikio Viešųjų pirkimų pasiūlymų vertinimo valdybos techniniam nepriklausomumui;
- e) nustatomos stebėsenos ir kontrolės priemonės, kurios, apima, visų pirma:
 - i) išlaidų planavimo sistemą,
 - ii) sistemingą informacijos apie išlaidas ir tvarkaraštį teikimą Komisijai arba, kai tinkama, Agentūrai, o
 - iii) numatytų biudžetų, veiklos rezultatų ir tvarkaraščio neatitikimo atveju – taisomuosius veiksmus, kuriais užtikrinamas užduočių įvykdymas neviršijant paskirtų biudžetų;
- f) nustatomi atlygio EKA už kiekvieną Programos komponentą, kuris yra proporcingas sąlygoms, kuriomis įgyvendinami veiksmai, tinkamai atsižvelgiant į krizių ir nestabilumo situacijas, ir kuris, kai tinkama, yra grindžiamas veiklos rezultatais, principai; atlygis apima tik tas bendras pridėtinės išlaidas, kurios nėra susijusios su Sąjungos pavesta veikla EKA;
- g) numatoma, kad EKA imasi tinkamų priemonių, siekdama užtikrinti Sąjungos interesų apsaugą ir laikytis Komisijos sprendimų priimtų taikant šį reglamentą dėl kiekvieno Programos komponento.

2. Komisija įgyvendinimo aktais nusprendžia dėl FPPS. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Europos Parlamentas ir Taryba iš anksto visapusiškai informuojami apie numatomą sudaryti FPPS ir jo įgyvendinimą.

3. Pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytą FPPS 29 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytos užduotys pavedamos Agentūrai, o 30 straipsnio 1 dalyje nurodytos užduotys pavedamos EKA sudarant susitarimus dėl įnašo. Komisija įgyvendinimo aktais priima sprendimus dėl įnašo, susijusius su susitarimais dėl įnašo. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamiosios procedūros. Europos Parlamentas ir Taryba iš anksto visapusiškai informuojami apie numatomus sudaryti susitarimus dėl įnašo ir apie jų įgyvendinimą.

32 straipsnis

EUMETSAT ir kitų subjektų vaidmuo

1. Komisija, sudarydama susitarimus dėl įnašo, gali kitiems subjektams, nei nurodytieji 29 ir 30 straipsniuose, visiškai arba iš dalies pavesti įgyvendinti šias užduotis:
 - a) programos „Copernicus“ kosmoso infrastruktūros ar jos dalių atnaujinimą, operacijų parengimą ir eksploatavimą ir, kai tinkama, galimybės susipažinti su dalyvavimo misijų duomenimis valdymą, kuris gali būti pavestas EUMETSAT;
 - b) programos „Copernicus“ paslaugų ar jų dalių įgyvendinimą – atitinkamoms agentūroms, įstaigoms ar organizacijoms, pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūrai, Frontex, Europos jūrų saugumo agentūrai, SATCEN ir Europos vidutinės trukmės orų prognozių centrui; toms agentūroms, įstaigoms ar organizacijoms patikėtos užduotys vykdomos Sąjungoje esančiose vietose; agentūrai, įstaigai ar organizacijai, kuri jau perkelia jai pavestas užduotis į Sąjungą, leidžiama toliau vykdyti tas užduotis už Sąjungos ribų esančioje vietoje ribotą laikotarpį, kuris baigiasi ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d.
2. Tokių įgaliotųjų subjektų atrankos kriterijai visų pirma atspindi jų gebėjimą užtikrinti operacijų tęstinumą ir, kai tinkama, jų saugumą nesutrikdant Programos veiklos.
3. Kai įmanoma, šio straipsnio 1 dalyje nurodytų susitarimų dėl įnašo sąlygos turi būti suderintos su 31 straipsnio 1 dalyje nurodytomis FPPS sąlygomis.
4. Dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodyto įnašo sprendimo dėl įnašo, susijusio su susitarimu dėl įnašo, konsultuojamasi su Programos komitetu, laikantis 107 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros. Programos komitetas iš anksto informuojamas apie susitarimus dėl įnašo, kuriuos turi sudaryti Sąjunga, atstovaujama Komisijos, ir šio straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMOS SAUGUMAS

I SKYRIUS

Programos saugumas

33 straipsnis

Saugumo principai

Programos saugumas grindžiamas šiais principais:

- a) atsižvelgiama į valstybių narių patirtį saugumo srityje ir remiamasi jų geriausios praktikos pavyzdžiais;
- b) taikomos Tarybos ir Komisijos saugumo taisyklės, kuriose, *inter alia*, numatytas eksploatavimo funkcijų ir su akreditavimu susijusių funkcijų atskyrimas.

34 straipsnis

Saugumo valdymas

1. Komisija savo kompetencijos srityje ir remiama Agentūros užtikrina aukštą saugumo lygį, visų pirma šių aspektų atžvilgiu:

- a) antžeminės ir kosmoso infrastruktūros ir paslaugų teikimo apsaugos, visų pirma apsaugos nuo fizinių ar kibernetinių išpuolių, įskaitant poveikį duomenų srautams;
- b) technologijų perdavimo kontrolės ir valdymo;
- c) įgytų gebėjimų ir praktinės patirties plėtojimo ir išsaugojimo Sąjungoje;
- d) neskelbtinos neįslaptintos informacijos ir įslaptintos informacijos apsaugos.

2. Šio straipsnio 1 dalies tikslu Komisija užtikrina, kad būtų atlikta kiekvieno Programos komponentų rizikos ir grėsmių analizė. Remdamasi šia analize, ji įgyvendinimo aktais ne vėliau kaip 2023 m. pabaigoje nustato kiekvieno Programos komponento bendruosius saugumo reikalavimus. Tai darydama Komisija atsižvelgia į tų reikalavimų poveikį sklandžiam to komponento veikimui, visų pirma išlaidų, rizikos valdymo ir tvarkaraščio atžvilgiu, ir užtikrina, kad nesumažėtų bendras saugumo lygis ar nebūtų pakenkta tuo komponentu grindžiamos esamos įrangos veikimui, ir atsižvelgia į kibernetinio saugumo grėsmes. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Įsigaliojus šiam reglamentui Komisija pateikia preliminarų įgyvendinimo aktų, kurie turi būti pateikti saugumo sudėties Programos komitetui ir jame svarstomi, sąrašą. Kartu su tuo sąrašu pateikiamas preliminarus tų įgyvendinimo aktų pateikimo tvarkaraštis.

3. Už Programos komponento valdymą atsakingam subjektui tenka atsakomybė už to komponento eksploatavimo saugumą, jis tuo tikslu atlieka rizikos ir grėsmių analizę ir vykdo visą būtiną veiklą, kad būtų užtikrintas ir stebimas to komponento saugumas, visų pirma nustatydamas technines specifikacijas ir eksploatavimo procedūras, be to, jis vykdo jų atitikties šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems bendriesiems saugumo reikalavimams stebėseną. Pagal 29 straipsnį Agentūra yra už „Galileo“ ir EGNOS atsakingas subjektas.

4. Remdamasi rizikos ir grėsmių analize, Komisija, kai tikslinga, nustato saugumo stebėsenos struktūrą ir laikosi taikant Sprendimą (BUSP) 2021/698 parengtų nurodymų. Struktūra veikia pagal 2 dalyje nurodytus saugumo reikalavimus. „Galileo“ atveju tokia struktūra yra „Galileo“ saugumo stebėsenos centras.

5. Agentūra:

- a) užtikrina visų Programos komponentų saugumo akreditavimą pagal šios antraštinės dalies II skyrių ir nedarydama poveikio valstybių narių kompetencijai;
- b) užtikrina „Galileo“ saugumo stebėsenos centro veikimą pagal šio straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus ir pagal nurodymus, parengtus atsižvelgiant į Sprendimo (BUSP) 2021/698 taikymo sritį;
- c) vykdo jai pagal Sprendimą Nr. 1104/2011/ES pavestas užduotis;
- d) teikia Komisijai technines ekspertines žinias ir visą informaciją, reikalingą jos užduotims pagal šį reglamentą vykdyti.

6. Siekdamas užtikrinti antžeminės infrastruktūros, sudarančios neatskiriamą Programos dalį ir esančios jų teritorijoje, saugumą, valstybės narės:

- a) imasi priemonių, kurios yra bent lygiavertės priemonėms, kurios yra būtinos:
 - i) apsaugoti Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, kaip tai suprantama Tarybos direktyvoje 2008/114/EB ⁽⁴⁴⁾, ir
 - ii) jų pačių nacionaliniams ypatingos svarbos infrastruktūros objektams apsaugoti;
- b) vykdo šio reglamento 42 straipsnyje nurodytas saugumo akreditavimo užduotis.

7. Programoje dalyvaujantys subjektai imasi visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas Programos saugumas, taip pat atsižvelgdami į rizikos analizėje nustatytas problemas.

⁽⁴⁴⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (OL L 345, 2008 12 23, p. 75.).

35 straipsnis

Įdiegtų sistemų ir paslaugų saugumas

Jei dėl sistemų eksploatavimo kyla pavojus Sąjungos arba jos valstybių narių saugumui, taikomos Sprendime (BUSP) 2021/698 nustatytos procedūros.

II SKYRIUS

Saugumo akreditavimas

36 straipsnis

Saugumo akreditavimo institucija

Agentūroje įsteigta Saugumo akreditavimo valdyba yra visų Programos komponentų saugumo akreditavimo institucija.

37 straipsnis

Bendrieji saugumo akreditavimo principai

Visų Programos komponentų saugumo akreditavimo veikla vykdoma vadovaujantis šiais principais:

- a) saugumo akreditavimo veikla vykdoma ir sprendimai priimami prisiimant bendrą atsakomybę už Sąjungos ir valstybių narių saugumą;
- b) dedamos pastangos, kad Saugumo akreditavimo valdybos sprendimai būtų priimami bendru sutarimu;
- c) saugumo akreditavimo veikla vykdoma pasitelkiant rizikos vertinimą ir valdymo metodą, atsižvelgiant į riziką atitinkamo komponento saugumui ir poveikį su visomis rizikos švelninimo priemonėmis susijusioms išlaidoms ar tvarkaraščiui, laikantis tikslo nesumažinti bendro to komponento saugumo lygio;
- d) Saugumo akreditavimo valdybos sprendimus dėl saugumo akreditavimo rengia ir priima specialistai, kurie turi reikiamą kvalifikaciją sudėtingų sistemų akreditavimo srityje ir atitinkamo lygio asmens patikimumo pažymėjimą ir kurie dirba objektyviai;
- e) dedamos pastangos konsultuotis su visomis atitinkamo komponento saugumu suinteresuotomis atitinkamomis šalimis;
- f) saugumo akreditavimo veiklą vykdo visi atitinkami atitinkamo komponento suinteresuotieji subjektai, laikydamiesi saugumo akreditavimo strategijos, nedarydami poveikio Komisijos funkcijoms;
- g) Saugumo akreditavimo valdybos sprendimai dėl saugumo akreditavimo, laikantis tos valdybos apibrėžtoje atitinkamoje saugumo akreditavimo strategijoje nustatyto proceso, grindžiami vietos sprendimais dėl saugumo akreditavimo, kuriuos priima valstybių narių atitinkamos nacionalinės saugumo akreditavimo institucijos;
- h) nuolatiniu, skaidriu ir visiškai suprantamu stebėsenos procesu užtikrinama, kad būtų žinoma apie riziką atitinkamo komponento saugumui, būtų apibrėžtos saugumo priemonės, kuriomis tokia rizika būtų sumažinta iki priimtino lygio atsižvelgiant į Sąjungos ir jos valstybių narių saugumo poreikius ir siekiant sklandaus komponento veikimo, ir kad tos priemonės būtų taikomos laikantis nuodugnios apsaugos koncepcijos. Periodiškai atliekamas tokių priemonių efektyvumo vertinimas. Su saugumo rizikos vertinimu ir valdymu susijusį procesą kaip kartotinį procesą kartu vykdo atitinkamo komponento suinteresuotieji subjektai;
- i) Saugumo akreditavimo valdyba sprendimus dėl saugumo akreditavimo priima visiškai nepriklausomai, be kita ko, nuo Komisijos ir kitų už atitinkamo komponento įgyvendinimą bei susijusių paslaugų teikimą atsakingų subjektų, ir nuo vykdomojo direktoriaus ir Agentūros administracinės valdybos;

- j) saugumo akreditavimo veikla vykdoma tinkamai atsižvelgiant į atitinkamą Komisijos ir institucijų, atsakingų už saugumo taisyklių įgyvendinimą, veiklos tarpusavio koordinavimo poreikį;
- k) Saugumo akreditavimo valdybos atliekamas EGNOS saugumo akreditavimas nedaro poveikio Europos aviacijos saugos agentūros atliekamai akreditavimo veiklai aviacijos srityje.

38 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos užduotys

1. Saugumo akreditavimo valdyba savo užduotis atlieka nedarydama poveikio Komisijos atsakomybei arba atsakomybei, pavestai kitiems Agentūros organams, ypač dėl klausimų, susijusių su saugumu, ir nedarydama poveikio valstybių narių kompetencijai saugumo akreditavimo srityje.
2. Saugumo akreditavimo valdyba vykdo šias užduotis:
 - a) nustato ir patvirtina saugumo akreditavimo strategiją, kurioje išdėstoma:
 - i) veiklos, kuri yra būtina Programos komponentų ar tų komponentų dalių ir jų tarpusavio sąsajų bei sąsajų su kitomis sistemomis ar komponentais akreditavimui atlikti ir išlaikyti, mastas;
 - ii) Programos komponentų ar tų komponentų dalių saugumo akreditavimo procesas, kurio išsamumo lygis, atitinka būtiną užtikrinimo lygį, aiškiai nurodant akreditavimo sąlygas;
 - iii) akreditavimo procese dalyvaujančių atitinkamų suinteresuotųjų subjektų vaidmuo;
 - iv) Programos komponentų etapus atitinkantis akreditavimo tvarkaraštis, visų pirma susijęs su infrastruktūros išdėstymu, paslaugų teikimu ir plėtojimu;
 - v) tinklams, prijungtiems prie sistemų, sukurtų pagal Programos komponentus, arba šių komponentų dalims ir prie sistemų, sukurtų pagal šiuos komponentus, prijungtai įrangai taikomi saugumo akreditavimo, kurį turi vykdyti saugumo klausimų srityje kompetentingi valstybių narių nacionaliniai subjektai, principai;
 - b) priima sprendimus dėl saugumo akreditavimo, visų pirma dėl palydovų paleidimo patvirtinimo, dėl leidimo eksploatuoti sistemas, sukurtas pagal Programos komponentus arba šių komponentų dalis įvairiomis konfigūracijomis, įvairioms jų teikiamoms paslaugoms, įskaitant signalus kosmose, ir leidimo eksploatuoti antžemines stotis.
 - c) priima sprendimus dėl tinklų ir įrangos, prijungtos prie 45 straipsnyje nurodytos PVI ar bet kurios kitos saugios paslaugos, teikiamos pagal Programos komponentus, tik dėl leidimų subjektams kurti ar gaminti kritinės svarbos PVI technologijas, PVI imtuvus ar PVI saugumo modulius, arba bet kokias kitas technologijas ar įrangą, kurios turi būti tikrinamos pagal 34 straipsnio 2 dalyje nurodytus bendruosius saugumo reikalavimus, atsižvelgdama į saugumo klausimų srityje kompetentingų nacionalinių subjektų konsultacijas ir bendrą riziką saugumui;
 - d) nagrinėja ir tvirtina visus su saugumo akreditavimu susijusius dokumentus, išskyrus dokumentus, kuriuos Komisija turi priimti pagal šio reglamento 34 straipsnio 2 dalį ir Sprendimo Nr. 1104/2011/ES 8 straipsnį;
 - e) savo kompetencijos srityje teikia konsultacijas Komisijai jai rengiant šio reglamento 34 straipsnio 2 dalyje ir Sprendimo Nr. 1104/2011/ES 8 straipsnyje nurodytų aktų tekstų projektus, įskaitant projektus dėl saugios eksploatacijos taisyklių nustatymo, ir teikia pranešimą su galutine pozicija;
 - f) nagrinėja ir tvirtina saugumo rizikos vertinimą, parengtą pagal stebėsenos procesą, nurodytą šio reglamento 37 straipsnio h punkte, atsižvelgdama į atitiktą dokumentams, nurodytiems šios dalies c punkte, ir dokumentams, parengtiems pagal šio reglamento 34 straipsnio 2 dalį ir Sprendimo Nr. 1104/2011/ES 8 straipsnį; taip pat bendradarbiauja su Komisija siekiant nustatyti rizikos mažinimo priemones;

- g) tikrina, kaip įgyvendinamos su Programos komponentų saugumo akreditavimu susijusios saugumo priemonės, atlikdama saugumo vertinimus, patikrinimus, auditą ar peržiūras arba juos finansuodama pagal šio reglamento 42 straipsnio 2 dalį;
- h) tvirtina patvirtintus atrinktus produktus ir priemones, kurie naudojami siekiant apsisaugoti nuo elektroninio pasiklausymo (TEMPEST), taip pat patvirtintus atrinktas šifravimo priemones, naudojamas Programos komponentų saugumui užtikrinti;
- i) tvirtina pagal tuos Programos komponentus ar tų komponentų dalis sukurtų sistemų ir kitų sistemų sujungimą arba, kai aktualu, dalyvauja jį bendrai tvirtinant kartu su atitinkamais saugumo klausimų srityje kompetentingais subjektais;
- j) tariaisi su atitinkama valstybe nare dėl prieigos kontrolės šablono, nurodyto 42 straipsnio 4 dalyje;
- k) rengia rizikos ataskaitas ir informuoja Komisiją, Administracinę valdybą ir vykdomąjį direktorių apie atliktą rizikos vertinimą ir juos konsultuoja apie likutinės rizikos valdymo galimybes konkretaus sprendimo dėl saugumo akreditavimo atveju;
- l) palaikydama glaudžius ryšius su Komisija padeda Tarybai ir vyriausiajam įgaliotiniui įgyvendinant Sprendimą (BUSP) 2021/698, jei Taryba arba vyriausiasis įgaliotinis pateikia konkretų prašymą;
- m) vykdo konsultacijas, būtinas savo užduotims vykdyti;
- n) priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles.

3. Nedarant poveikio valstybių narių įgaliojimams ir atsakomybei, sukuriamas Saugumo akreditavimo valdybos prižiūrimas specialus pavaldus organas, atstovaujantis valstybėms narėms, kuriam pavedamos visų pirma šios užduotys:

- a) pagal Programą vykdomų skrydžių kodų valdymas;
- b) patikra, stebėseną ir vertinimas, ar yra nustatytos „Galileo“ PVI šifravimo raktų apskaitos, saugaus tvarkymo, saugojimo, paskirstymo ir šalinimo procedūros, ir kaip užtikrinamas jų laikymasis.

39 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos sudėtis

1. Saugumo akreditavimo valdybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės atstovą, Komisijos atstovą ir vyriausiojo įgaliotinio atstovą. Saugumo akreditavimo valdybos narių kadencija – ketveri metai; ji gali būti pratęsta.

2. Saugumo akreditavimo valdybos posėdžiuose dalyvaujama remiantis principu „būtina žinoti“. Kai tikslinga, EKA atstovai ir saugumo akreditavimo procese nedalyvaujantys Agentūros atstovai gali būti kviečiami dalyvauti Saugumo akreditavimo valdybos posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Išimties tvarka Sąjungos agentūrų, trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovai taip pat gali būti kviečiami stebėtojų teisėmis dalyvauti Saugumo akreditavimo valdybos posėdžiuose dėl tiesiogiai su tomis trečiosiomis valstybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis susijusių klausimų, visų pirma dėl klausimų, susijusių su joms priklausančia ar jų teritorijoje esančia infrastruktūra. Toks trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovų dalyvavimas ir šio dalyvavimo sąlygos nustatomos atitinkamuose susitarimuose ir turi atitikti Saugumo akreditavimo valdybos darbo tvarkos taisykles.

40 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos balsavimo taisyklės

Jei, laikantis šio reglamento 37 straipsnio b punkte nurodytų bendrųjų principų, negalima pasiekti bendro sutarimo, Saugumo akreditavimo valdyba priima sprendimus kvalifikuota balsų dauguma, laikydamosi ES sutarties 16 straipsnio. Komisijos atstovas ir vyriausiojo įgaliotinio atstovas nebalsuoja. Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas Saugumo akreditavimo valdybos vardu pasirašo Saugumo akreditavimo valdybos priimtus sprendimus.

41 straipsnis

Informavimas apie Saugumo akreditavimo valdybos sprendimus ir jų poveikis

1. Saugumo akreditavimo valdybos sprendimai skirti Komisijai.
2. Komisija nuolat informuoja Saugumo akreditavimo valdybą apie numatomų Saugumo akreditavimo valdybos sprendimų poveikį tinkamam Programos komponentų vykdymui ir likutinės rizikos valdymo planų įgyvendinimą. Saugumo akreditavimo valdyba atsižvelgia į visą tokią iš Komisijos gautą informaciją.
3. Komisija nedelsdama informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie priimtų sprendimų dėl saugumo akreditavimo poveikį sklandžiam Programos komponentų vykdymui. Jei Komisija mano, kad Saugumo akreditavimo valdybos priimtas sprendimas gali turėti didelę įtaką tinkamam tų komponentų vykdymui, pavyzdžiui, išlaidų, tvarkaraščio ar veiklos rezultatų atžvilgiu, ji nedelsdama apie tai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą.
4. Administracinė valdyba periodiškai informuojama apie Saugumo akreditavimo valdybos darbo eigą.
5. Saugumo akreditavimo valdybos tvarkaraštis nekludo laikytis veiklos tvarkaraščio, pateikto 100 straipsnyje nurodytoje darbo programoje.

42 straipsnis

Valstybių narių vaidmuo saugumo akreditavimo srityje

1. Valstybės narės perduoda Saugumo akreditavimo valdybai visą informaciją, kurią jos laiko svarbia saugumo akreditavimo tikslais.
2. Suderinusios su saugumo klausimų srityje kompetentingais nacionaliniais subjektais ir jiems prižiūrint, valstybės narės leidžia Saugumo akreditavimo valdybos paskirtiems tinkamai įgaliotiems asmenims susipažinti su visa informacija ir patekti į visas jų jurisdikcijai pagal nacionalinius įstatymus bei kitus teisės aktus priklausančias teritorijas ir objektus, susijusias su sistemų saugumu, taip pat saugumo patikrinimų, audito bei bandymų, dėl kurių yra priimtas Saugumo akreditavimo valdybos sprendimas, ir 37 straipsnio h punkte nurodyto rizikos stebėsenos proceso tikslais. Ta prieiga suteikiama nediskriminuojant dėl valstybių narių piliečių pilietybės.
3. 2 dalyje nurodyti auditas ir bandymai vykdomi laikantis šių principų:
 - a) pabrėžiama saugumo ir veiksmingo rizikos valdymo tikrinamuose subjektuose svarba;
 - b) rekomenduojamos atsakomosios priemonės išlaptintos informacijos konfidencialumo praradimo, jos vientisumo ar prieinamumo netekimo konkrečiam poveikiui sušvelninti;
4. Kiekviena valstybė narė atsako už tai, kad būtų parengtas prieigos kontrolės šablonas, kuriame būtų apibūdintos arba išvardytos akredituotinos teritorijos arba objektai. Dėl prieigos kontrolės šablono valstybės narės ir Saugumo akreditavimo valdyba turi susitarti iš anksto, taip užtikrinant, kad visos valstybės narės suteiktų tokio paties lygio prieigos kontrolę;
5. Valstybės narės vietos lygmeniu atsako už jų teritorijoje esančių ir į Programos komponentų saugumo akreditavimo sritį patenkančių objektų saugumo akreditavimą ir praneša apie tai Saugumo akreditavimo valdybai.

III SKYRIUS

Įslaptintos informacijos apsauga

43 straipsnis

Įslaptintos informacijos apsauga

1. Su Programa susijusia įslaptinta informacija keičiamasi sudarius Sąjungos ir trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos tarptautinį susitarimą dėl keitimosi įslaptinta informacija arba, kai taikytina, Sąjungos kompetentingai institucijai ar organui ir trečiosios valstybės atitinkamoms institucijoms ar tarptautinei organizacijai sudarius susitarimą dėl keitimosi įslaptinta informacija ir laikantis tame susitarime nustatytų sąlygų;
2. Trečiosiose valstybėse gyvenantys fiziniai asmenys ir jose įsisteigę juridiniai asmenys gali dirbti su ESII ir su Programa susijusia informacija tik tuo atveju, jeigu jiems tose trečiosiose valstybėse taikomi saugumo nuostatai, pagal kuriuos užtikrinamas apsaugos lygis, kuris yra bent lygiavertis apsaugos lygiui, nustatytam Komisijos saugumo taisyklėse, išdėstytose Sprendime (ES, Euratomas) 2015/444, ir Tarybos saugumo taisyklėse, išdėstytose Sprendimo 2013/488/ES prieduose. Trečiojoje valstybėje ar tarptautinėje organizacijoje taikomų saugumo nuostatų lygiavertiškumas apibrėžiamas Sąjungos ir tos trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos, laikantis SESV 218 straipsnyje numatytos tvarkos ir atsižvelgiant į Sprendimo 2013/488/ES 13 straipsnį, sudarytame susitarime dėl informacijos saugumo, įskaitant, jei aktualu, pramoninio saugumo klausimus;
3. Nedarant poveikio Sprendimo 2013/488/ES 13 straipsniui ir pramoninio saugumo sritį reglamentuojančioms taisyklėms, nustatytoms Sprendime (ES, Euratomas) 2015/444, fiziniam ar juridiniam asmeniui, trečiajai valstybei ar tarptautinei organizacijai gali būti suteikta teisė naudotis ESII, jei tai laikoma būtina sprendžiant kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į tokios informacijos pobūdį ir turinį, gavėjo poreikį žinoti ir įvertinant naudą Sąjungai.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

„Galileo“ ir EGNOS

44 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys veiksmai

„Galileo“ ir EGNOS eksploatavimas apima šiuos reikalavimus atitinkančius veiksmus:

- a) kosmoso infrastruktūros valdymą, eksploatavimą, techninę priežiūrą, nuolatinį tobulinimą, plėtojimą ir apsaugą, įskaitant atnaujinimus ir nusidėvėjimo valdymą;
- b) antžeminės infrastruktūros, visų pirma antžeminių centrų ir stočių, nurodytų Įgyvendinimo sprendime (ES) 2016/413 arba Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/1406 ⁽⁴⁵⁾, tinklų valdymą, eksploatavimą, techninę priežiūrą, nuolatinį tobulinimą, plėtojimą ir apsaugą, įskaitant atnaujinimus ir nusidėvėjimo valdymą;
- c) būsimos kartos sistemų kūrimą ir „Galileo“ bei EGNOS paslaugų vystymą, be kita ko, atsižvelgiant į atitinkamų suinteresuotųjų subjektų poreikius; tai nedaro poveikio būsimiems sprendimams dėl Sąjungos finansinių perspektyvų;
- d) „Galileo“ ir EGNOS galutinės grandies taikmenų kūrimo ir pagrindinių technologinių elementų, pavyzdžiui, su „Galileo“ sistemomis suderinamų lustų rinkinių ir imtuvų, kūrimo ir vystymo rėmimą;
- e) su „Galileo“ ir EGNOS susijusios sertifikavimo ir standartizavimo veiklos, ypač transporto sektoriuje, rėmimą;

⁽⁴⁵⁾ 2017 m. liepos 31 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2017/1406, kuriuo nustatoma EGNOS sistemos antžeminės infrastruktūros vieta (OL L 200, 2017 8 1, p. 4).

- f) nuolatinį „Galileo“ ir EGNOS paslaugų teikimą ir, papildant valstybių narių ir privataus sektoriaus iniciatyvas, tų paslaugų rinkos plėtrą, visų pirma siekiant kuo labiau padidinti socialinę ir ekonominę naudą, nurodytą 4 straipsnio 1 dalies b punkte;
- g) bendradarbiavimą su kitomis regioninėmis ar pasaulinėmis palydovinės navigacijos sistemomis, įskaitant suderinamumo ir sąveikumo lengvinimą;
- h) sistemų ir jų eksploatavimo patikimumo ir paslaugų rezultatų stebėjimo veiksmus;
- i) veiklą, susijusią su paslaugų teikimu ir jos aprėpties plėtimo koordinavimu.

45 straipsnis

„Galileo“ teikiamos paslaugos

1. „Galileo“ teikiamas paslaugas sudaro:

- a) atviroji „Galileo“ paslauga (GOS), kuri naudotojams yra nemokama ir kuria teikiama padėties nustatymo ir sinchronizacijos informacija, daugiausia skirta masinio naudojimo palydovinės navigacijos taikmenoms, kuriomis naudojasi naudotojai;
- b) didelio tikslumo paslauga (HAS), kuri naudotojams yra nemokama ir kuria teikiama didelio tikslumo padėties nustatymo ir sinchronizacijos informacija naudojant papildomoje dažnių juostoje skleidžiamus papildomus duomenis, daugiausia skirta profesinėms ar komercinėms palydovinės navigacijos taikmenoms;
- c) signalų atpažinimo paslauga (SAS), pagrįsta signaluose naudojamais šifruotais kodais, daugiausia skirta profesinėms ar komercinėms palydovinės navigacijos taikmenoms;
- d) paslauga valstybinėms institucijoms (PVI), pagrįsta stipriais bei šifruotais signalais ir naudojama tik kartu su tam tikromis valdžios institucijų įgaliotiems naudotojams skirtomis konfidencialaus pobūdžio taikmenomis, kai būtina užtikrinti aukšto lygio paslaugos tęstinumą, be kita ko saugumo ir gynybos srityje; ši paslauga teikiama nemokamai valstybėms narėms, Tarybai, Komisijai, EIVT ir, kai tikslinga, tinkamai įgaliotoms Sąjungos agentūroms; klausimas, ar taikyti mokesčių kitiems PVI užsakovams, nurodytiems Sprendimo Nr. 1104/2011/ES 2 straipsnyje, sprendžiamas kiekvienu konkrečiu atveju ir atitinkamos nuostatos nurodomos pagal to sprendimo 3 straipsnio 5 dalį sudarytuose susitarimuose; galimybė gauti PVI reglamentuojama pagal Sprendimą Nr. 1104/2011/ES;
- e) ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga (ES), kuri naudotojams yra nemokama ir kuria siunčiami signalai ir perspėjama apie gaivalines nelaimes ar kitus ekstremaliosios situacijos atvejus tam tikruose regionuose; atitinkamais atvejais ji teikiama bendradarbiaujant su valstybių narių nacionalinėmis civilinės saugos institucijomis;
- f) laiko nustatymo paslauga (TS), kuri naudotojams yra nemokama ir kuria nurodomas tikslus bei patikimas referencinis laikas, taip pat taikomas suderintasis pasaulinis laikas – taigi, sudaromos sąlygos „Galileo“ grindžiamoms laiko skaičiavimo taikmenoms kurti ir jas panaudoti itin svarbiose taikmenose.

2. Be to, „Galileo“ padeda teikti:

- a) sistemos COSPAS-SARSAT paieškos ir gelbėjimo paslaugas (SAR), nustatant nelaimės signalus, siunčiamus iš avarinių švyturių, ir persiunčiant jiems transliuojamus signalus atgaliniu ryšiu;
- b) vientisumo stebėjimo paslaugas, standartizuotas Sąjungos ar tarptautiniu lygiu, skirtas žmogaus gyvybės apsaugos tarnyboms ir naudojamas remiantis „Galileo“ atvirosios paslaugos signalais kartu su EGNOS bei kitomis palydovinės navigacijos sistemomis;
- c) įgyvendinimo sprendime (ES) 2016/413 nurodyto GNSS paslaugų centro informavimo apie kosmoso meteorologinius reiškinius ir išankstinio perspėjimo paslaugas, teikiamas naudojantis „Galileo“ antžemine infrastruktūra, kuriomis daugiausia siekiama sumažinti „Galileo“ ir kitų su kosmosu susijusių GNSS teikiamų paslaugų naudotojams galinčią kilti riziką.

46 straipsnis

EGNOS paslaugos

1. EGNOS teikiamos paslaugos yra šios:
 - a) atviroji EGNOS paslauga (EOS), kuri tiesioginiam naudotojui teikiama nemokamai ir kuria teikiama padėties nustatymo ir sinchronizacijos informacija, daugiausia skirta masinio naudojimo palydovinės navigacijos taikmenoms, kuriomis naudojasi naudotojai;
 - b) EGNOS duomenų prieigos paslauga (EDAS), kuri tiesioginiam naudotojui teikiama nemokamai mokesčiai ir kuria teikiama padėties nustatymo ir sinchronizacijos informacija, daugiausia skirta profesinėms ar komercinėms palydovinės navigacijos taikmenoms; palyginti su EOS, ji yra veiksmingesnė ir teikia didesnę papildomą naudą turinčių duomenų;
 - c) žmogaus gyvybės apsaugos paslauga (SoL), kuri tiesioginiam naudotojui teikiama nemokamai ir kuria teikiama padėties nustatymo ir laiko sinchronizacijos informacija, atitinkanti griežtus tęstinumo, prieinamumo ir tikslumo reikalavimus ir turinti patikimumo funkciją, perspėjančią naudotojus, kuriems saugumas yra ypač svarbus, apie bet kokio pobūdžio triktį arba apie „Galileo“ ir kitų GNSS skleidžiamus ir veikimo zonoje EGNOS sustiprinamus signalus, kad viršijamas leidžiamas nuokrypis, visų pirma civilinės aviacijos sektoriuje, kai teikiamos oro navigacijos paslaugos pagal ICAO standartus, arba kituose transporto sektoriuose.
2. 1 dalyje nurodytos paslaugos pirmiausia teikiamos valstybių narių, kurių geografinė padėtis yra Europoje, teritorijose, tuo tikslu ne vėliau kaip 2026 m. pabaigoje įtraukiant Kiprą, Azorų salas, Kanarų salas ir Madeirą.
3. EGNOS geografinė aprėptis gali būti išplėsta, kad apimtų kitus pasaulio regionus, visų pirma šalių kandidačių, trečiųjų valstybių, esančių asocijuotomis Bendro Europos dangaus narėmis, ir Europos kaimynystės politikoje dalyvaujančių trečiųjų valstybių teritorijas, jei tai techniškai įmanoma ir laikantis 34 straipsnio 2 dalyje nurodytų saugumo reikalavimų, o teikiant SoL paslaugą – remiantis tarptautiniais susitarimais.
4. EGNOS geografinės aprėpties išplėtimo pagal šio straipsnio 3 dalį sąnaudoms, įskaitant su tais regionais susijusias veiklos sąnaudas, padengti nenaudojamos 11 straipsnyje nurodytos lėšos. Komisija apsvaisto kitas programas ar priemones tokiai veiklai finansuoti. Taip išplėtus aprėptį neturėtų sutrikti šio straipsnio 1 dalyje nurodytų paslaugų teikimas valstybių narių teritorijose, kurių geografinė padėtis yra Europoje.

47 straipsnis

„Galileo“ ir EGNOS įgyvendinimo priemonės

Siekdama prireikus užtikrinti sklandų „Galileo“ ir EGNOS veikimą ir jų įsisavinimą rinkoje, Komisija, prireikus, įgyvendinimo aktais nustato priemones, kurių reikia siekiant:

- a) valdyti ir sumažinti „Galileo“ ir EGNOS eksploatavimui kylančią riziką, visų pirma užtikrinti paslaugų tęstinumą;
- b) apibrėžti lemiamus sprendimų priėmimo etapus, kai reikia stebėti ir vertinti „Galileo“ ir EGNOS įgyvendinimą;
- c) nustatyti „Galileo“ ir EGNOS antžeminei infrastruktūrai priklausančių centrų vietą pagal saugumo reikalavimus ir atviro bei skaidraus proceso principus ir užtikrinti jų eksploatavimą.
- d) nustatyti technines ir eksploatacines specifikacijas, susijusias su 45 straipsnio 1 dalies c, e ir f punktuose bei 2 dalies c punkte nurodytomis paslaugomis.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

48 straipsnis

Suderinamumas, sąveikumas ir standartizavimas

1. „Galileo“ ir EGNOS bei jų paslaugos turi būti suderinamos ir sąveikios techniniu požiūriu, taip pat ir naudotojo lygmeniu.
2. „Galileo“ ir EGNOS bei jų paslaugos turi būti suderinamos ir sąveikios su kitomis palydovinės navigacijos sistemomis ir įprastinėmis radionavigacinėmis priemonėmis, jei reikiami suderinamumo ir sąveikumo reikalavimai bei suderinamumo ir sąveikumo sąlygos yra nustatyti tarptautiniuose susitarimuose.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMA „COPERNICUS“

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

49 straipsnis

Programos „Copernicus“ aprėptis

1. Programos „Copernicus“ įgyvendinimas grindžiamas ankstesnėmis investicijomis, įskaitant gaunamas iš tokių suinteresuotųjų subjektų kaip EKA ir EUMETSAT, o, kai tikslinga ir ekonomiškai efektyvu, valstybių narių nacionaliniais ir regioniniais pajėgumais, atsižvelgiant į lyginamuosius duomenis ir informaciją teikiančių komercinių paslaugų teikėjų pajėgumus ir konkurencingumo bei rinkos plėtros skatinimo būtinumą, drauge kiek įmanoma didinant galimybes Europos naudotojams.
2. Programos „Copernicus“ duomenys ir informacija teikiami remiantis programos „Copernicus“ naudotojų poreikiais ir nemokamų, visapusiškų ir atvirų duomenų politika.
3. Pagal programą „Copernicus“ remiamas Sąjungos ir jos valstybių narių politikos, ypač aplinkos, klimato kaitos, jūrų, atmosferos, žemės ūkio ir kaimo plėtros, kultūros paveldo apsaugos, civilinės saugos, infrastruktūros stebėsenos, saugos ir saugumo, taip pat skaitmeninės ekonomikos sričių politikos, formavimas, įgyvendinimas ir stebėseną siekiant toliau mažinti administracinę naštą.
4. Programą „Copernicus“ sudaro šie elementai:
 - a) duomenų rinkimas, apimantis:
 - i) programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ kūrimą ir eksploatavimą;
 - ii) prieigą prie trečiųjų šalių Žemės stebėjimo iš kosmoso duomenų;
 - iii) prieigą prie *in situ* ir kitų papildomų duomenų;
 - b) duomenų ir informacijos apdorojimas naudojantis programos „Copernicus“ paslaugomis, kuris apima pridėtinę vertę turinčios informacijos kaupimą siekiant remti aplinkos stebėseną, pranešimų teikimą ir atitikties užtikrinimą, taip pat civilinės saugos ir saugumo paslaugas;
 - c) duomenų prieiga ir paskirstymas, kuris apima infrastruktūrą ir paslaugas, kuriomis siekiama užtikrinti naudotojui patogiu būdu atliekamą programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos paiešką, peržiūrą, prieigą, paskirstymą ir panaudojimą bei ilgalaikį saugojimą;
 - d) naudotojų gausinimas, rinkos plėtra ir pajėgumų didinimas pagal 28 straipsnio 6 dalį, apimant atitinkamą veiklą, išteklius ir paslaugas, kuriais skatinama naudotis programa „Copernicus“, programos „Copernicus“ duomenimis ir paslaugomis, taip pat susijusias tolesnės grandies taikmenas ir jų plėtojimą visais lygiais, kad 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta socialinė ir ekonominė nauda būtų kuo didesnė, taip pat kad būtų renkami ir analizuojami programos „Copernicus“ naudotojų poreikiai.
5. Programa „Copernicus“ skatina tarptautinį stebėjimo sistemų koordinavimą ir keitimąsi susijusiais duomenimis siekiant stiprinti jos pasaulinį aspektą ir papildomumą, atsižvelgiant į tarptautinius susitarimus ir koordinavimo procesus.

II SKYRIUS

Reikalavimus atitinkantys veiksmai

50 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys duomenų rinkimo veiksmai

Reikalavimus atitinkantys programos „Copernicus“ veiksmai:

- a) veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti tvirtesnę esamų programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ misijų tęstinumą ir kitų programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ projektavimą, paleidimą, techninę priežiūrą ir eksploataciją, išplečiant stebėjimo aprėptį ir ypač teikiant pirmenybę išmetamų antropogeninės kilmės CO₂ ir kitų šiltnamio efektą sukeliančių dujų stebėsenos pajėgumui, sudarant sąlygas stebėti poliarines sritis ir taikyti novatoriškas aplinkos sričių taikmenas žemės bei miškų ūkio, vandentvarkos, jūrų išteklių valdymo ir kultūros paveldo srityse;
- b) veiksmai, kuriais suteikiama prieiga prie programos „Copernicus“ paslaugoms teikti reikalingų arba Sąjungos institucijų, agentūrų ir decentralizuotų tarnybų ir, kai tikslinga ir ekonomiškai efektyvu, nacionalinių ar regioninių viešųjų įstaigų naudojamų programos „Copernicus“ trečiųjų šalių duomenų;
- c) veiksmai, kuriais suteikiama ir koordinuojama prieiga prie programos „Copernicus“ *in situ* ir kitų papildomų duomenų, kad būtų galima kaupti, kalibruoti ir patvirtinti programos „Copernicus“ duomenis ir informaciją, įskaitant, kai tikslinga ir ekonomiškai efektyvu, esamų nacionalinių pajėgumų naudojimą, vengiant dubliavimosi.

51 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys programos „Copernicus“ paslaugų veiksmai

1. Reikalavimus atitinkantys programos „Copernicus“ paslaugų veiksmai apima:

a) aplinkos stebėsenos, pranešimų teikimo ir atitikties užtikrinimo paslaugas, kaip antai:

- i) atmosferos stebėseną pasauliniu lygmeniu siekiant teikti informaciją apie oro kokybę, ypatingą dėmesį skiriant oro kokybei Europoje, ir atmosferos sudėtį;
- ii) jūros aplinkos stebėseną siekiant teikti informaciją apie vandenynų, jūrų ir pakrančių ekosistemų būklę bei dinamiką ir jų išteklius bei naudojimą;
- iii) žemės paviršiaus ir žemės ūkio stebėseną siekiant teikti informaciją apie žemės dangą, žemės naudojimą ir žemės naudojimo keitimą, kultūros paveldo vietas, žemės drebumus, miestų vietas, vidaus vandenų kiekį ir kokybę, miškus, žemės ūkio ir kitus gamtos išteklius, biologinę įvairovę ir kriosferą;
- iv) klimato kaitos stebėseną siekiant teikti informaciją apie antropogeninės kilmės CO₂ ir kitų šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir sugertį, pagrindinius klimato kintamuosius, pakartotines klimato analizes, sezonines prognozes, klimato prognozes ir priskyrimą, poliarinius ir Arkties pokyčius, taip pat laiko ir erdvės rodiklius;

b) ekstremaliųjų situacijų valdymo paslaugą siekiant teikti informaciją remiant už civilinę saugą atsakingas valstybės institucijas ir kartu su jomis koordinuotai veikti, remiant civilinės saugos ir reagavimo į nelaimės operacijas (tobulinant ankstyvojo perspėjimo veiklą ir reagavimo į krizes pajėgumus), prevencijos ir parengties veiksmus (rizikos ir atsigavimo analizę), įvykus įvairaus pobūdžio nelaimėms;

c) saugumo paslaugą siekiant remti stebėjimą Sąjungoje ir prie jos išorės sienų, jūrų stebėjimą ir Sąjungos išorės veiksmus, kuriais reaguojama į saugumo iššūkius, iškilusius Sąjungoje, taip pat bendros užsienio ir saugumo politikos tikslus bei veiksmus.

2. Komisija, kai aktualu, naudodamasi nepriklausomų išorės ekspertų pagalba, užtikrina programos „Copernicus“ paslaugų tinkamumą:

- a) patvirtindama naudotojų bendruomenių reikalavimų technines galimybes ir tinkamumą įskeltiems tikslams pasiekti;
- b) įvertindama priemones ir sprendimus, kurie siūlomi ar įgyvendinti siekiant įvykdyti naudotojų bendruomenių reikalavimus ir įgyvendinti Programos tikslus.

52 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys duomenų ir informacijos prieigos ir paskirstymo veiksmai

1. Į programą „Copernicus“ įtraukiami veiksmai, kuriais siekiama suteikti geresnę prieigą prie visų programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos ir, kai tikslinga, papildomą infrastruktūrą ir paslaugas siekiant skatinti tų duomenų ir informacijos paskirstymą, prieigą ir naudojimą.
2. Jeigu programos „Copernicus“ duomenys ar informacija pagal Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1159/2013 12–16 straipsnius laikomi neskelbtinais saugumo požiūriu, Komisija gali pavesti tų duomenų ir informacijos pirkimo, rinkimo priežiūros, prieigos suteikimo ir paskirstymo funkcijas vienam ar daugiau patikos subjektų. Tokie subjektai sukuria ir tvarko akredituotų naudotojų registrą ir, taikydami funkcijų darbo sraute padalijimo principą, suteikia teisę naudotis riboto naudojimo duomenimis.

III SKYRIUS

Programos „Copernicus“ duomenų politika

53 straipsnis

Programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos politika

1. Programos „Copernicus“ duomenimis ir informacija programos „Copernicus“ naudotojams leidžiama naudotis remiantis šia nemokamų, visapusiškų ir atvirųjų duomenų politika:
 - a) programos „Copernicus“ naudotojai visame pasaulyje gali nemokamai atkurti, platinti, viešai skelbti, pritaikyti ir keisti visus programos „Copernicus“ duomenis ir informaciją ir juos derinti su kitais duomenimis ir informacija;
 - b) nemokamų, visapusiškų ir atvirųjų duomenų politikai taikomi šie apribojimai:
 - i) programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos formatų, aktualumo ir sklaidos kriterijai yra iš anksto nustatyti;
 - ii) kai taikytina, turi būti laikomasi programos „Copernicus“ trečiosios šalies duomenų ir informacijos, naudojamų rengiant programos „Copernicus“ informaciją, licencijos sąlygų;
 - iii) saugumo apribojimai, grindžiami 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais bendraisiais saugumo reikalavimais;
 - iv) programos „Copernicus“ duomenis ir informaciją generuojanti arba teikianti sistema ir patys duomenys turi būti apsaugoti nuo trikčių rizikos;
 - v) Europos naudotojams užtikrinama patikimos prieigos prie programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos apsauga.
2. Komisija pagal 105 straipsnį priima deleguotuosius aktus, kuriais papildomos konkrečios šio straipsnio 1 dalyje išdėstytos nuostatos dėl prieigos prie programos „Copernicus“ duomenų bei informacijos ir su jų naudojimu susijusių specifikacijų, sąlygų ir procedūrų.
3. Jeigu yra priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti, pagal šį straipsnį priimtiems deleguotiesiems aktams taikoma 106 straipsnyje numatyta procedūra.
4. Komisija, vadovaudamasi šiame reglamente ir pagal 2 dalį priimtuose taikomuose deleguotuosiuose aktuose nustatyta programos „Copernicus“ duomenų politika, nustato programos „Copernicus“ duomenų ir informacijos prieigos licencijas ir pranešimus, įskaitant sutarčių skyrimo sąlygas.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

KITI PROGRAMOS KOMPONENTAI

I SKYRIUS

SSA

1 skirsnis

SST pakomponentis

54 straipsnis

SST pakomponentčio aprėptis

1. SST pakomponentčiu remiama ši veikla:
 - a) valstybių narių antžeminių ir kosmoso SST jutiklių tinklo įsteigimas, kūrimas ir eksploatavimas, įskaitant EKA ar Sąjungos privačiojo sektoriaus ir nacionaliniu lygmeniu eksploatuojamus Sąjungos jutiklius, skirtus kosmoso objektams stebėti ir sekti ir Europos kosminių objektų katalogui sudaryti;
 - b) nacionalinio lygmens SST duomenų apdorojimas ir analizė siekiant gauti SST informacijos ir teikti SST paslaugas, nurodytas 55 straipsnio 1 dalyje;
 - c) 55 straipsnio 1 dalyje nurodytų SST paslaugų teikimas 56 straipsnyje nurodytiems naudotojams;
 - d) sinergijų su iniciatyvomis, kuriomis skatinama kurti ir diegti technologijas, skirtas erdvėlaivio pašalinimui pasibaigus eksploatavimo trukmei, ir kosminių šiukšlių prevencijos ir šalinimo technologines sistemas, taip pat sinergijų su tarptautinėmis iniciatyvomis kosmoso eismo valdymo srityje stebėjimas ir skatinimas.
2. SST pakomponentčiu taip pat teikiama techninė ir administracinė parama siekiant užtikrinti perėjimą nuo SST paramos sistemos, nustatytos Sprendimu Nr. 541/2014/ES, prie Programos.

55 straipsnis

SST paslaugos

1. SST paslaugas sudaro:
 - a) susidūrimų tarp erdvėlaivių arba tarp erdvėlaivių ir kosminių šiukšlių rizikos vertinimas ir galimas susidūrimams išvengti skirtų išpėjimų generavimas erdvėlaivių paleidimo, ankstyvajame orbitos, iškėlimo į orbitą, eksploatavimo orbitoje ir erdvėlaivio pašalinimo iš eksploatacijos etapuose;
 - b) susiskaidymų, sudužimų ar susidūrimų orbitoje aptikimas ir apibūdinimas;
 - c) kosminių objektų ir kosminių šiukšlių nekontroliuojamo pakartotinio patekimo į Žemės atmosferą rizikos vertinimas ir susijusios informacijos rengimas, įskaitant galimo susidūrimo laiko ir galimos vietos įvertinimą;
 - d) veiklos plėtojimas rengiantis:
 - i) kosminių šiukšlių kiekio mažinimui, siekiant mažinti jų atsiradimą, ir
 - ii) kosminių šiukšlių šalinimui, tvarkant esamas kosmines šiukšles.
2. SST paslaugos yra nemokamos, teikiamos nepertraukiamai visą laiką ir pritaikytos 56 straipsnyje nurodytų SST naudotojų poreikiams.
3. SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės, Komisija ir, kai aktualu, 59 straipsnio 1 dalyje nurodyta SST budinčioji tarnyba nelaikomos atsakingomis už:

- a) žalą, patirtą dėl SST paslaugų neteikimo ar šių paslaugų teikimo nutraukimo;
- b) vėlavimą teikiant SST paslaugas;
- c) netikslią informaciją, suteiktą teikiant SST paslaugas;
- d) veiksmus, kurių imtasi reaguojant į SST paslaugų teikimą.

56 straipsnis

SST naudotojai

1. Sąjungos SST naudotojai yra:

- a) pagrindiniai SST naudotojai: valstybės narės, EIVT, Komisija, Taryba, Agentūra, taip pat Sąjungoje įsisteigę viešieji ir privatieji erdvėlaivių savininkai bei operatoriai;
- b) ne pagrindiniai SST naudotojai: kiti Sąjungoje įsisteigę viešieji ir privatieji subjektai.

Pagrindiniai SST naudotojai naudojami visomis 55 straipsnio 1 dalyje nurodytomis SST paslaugomis.

Ne pagrindiniai SST naudotojai gali naudotis 55 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktuose nurodytomis SST paslaugomis.

2. Tarptautiniai SST naudotojai apima trečiąsias valstybes, savo būstinės Sąjungoje neturinčias tarptautines organizacijas ir privačius subjektus, kurie nėra įsisteigę Sąjungoje. Jie 55 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytomis SST paslaugomis gali naudotis šiomis sąlygomis:

- a) trečiosios valstybės ir savo būstinės Sąjungoje neturinčios tarptautinės organizacijos gali naudotis SST paslaugomis pagal 8 straipsnio 2 dalį;
- b) Sąjungoje neįsisteigę privatūs subjektai gali naudotis SST paslaugomis tuo atveju, jei pagal 8 straipsnio 2 dalį Sąjunga yra sudariusi tarptautinį susitarimą su trečiąja valstybe, kurioje jie yra įsisteigę, suteikiantį jiems teisę naudotis tomis paslaugomis.

Tarptautinio susitarimo reikalavimas netaikomas prieigai prie viešai prieinamų 55 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytų SST paslaugų.

3. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamos išsamios naudojimosi SST paslaugomis ir susijusias procedūras reglamentuojančios nuostatos. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

57 straipsnis

Valstybių narių dalyvavimas SST pakomponentyje

1. Valstybės narės, norinčios dalyvauti teikiant 55 straipsnio 1 dalyje nurodytas visas orbitas apimančias SST paslaugas, Komisijai pateikia vieną bendrą pasiūlymą, kuriuo įrodoma atitikties šiems kriterijams:

- a) jos turi tinkamų SST jutiklių, kurie gali būti naudojami SST pakomponentyje, ir jiems valdyti reikalingų žmogiškųjų išteklių arba tinkamų eksploatavimo analizės ir duomenų tvarkymo pajėgumų, specialiai sukurtų SST, kurie gali būti naudojami SST pakomponentyje, arba jos turi prieigą prie tų jutiklių, išteklių ir pajėgumų;
- b) atitinkama valstybė narė atliko ir patvirtino pradinį kiekvieno SST įrenginio saugumo rizikos vertinimą;
- c) veiksmų planas dėl šio reglamento 54 straipsnyje nurodytos veiklos įgyvendinimo, parengtas atsižvelgiant į koordinavimo planą, priimtą pagal Sprendimo Nr. 541/2014/ES 6 straipsnį;
- d) pagal šio reglamento 58 straipsnį paskirtoms ekspertų grupėms paskirstytos įvairios funkcijos;
- e) priimtos taisyklės dėl dalijimosi šio reglamento 4 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti reikalingais duomenimis.

Kiekviena valstybė narė, norinti dalyvauti teikiant SST paslaugas, turi kiekviena atskirai įrodyti atitiktį pirmos pastraipos a ir b punktuose nustatytiems kriterijams.

Visos valstybės narės, norinčios dalyvauti teikiant SST paslaugas, turi visos kartu įrodyti atitiktį pirmos pastraipos c, d ir e punktuose nustatytiems kriterijams.

2. Laikoma, kad šio straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodytus kriterijus atitinka tos SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės, kurių paskirti nacionaliniai subjektai 2021 m. gegužės 12 d. yra pagal Sprendimo Nr. 541/2014/ES 7 straipsnio 3 dalies įsteigto konsorciumo nariai.

3. Jeigu nepateikiama jokie bendro pasiūlymo pagal 1 dalį arba jei Komisija mano, kad taip pateiktas bendras pasiūlymas neatitinka 1 dalyje nurodytų kriterijų, bent penkios valstybės narės gali teikti Komisijai naują bendrą pasiūlymą, įrodymams atitiktį 1 dalyje nurodytiems kriterijams.

4. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamos išsamios nuostatos dėl šio straipsnio 1–3 dalyse nurodytų procedūrų ir elementų. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

58 straipsnis

Valstybių narių dalyvavimo SST pakomponentyje organizacinė sistema

1. Kiekviena valstybė narė, pateikusi bendrą pasiūlymą, kurį Komisija pagal 57 straipsnio 1 dalį įvertino kaip atitinkantį reikalavimus, arba Komisijos atrinktą 57 straipsnio 3 dalyje nurodyta tvarka, paskiria jos teritorijoje įsteigtą ir jai atstovausiantį partnerystę sudarantį nacionalinį subjektą. Paskirtasis partnerystę sudarantis nacionalinis subjektas yra valstybės narės valdžios institucija arba įstaiga, kuriai pavesta vykdyti viešosios valdžios funkcijas.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį paskirti partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai sudaro susitarimą sukurti SST partnerystę (toliau – SST partnerystės susitarimas) ir nustatyti taisykles bei mechanizmus, kuriais grindžiamas jų tarpusavio bendradarbiavimas įgyvendinant 54 straipsnyje nurodytą veiklą. Visų pirma, į SST partnerystės susitarimą įtraukiami 57 straipsnio 1 dalies c, d ir e punktuose paminėti elementai ir juo nustatoma rizikos valdymo struktūra, kuria užtikrinamas nuostatų dėl SST duomenų ir SST informacijos naudojimo ir saugaus keitimosi jais įgyvendinimas.

3. Partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai parengia aukštos kokybės Sąjungos SST paslaugas, laikydamiesi daugiametio plano, atitinkamų pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių ir naudotojų reikalavimų ir remdamiesi šio straipsnio 6 dalyje nurodytų ekspertų grupių veikla. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustato daugiametį planą ir pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

4. Partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai sujungia esamus ir galimus būsimus jutiklius į tinklą, kad jie būtų koordinuoti ir optimaliai eksploatuojami ir būtų sudarytas ir tvarkomas atnaujinamas bendras Europos katalogas, nedarant poveikio valstybių narių prerogatyvoms nacionalinio saugumo srityje.

5. SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės saugumo akreditavimą atlieka vadovaudamosi 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais bendraisiais saugumo reikalavimais.

6. SST pakomponentyje dalyvaujančios valstybės narės paskiria ekspertų grupes, atsakingas už konkrečius klausimus, susijusius su įvairia SST veikla. Ekspertų grupės yra nuolatinės, už jų valdymą ir darbuotojų įdarbinimą atsakingi valstybių narių paskirti partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai ir jas gali sudaryti kiekvieno partnerystę sudarančio nacionalinio subjekto ekspertai.

7. Partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai ir ekspertų grupės užtikrina SST duomenų, SST informacijos ir SST paslaugų apsaugą.

8. Komisija įgyvendinimo aktais nustato išsamias valstybių narių dalyvavimo SST pakomponentyje organizacinės sistemos veikimo taisykles. Tos taisyklės taip pat taikomos valstybės narės vėlesniam įtraukimui į šio straipsnio 2 dalyje nurodytą SST partnerystę jai tariant SST partnerystės susitarimo šalimi. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

59 straipsnis

SST budinčioji tarnyba

1. Komisija, atsižvelgdama į partnerystę sudarančių nacionalinių subjektų rekomendaciją, atrenka SST budinčiąją tarnybą atsižvelgdama į geriausias ekspertines žinias saugumo klausimais ir paslaugų teikimo srityje. SST budinčioji tarnyba:

- a) suteikia reikiamas saugas sąsajas, kad būtų galima centralizuoti, saugoti SST informaciją ir suteikti prieigą prie jos 56 straipsnyje nurodytiems SST naudotojams, ir užtikrina, kad ši informacija būtų tinkamai tvarkoma ir atsekama;
- b) teikia pranešimus 58 straipsnio 2 dalyje nurodytai SST partnerystei ir Komisijai apie suteiktas SST paslaugas;
- c) renka 58 straipsnio 2 dalyje nurodytai SST partnerystei būtinus atsiliepimus siekdama užtikrinti reikiamą paslaugų ir SST naudotojų lūkesčių atitiktį;
- d) remia, propaguoja ir skatina naudojimąsi SST paslaugomis.

2. Partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai sudaro reikiamus įgyvendinimo susitarimus su SST budinčiąja tarnyba.

2 skirsnis

SWE ir NEO pakomponenčiai

60 straipsnis

SWE veikla

1. SWE pakomponenčiu gali būti remiama ši veikla:

- a) 2 dalies b punkte nurodytų sektorių naudotojų poreikių įvertinimas ir nustatymas siekiant apibrėžti teiktinas SWE paslaugas;
- b) SWE paslaugų teikimas SWE paslaugų naudotojams, atsižvelgiant į nustatytus naudotojų poreikius ir techninius reikalavimus.

2. SWE paslaugos nepertraukiamai teikiamos visą laiką. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, tas paslaugas atrenka laikydama šiuos taisyklius:

- a) Komisija nustato Sąjungos lygmeniu teiktinų SWE paslaugų prioritetiškumą pagal naudotojų poreikius, technologinę paslaugų parengtį ir rizikos vertinimo rezultatus;
- b) SWE paslaugos gali padėti vykdyti civilinės saugos veiklą ir padidinti įvairių sričių sektorių apsaugą, pavyzdžiui: kosmoso, transporto, GNSS, elektros tinklų ir komunikacijų.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros.

3. Viešieji ar privatūs subjektai, teiksiantys SWE paslaugas, atrenkami paskelbus kvietimą pateikti pasiūlymus.

61 straipsnis

NEO veikla

1. NEO pakomponenčiu gali būti remiama ši veikla:
 - a) valstybių narių pajėgumų aptikti ir stebėti šalia Žemės skriejančius objektus nustatymas;
 - b) valstybių narių įstaigų ir mokslinių tyrimų centrų tinklų veiklos skatinimas;
 - c) 2 dalyje nurodytos paslaugos plėtojimas.
 - d) įprastinio greitojo reagavimo paslaugos, sudarančios sąlygas apibūdinti naujai aptiktus šalia Žemės skriejančius objektus, plėtojimas;
 - e) Europos šalia Žemės skriejančių objektų katalogo sudarymas.
2. Jeigu būtų nustatyta, kad šalia Žemės skriejantis objektas artėja prie Žemės, Komisija savo kompetencijos srityje gali nustatyti procedūras, pagal kurias – dalyvaujant atitinkamiems JT organams – būtų koordinuojami už civilinę saugą atsakingų Sąjungos ir nacionalinių valdžios institucijų veiksmai.

II SKYRIUS

GOVSATCOM

62 straipsnis

GOVSATCOM aprėptis

Į GOVSATCOM komponentą įtraukti palydovinio ryšio pajėgumai ir paslaugos sujungiami į bendrą Sąjungos palydovinio ryšio pajėgumų ir paslaugų tinklą, laikantis tinkamų saugumo reikalavimų. Šis komponentas apima:

- a) antžeminio segmento infrastruktūros objektų, nurodytų 67 straipsnyje, ir galimos kosmoso infrastruktūros, nurodytos 102 straipsnio 2 dalyje, projektavimą, statybą ir eksploatavimą;
- b) GOVSATCOM paslaugoms teikti reikalingo vyriausybinių ir komercinio palydovinio ryšio pajėgumų, paslaugų ir naudotojų įrangos pirkimą;
- c) GOVSATCOM naudotojų įrangos sąveikai ir standartizavimui tobulinti reikalingas priemones.

63 straipsnis

GOVSATCOM pajėgumai ir paslaugos

1. GOVSATCOM pajėgumų ir paslaugų teikimas užtikrinamas atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalyje nurodytą paslaugų portfelį, laikantis šio straipsnio 2 dalyje nurodytų eksploatacinių reikalavimų, 34 straipsnio 2 dalyje nurodytų konkrečių GOVSATCOM saugumo reikalavimų ir laikantis 66 straipsnyje nurodytų dalijimosi išteklių ir prioritetų nustatymo taisyklių.

Institucijų ir vyriausybių GOVSATCOM naudotojams suteikiama nemokama prieiga prie GOVSATCOM pajėgumų ir paslaugų, išskyrus atvejus, kai Komisija apibrėžia kainodaros politiką pagal 66 straipsnio 2 dalį.

2. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinami GOVSATCOM paslaugų eksploataciniai reikalavimai kaip visų pirma su krizių valdymu, stebėjimu ir pagrindinės infrastruktūros, įskaitant diplomatinius ryšių tinklus, valdymu susijusių GOVSATCOM naudojimo scenarijų techninės specifikacijos. Tie eksploataciniai reikalavimai grindžiami išsamia naudotojų reikalavimų analize, atsižvelgiant į reikalavimus, susijusius su esama GOVSATCOM naudotojų įranga ir tinklais. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamas GOVSATCOM paslaugų portfelis kaip palydovinio ryšio pajėgumų bei paslaugų rūšių ir jų ypatumų sąrašas, įskaitant geografinę aprėptį, dažnius, dažnių juostos plotį, naudotojų įrangą ir apsaugos priemones. Paslaugų portfeliu atsižvelgiama į šiuo metu rinkoje prieinamas paslaugas, kad nebūtų iškreipta konkurencija vidaus rinkoje. Tie įgyvendinimo aktai reguliariai atnaujinami ir grindžiami šio straipsnio 1 dalyje nurodytais eksploataciniais ir saugumo reikalavimais, pirmenybę teikiant naudotojams teikiamoms paslaugoms atsižvelgiant į jų reikalingumą ir kritinę svarbą. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

4. GOVSATCOM naudotojams suteikiama prieiga prie šio straipsnio 3 dalyje nurodytų paslaugų portfelyje išvardytų GOVSATCOM pajėgumų ir paslaugų. Ši prieiga teikiama per 67 straipsnio 1 dalyje nurodytus GOVSATCOM centrus.

64 straipsnis

Palydovinio ryšio pajėgumų ir paslaugų teikėjai

GOVSATCOM palydovinio ryšio pajėgumus ir paslaugas gali teikti šie subjektai:

- a) GOVSATCOM dalyviai, nurodyti 68 straipsnyje, ir
- b) tinkamai įgalioti juridiniai asmenys, kurie teikia palydovinio ryšio pajėgumus ar paslaugas laikydamiesi 37 straipsnyje nurodytos saugumo akreditavimo procedūros, grindžiamos 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais bendraisiais saugumo reikalavimais, apibrėžtais konkrečiam GOVSATCOM komponentui.

65 straipsnis

GOVSATCOM naudotojai

1. Toliau nurodyti subjektai gali būti GOVSATCOM naudotojai, jeigu jiems pavedamos užduotys, susijusios su ekstremalių situacijų ir saugumui svarbių misijų, operacijų ir infrastruktūros objektų priežiūra bei valdymu:

- a) Sąjungos arba valstybių narių valdžios institucija arba įstaiga, kuriai pavesta vykdyti viešosios valdžios funkcijas;
- b) fizinis ar juridinis asmuo, veikiantis šios dalies a punkte nurodyto subjekto vardu ir jo kontroliuojamas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems GOVSATCOM naudotojams tinkamus įgaliojimus naudoti GOVSATCOM pajėgumais ir paslaugomis suteikia 68 straipsnyje nurodytas GOVSATCOM dalyvis, ir jie laikosi 34 straipsnio 2 dalyje nurodytų bendrųjų saugumo reikalavimų, kurie apibrėžti GOVSATCOM.

66 straipsnis

Dalijimasis ištekliais ir prioritetų nustatymas

1. 67 straipsnyje nurodyti GOVSATCOM dalyviai dalijasi sutelktais palydovinio ryšio pajėgumais, paslaugomis ir naudotojų įranga ir nustato prioritetus, atsižvelgdami į naudotojų saugos ir saugumo rizikos analizę. Atliekant tokią analizę atsižvelgiama į esamą ryšio infrastruktūrą ir turimų pajėgumų prieinamumą bei jų geografinę aprėptį Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis. Dalijantis ištekliais ir nustatant prioritetus, pirmenybę GOVSATCOM naudotojams teikiama atsižvelgiant į jų reikalingumą ir kritinę svarbą.

2. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamos išsamios taisyklės dėl dalijimosi palydovinio ryšio pajėgumais, paslaugomis ir naudotojų įranga bei prioritetų nustatymo, atsižvelgdama į tikėtiną įvairių GOVSATCOM naudojimo scenarijų poreikį, su tais naudojimo scenarijais susijusios saugumo rizikos analizę ir, kai tikslinga, išlaidų veiksmingumą.

Komisija, šiose taisyklėse apibrėždama kainodaros politiką, užtikrina, kad teikiant GOVSATCOM pajėgumus ir paslaugas nebūtų iškreipiama rinka ir kad netrūktų GOVSATCOM pajėgumų.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. GOVSATCOM naudotojų palydovinio ryšio pajėgumų ir paslaugų dalijimasi ir prioritetų nustatymą nustato ir įgyvendina tas GOVSATCOM dalyvis, kuris yra suteikęs įgaliojimus tiems naudotojams.

67 straipsnis

Antžeminio segmento infrastruktūra ir eksploatavimas

1. Antžeminis segmentas apima pagal 66 straipsnį paslaugoms GOVSATCOM naudotojams teikti reikalingą infrastruktūrą, visų pirma GOVSATCOM centrus, kurie diegiant šį komponentą įrengiami taip, kad GOVSATCOM naudotojai galėtų naudotis palydovinio ryšio pajėgumais ir paslaugomis. Antžeminis segmentas ir jo eksploatavimas turi atitikti 34 straipsnio 2 dalyje nurodytus bendrus saugumo reikalavimus, kurie apibrėžti GOVSATCOM.

2. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinama antžeminio segmento infrastruktūros vieta. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros ir jais nedaromas poveikis valstybių narių teisei nuspręsti neteikti prieglobos tokiai infrastruktūrai.

68 straipsnis

GOVSATCOM dalyviai ir kompetentingos institucijos

1. Valstybės narės, Taryba, Komisija ir EIVT yra laikomos GOVSATCOM dalyvėmis, jeigu jos suteikia įgaliojimus GOVSATCOM naudotojams arba suteikia galimybę naudotis palydovinio ryšio pajėgumais, antžeminio segmento stotimis arba antžeminio segmento objektų dalimi.

Kai Taryba, Komisija ar EIVT įgaliojimus GOVSATCOM naudotojams arba galimybę naudotis palydovinio ryšio pajėgumais, antžeminio segmento stotimis arba antžeminio segmento objektų dalimi suteikia valstybės narės teritorijoje, tokiu įgaliojimu arba galimybe nepažeidžiamos neutralumo ar neprisijungimo nuostatos, įtvirtintos tos valstybės narės konstitucinėje teisėje.

2. Sąjungos agentūros gali tapti GOVSATCOM dalyvėmis tik tiek, kiek tai reikalinga, kad jų užduotys būtų vykdomos, laikydamosi išsamių taisyklių, nustatytų administraciniame susitarime, sudarytame tarp susijusios agentūros ir jos veiklą prižiūrinčios Sąjungos institucijos.

3. Trečiosios valstybės ir tarptautinės organizacijos gali tapti GOVSATCOM dalyvėmis pagal 7 straipsnį.

4. Kiekvienas GOVSATCOM dalyvis paskiria vieną GOVSATCOM kompetentingą instituciją.

5. GOVSATCOM kompetentinga institucija užtikrina, kad:

- a) paslaugų teikimas atitiktų taikytinus saugumo reikalavimus;
- b) būtų nustatytos ir administruojamos GOVSATCOM naudotojų prieigos teisės;
- c) naudotojų įranga ir susijusios elektroninio ryšio jungtys bei informacija būtų naudojamos ir valdomos laikantis taikytinų saugumo reikalavimų;
- d) būtų paskirtas pagrindinis kontaktinis punktas, kuris reikiamu mastu padėtų teikti pranešimus apie saugumo riziką ir grėsmes, ypač apie nustatytus elektromagnetinius trukdžius, kurie gali pakenkti pagal šį komponentą teikiamoms paslaugoms.

69 straipsnis

Pasiūlos ir paklausos stebėseną įgyvendinant GOVSATCOM

Siekdama užtikrinti optimalią pusiausvyrą tarp GOVSATCOM paslaugų pasiūlos ir paklausos, Komisija nuolat stebi GOVSATCOM pajėgumų ir paslaugų pasiūlos – įskaitant turimus GOVSATCOM pajėgumus orbitoje telkimo ir dalijimosi tikslais – ir paklausos pokyčius, atsižvelgdama į naują riziką ir grėsmes, taip pat į naujų technologijų plėtrą.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS SĄJUNGOS KOSMOSO PROGRAMOS AGENTŪRA

I SKYRIUS

Agentūrai taikomos bendrosios nuostatos

70 straipsnis

Teisinis Agentūros statusas

1. Agentūra yra Sąjungos įstaiga. Ji turi juridinio asmens statusą.
2. Kiekvienoje valstybėje narėje Agentūra naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jų nacionalinius įstatymus. Visų pirma ji gali įsigyti kilnojamojo ir nekilnojamojo turto arba disponuoti juo ir būti teismo proceso šalis.
3. Agentūrai atstovauja vykdomasis direktorius.

71 straipsnis

Agentūros būstinė ir vietos skyriai

1. Agentūros būstinė yra Prahoje (Čekija).
2. Agentūros darbuotojai gali dirbti viename iš „Galileo“ ar EGNOS antžeminių centrų, nurodytų įgyvendinimo sprendime (ES) 2016/413 arba (ES) 2017/1406, Programos veiklai, kuri numatyta atitinkamame susitarime, vykdyti.
3. Priklausomai nuo Programos reikmių, vadovaujantis 79 straipsnio 2 dalyje nustatyta procedūra valstybėse narėse gali būti steigiami vietos skyriai.

II SKYRIUS

Agentūros veiklos organizavimas

72 straipsnis

Administracinė ir valdymo struktūra

1. Agentūros administracinę ir valdymo struktūrą sudaro:
 - a) Administracinė valdyba;
 - b) vykdomasis direktorius;
 - c) Saugumo akreditavimo valdyba.

2. Administracinė valdyba, vykdomasis direktorius ir Saugumo akreditavimo valdyba bendradarbiauja, siekdami užtikrinti, kad Agentūra veiktų ir koordinavimas vyktų vadovaujantis Agentūros vidaus taisyklėmis, tokiomis kaip Administracinės valdybos darbo tvarkos taisyklės, Saugumo akreditavimo valdybos darbo tvarkos taisyklės, Agentūrai taikomos finansinės taisyklės, Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Tarnybos nuostatai) įgyvendinimo taisyklės ir galimybės susipažinti su dokumentais taisyklės, nustatyta tvarka.

73 straipsnis

Administracinė valdyba

1. Administracinę valdybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės atstovą ir trys Komisijos atstovai; jie visi turi balsavimo teisę. Į Administracinę valdybą taip pat įtraukiamas vienas Europos Parlamento paskirtas narys, neturintis balsavimo teisės.
2. Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas arba pirmininko pavaduotojas, Tarybos atstovas, vyriausiojo įgaliotinio atstovas ir EKA atstovas kviečiami dalyvauti Administracinės valdybos posėdžiuose stebėtojų teisėmis, kai svarstomi tiesiogiai su jais susiję klausimai, laikantis Administracinės valdybos darbo tvarkos taisyklėse nustatytų sąlygų.
3. Kiekvienas Administracinės valdybos narys turi pakaitinį narį. Nariui nedalyvaujant, jam atstovauja pakaitinis narys.
4. Kiekviena valstybė narė paskiria po narį ir po pakaitinį narį į Administracinę valdybą, atsižvelgdama į jų žinias apie Agentūros užduotis, taip pat į atitinkamus vadovaujamo, administracinio ir su biudžetu susijusio darbo įgūdžius. Europos Parlamentas, Komisija ir valstybės narės, siekdami užtikrinti Administracinės valdybos veiklos tęstinumą, deda pastangas, kad jų atstovų kaita valdyboje būtų ribota. Visos šalys siekia, kad Administracinėje valdyboje būtų užtikrinta tinkama vyrų ir moterų pusiausvyra.
5. Administracinės valdybos nariai ir jų pakaitiniai nariai skiriami ketverių metų kadencijai, kuri gali būti pratęsiama.
6. Kai tikslinga, trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų atstovų dalyvavimo tvarka ir tokio dalyvavimo sąlygos nustatomos 98 straipsnyje nurodytuose susitarimuose ir turi atitikti Administracinės valdybos darbo tvarkos taisykles. Šie atstovai balsavimo teisių neturi.

74 straipsnis

Administracinės valdybos pirmininkas

1. Administracinė valdyba iš savo balsavimo teisę turinčių narių renka pirmininką ir jo pavaduotoją. Jei pirmininkas negali eiti savo pareigų, jį automatiškai pakeičia pirmininko pavaduotojas.
2. Pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas skiriami dvejų metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta vieną kartą. Kiekviena kadencija pasibaigia tuo atveju, kai tas asmuo nustoja būti Administracinės valdybos nariu.
3. Administracinė valdyba turi įgaliojimus atleisti pirmininką, pirmininko pavaduotoją arba juos abu iš pareigų.

75 straipsnis

Administracinės valdybos posėdžiai

1. Administracinės valdybos posėdžius šaukia jos pirmininkas.

2. Administracinės valdybos posėdžiuose dalyvauja vykdomasis direktorius, išskyrus atvejus, kai pirmininkas nusprendžia kitaip. Vykdomasis direktorius neturi teisės balsuoti.
3. Administracinė valdyba eilinius posėdžius rengia reguliariai, bent du kartus per metus. Be to, valdyba rengia posėdžius jos pirmininko iniciatyva arba ne mažiau kaip trečdalis jos narių prašymu.
4. Administracinė valdyba gali pakviesti stebėtojo teisėmis dalyvauti posėdžiuose bet kurį asmenį, kurio nuomonė gali būti svarbi. Administracinės valdybos nariams, atsižvelgiant į jos darbo tvarkos taisykles, gali padėti patarėjai arba ekspertai.
5. Kai diskusija susijusi su konfidencialaus pobūdžio nacionalinės infrastruktūros naudojimu, posėdžiuose ir Administracinės valdybos svarstymuose gali dalyvauti valstybių narių atstovai ir Komisijos atstovai, taikant būtinybės žinoti principą, tačiau balsuojant dalyvauja tik tų valstybių narių, kurioms priklauso ši infrastruktūra, atstovai ir Komisijos atstovai. Jeigu Administracinės valdybos pirmininkas nėra vienos iš valstybių narių, kurioms priklauso tokia infrastruktūra, atstovas, jis pakeičiamas valstybės narės, kuriai priklauso tokia infrastruktūra, atstovu. Administracinės valdybos darbo tvarkos taisyklėse apibrėžiami atvejai, kuriais gali būti taikoma ši procedūra.
6. Agentūra Administracinės valdybai teikia sekretoriato paslaugas.

76 straipsnis

Administracinės valdybos balsavimo taisyklės

1. Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, Administracinė valdyba sprendimus priima narių balsų dauguma.

Dviejų trečdalių visų balsavimo teisę turinčių narių balsų dauguma renkamas ir atleidžiamas Administracinės valdybos pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas, priimamas biudžetas, darbo programos, tvirtinami 98 straipsnio 2 dalyje nurodyti susitarimai, Agentūros saugumo taisyklės, darbo tvarkos taisyklės, steigiami vietos skyriai ir pritariama 92 straipsnyje nurodytiems prieglobos susitarimams.

2. Visi valstybių narių ir Komisijos atstovai turi po vieną balsą. Balsavimo teisę turinčiam nariui nedalyvaujant, jo balsavimo teisė perduodama pakaitiniam nariui. Sprendimai pagal 77 straipsnio 2 dalies a punktą – išskyrus dėl V antraštinės dalies II skyriuje nurodytų klausimų – arba pagal 77 straipsnio 5 dalį priimami tik jeigu palankiai balsuoja Komisijos atstovai.
3. Administracinės valdybos darbo tvarkos taisyklėse nustatoma išsamesnė balsavimo tvarka, visų pirma sąlygos, kuriomis vienas narys atstovauja kitam nariui, ir, atitinkamai, visi su kvorumu susiję reikalavimai.

77 straipsnis

Administracinės valdybos užduotys

1. Administracinė valdyba užtikrina, kad Agentūra jai pavestas užduotis vykdytų laikydamasi šiame reglamente nustatytų sąlygų, ir tuo tikslu priima reikalingus sprendimus. Tai nepažeidžia Saugumo akreditavimo valdybai priskirtos kompetencijos vykdyti V antraštinės dalies II skyriuje nurodytą veiklą.
2. Administracinė valdyba taip pat vykdo šias funkcijas:
 - a) ne vėliau kaip kiekvienų metų lapkričio 15 d. priima kitų metų Agentūros darbo programą, į ją be pakeitimų įtraukusi dalį, parengtą Saugumo akreditavimo valdybos laikantis 80 straipsnio b punkto, ir gavusi Komisijos nuomonę;

- b) ne vėliau kaip SESV 312 straipsnyje numatytos daugiametės finansinės programos pirmųjų metų birželio 30 d. priima viso daugiametės finansinės programos laikotarpio Agentūros darbo programą, į ją be pakeitimų įtraukusi dalį, parengtą Saugumo akreditavimo valdybos laikantis šio reglamento 80 dalies a punkto, ir gavusi Komisijos nuomonę. Dėl šios daugiametės darbo programos konsultuojamasi su Europos Parlamentu, su sąlyga, kad šios konsultacijos tikslas – pasikeisti nuomonėmis, o rezultatas Agentūrai nėra privalomas;
- c) atlieka su biudžetu susijusias pareigas, nustatytas 84 straipsnio 5, 6, 10 ir 11 dalyse;
- d) prižiūri „Galileo“ saugumo stebėsenos centro veiklą, kaip nurodyta 34 straipsnio 5 dalyje;
- e) pagal šio reglamento 94 straipsnį priima nuostatas, kuriomis įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 ⁽⁴⁶⁾;
- f) tvirtina 98 straipsnyje nurodytą tvarką, pasikonsultavusi su Saugumo akreditavimo valdyba dėl nuostatų, susijusių su saugumo akreditavimu;
- g) tvirtina savo užduotims vykdyti būtinas technines procedūras;
- h) priima metinę Agentūros veiklos bei perspektyvų ataskaitą, be pakeitimų įtraukusi dalį, parengtą Saugumo akreditavimo valdybos laikantis 80 straipsnio c punkto, ir ne vėliau kaip kiekvienų metų liepos 1 d. pateikia ją Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Audito Rūmams;
- i) užtikrina tinkamą su 102 straipsnyje nurodyto vertinimo ir audito, taip pat OLAF atliekamų tyrimų bei visų vidaus ar išorės audito ataskaitų išvadomis ir rekomendacijomis susijusią tolesnę veiklą, ir perduoda visą svarbią informaciją apie vertinimo procedūrų rezultatus biudžeto valdymo institucijai;
- j) yra konsultuojama vykdomojo direktoriaus dėl 31 straipsnyje nurodytų FPPS ir 27 straipsnio 3 dalyje bei 29 straipsnio 5 dalyje nurodytų susitarimų dėl įnašo, prieš juos pasirašant;
- k) tvirtina 96 straipsnyje nurodytas Agentūros saugumo taisykles;
- l) remdamasi vykdomojo direktoriaus pasiūlymu tvirtina kovos su sukčiavimu strategiją;
- m) remdamasi vykdomojo direktoriaus pasiūlymais prireikus tvirtina 79 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas organizacines struktūras;
- n) skiria apskaitos pareigūną, kuris gali būti Komisijos apskaitos pareigūnas:
 - i) kuriam taikomi Tarybos reglamente (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68 ⁽⁴⁷⁾ nustatyti Tarnybos nuostatai bei kitų Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygos (toliau – Įdarbinimo sąlygos) ir
 - ii) kuris eidamas savo pareigas yra visiškai nepriklausomas;
- o) priima ir paskelbia savo darbo tvarkos taisykles.

3. Agentūros darbuotojų atžvilgiu Administracinė valdyba naudojasi paskyrimų tarnybos įgaliojimais, suteiktais Tarnybos nuostatais, ir turinčios teisę sudaryti darbo sutartis institucijos įgaliojimais, suteiktais įdarbinimo sąlygomis (toliau – paskyrimų tarnybos įgaliojimai).

Tarnybos nuostatų 110 straipsnyje numatyta tvarka Administracinė valdyba priima Tarnybos nuostatų 2 straipsnio 1 dalimi ir Įdarbinimo sąlygų 6 straipsniu pagrįstą sprendimą, kuriuo vykdomajam direktoriui suteikiami atitinkami paskyrimų tarnybos įgaliojimai ir apibrėžiamos sąlygos, kuriomis tas įgaliojimų suteikimas gali būti sustabdytas. Vykdomasis direktorius praneša Administracinei valdybai apie naudojamąsias tais suteiktais įgaliojimais. Vykdomajam direktoriui leidžiama tuos įgaliojimus perduoti kitiems asmenims.

⁽⁴⁶⁾ 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001 5 31, p. 43).

⁽⁴⁷⁾ OL L 56, 1968 3 4, p. 1.

Taikant šios dalies antrą pastraipą, kai to reikia dėl išimtinių aplinkybių, Administracinė valdyba gali priimti sprendimą laikinai sustabdyti paskyrimų tarnybos įgaliojimų suteikimą vykdomajam direktoriui bei vykdomojo direktoriaus įgaliojimų perdavimą kitiems asmenims ir tais įgaliojimais naudotis pati arba suteikti juos vienam iš savo narių ar darbuotojų, išskyrus vykdomąjį direktorių.

Nukrypstant nuo šios dalies antros pastraipos, Administracinė valdyba pirmoje pastraipoje nurodytus įgaliojimus turi suteikti Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkui, kai jais naudojamosi įdarbinant, vertinant ir perklasifikuojant pagal V antraštinės dalies II skyrių veiklą vykdančius darbuotojus bei jiems taikant drausmines priemones.

Administracinė valdyba priima Tarnybos nuostatų ir Įdarbinimo sąlygų įgyvendinimo priemones Tarnybos nuostatų 110 straipsnyje nurodyta tvarka. Įdarbinant, vertinant ir perkvalifikuojant pagal šio reglamento V antraštinės dalies II skyrių veiklą vykdančius darbuotojus ir jiems taikant drausmines priemones, Administracinė valdyba visų pirma konsultuojasi su Saugumo akreditavimo valdyba ir tinkamai atsižvelgia į jos pastabas.

Be to, Administracinė valdyba priima sprendimą, kuriuo nustatomos nacionalinių ekspertų delegavimo į Agentūrą taisyklės. Prieš priimdama šį sprendimą, Administracinė valdyba konsultuojasi su Saugumo akreditavimo valdyba dėl nacionalinių ekspertų, dalyvaujančių pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomoje saugumo akreditavimo veikloje, delegavimo ir tinkamai atsižvelgia į jos pastabas.

4. Vadovaudamasi 89 straipsniu Administracinė valdyba skiria vykdomąjį direktorių ir gali pratęsti jo kadenciją arba ją nutraukti.

5. Išskyrus veiklą, vykdomą pagal V antraštinės dalies II skyrių, Administracinė valdyba naudojami įgaliojimais taikyti drausmines priemones vykdomajam direktoriui atsižvelgiant į jo darbo rezultatus, visų pirma Agentūros kompetencijai priskiriamais saugumo klausimais.

78 straipsnis

Vykdomasis direktorius

1. Agentūrai vadovauja vykdomasis direktorius. Vykdomasis direktorius yra atskaitingas Administracinei valdybai.

Ši dalis nedaro poveikio Saugumo akreditavimo valdybos ir Agentūros darbuotojų, kurie jai yra pavaldūs pagal 82 straipsnį, savarankiškumui ir nepriklausomumui bei įgaliojimams, kurie Saugumo akreditavimo valdybai ir Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkui suteikiami atitinkamai pagal 38 ir 81 straipsnius.

2. Nedarant poveikio Komisijos ir Administracinės valdybos įgaliojimams, vykdomasis direktorius savo pareigas atlieka nepriklausomai ir nesiekia gauti ir nesilaiko jokios vyriausybės ar kitos įstaigos nurodymų.

79 straipsnis

Vykdomojo direktoriaus užduotys

1. Vykdomasis direktorius atlieka šias užduotis:

- a) atstovauja Agentūrai ir pasirašo 27 straipsnio 3 dalyje, 29 straipsnio 5 dalyje ir 31 straipsnyje nurodytus susitarimus;
- b) rengia Administracinės valdybos darbą ir dalyvauja Administracinės valdybos veikloje be teisės balsuoti, laikantis 75 straipsnio 2 dalies antros pastraipos;
- c) įgyvendina Administracinės valdybos sprendimus;

- d) rengia Agentūros daugiametes ir metines darbo programas ir jas teikia Administracinei valdybai tvirtinti, išskyrus dalis, kurias Saugumo akreditavimo valdyba rengia ir priima pagal 80 straipsnio a ir b punktus;
- e) įgyvendina daugiametes ir metines darbo programas, išskyrus dalis, kurias įgyvendina Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas;
- f) kiekvienam Administracinės valdybos posėdžiui parengia metinės darbo programos – ir, kai aktualu, daugiametės darbo programos – įgyvendinimo pažangos ataskaitą, į kurią be pakeitimų įtraukia Saugumo akreditavimo valdybos pirmininko parengtą dalį;
- g) rengia metinę Agentūros veiklos bei perspektyvų ataskaitą, išskyrus Saugumo akreditavimo valdybos pagal 80 straipsnio c punktą parengtą ir patvirtintą dalį dėl V antraštinėje dalyje nurodytos veiklos, ir ją teikia Administracinei valdybai tvirtinti;
- h) administruoja kasdienę Agentūros veiklą ir imasi visų reikiamų priemonių, įskaitant vidaus administracinių nurodymų priėmimą ir pranešimų skelbimą, Agentūros veiklai pagal šį reglamentą užtikrinti;
- i) sudaro Agentūros pajamų ir išlaidų sąmatos projektą pagal 84 straipsnį ir vykdo biudžetą pagal 85 straipsnį;
- j) užtikrina, kad Agentūra, kuri yra atsakinga už „Galileo“ saugumo stebėjimo centro eksploatavimą, galėtų vykdyti nurodymus, nustatytus Sprendime (BUSP) 2021/698, ir atlikti Sprendimo Nr. 1104/2011/ES 6 straipsnyje nurodytas funkcijas;
- k) užtikrina, kad Agentūros struktūriniai padaliniai, nurodyti 72 straipsnio 1 dalyje, keistųsi visa atitinkama informacija, visų pirma saugumo klausimais;
- l) nustato Agentūros organizacinę struktūrą, aktyviai bendradarbiaudamas su Saugumo akreditavimo valdybos pirmininku tais klausimais, kurie susiję su pagal V antraštinės dalies II skyriuje nurodyta saugumo akreditavimo veikla, ir teikia ją Administracinei valdybai tvirtinti; ta struktūra turi atitikti įvairių Programos komponentų ypatumus;
- m) Agentūros darbuotojų atžvilgiu naudojasi tais 77 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytais paskyrimų tarnybos įgaliojimais, tiek kiek tie įgaliojimai jam suteikti pagal 77 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą;
- n) užtikrina, kad Saugumo akreditavimo valdybai, 38 straipsnio 3 dalyje ir 82 straipsnio 3 dalyje nurodytiems organams ir Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkui būtų teikiamos sekretoriato paslaugos ir visi jų tinkamam veikimui reikalingi ištekliai;
- o) parengia veiksmų planą, kuriuo užtikrinama su 102 straipsnyje nurodytų vertinimų išvadomis ir rekomendacijomis susijusi tolesnė veikla, išskyrus veiksmų plano dalį, susijusią su pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdoma veikla, ir kas pusmetį teikia Komisijai pažangos ataskaitą, į ją be pakeitimų įtraukęs Saugumo akreditavimo valdybos parengtą dalį; ataskaita informavimo tikslais taip pat pateikiama Administracinei valdybai;
- p) imasi šių priemonių Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti:
 - i) imasi prevencinių kovos su sukčiavimu, korupcija ir kitokia neteisėta veikla priemonių, taip pat taiko veiksmingas priežiūros priemones;
 - ii) nustačius pažeidimus, atgauna nepagrįstai sumokėtas sumas ir, kai tinkama, taiko veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas administracines ir finansines sankcijas;
- q) parengia Agentūros kovos su sukčiavimu strategiją, kuri yra proporcinga sukčiavimo keliamai rizikai, atsižvelgdamas į numatytą įgyvendinti priemonių sąnaudų ir naudos analizę ir OLAF tyrimų išvadas bei rekomendacijas, ir teikia ją tvirtinti Administracinei valdybai;
- r) Europos Parlamento prašymu teikia jam savo pareigų vykdymo ataskaitas; Taryba gali paprašyti vykdomojo direktoriaus pateikti savo pareigų vykdymo ataskaitą.

2. Vykdomasis direktorius sprendžia, ar būtina, kad vienoje arba daugiau valstybių narių dirbtų vienas arba daugiau Agentūros darbuotojų, kad Agentūros užduotys būtų vykdomos veiksmingai ir efektyviai. Prieš nusprenddamas įsteigti vietos skyrių vykdomasis direktorius turi gauti išankstinį Komisijos, Administracinės valdybos ir atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) pritarimą. Sprendime nustatoma veiklos, kurią vykdys vietos skyrius, sritis tokiu būdu, kad būtų išvengta nebūtinų išlaidų ir Agentūros administracinių funkcijų dubliavimosi. Kai įmanoma, poveikis darbuotojų skyrimui ir biudžetui įtraukiamas į bendrojo programavimo dokumento projektą, nurodytą 84 straipsnio 6 dalyje.

80 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos valdymo užduotys

Saugumo akreditavimo valdyba, valdydama Agentūrą, be 38 straipsnyje nurodytų užduočių atlieka dar ir šias užduotis:

- a) rengia ir tvirtina tą daugiametės darbo programos dalį, kuri yra susijusi su operacine veikla pagal V antraštinės dalies II skyrių ir tai veikai įgyvendinti reikalingais finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais, ir ją laiku pateikia Administracinei valdybai, kad ji būtų įtraukta į daugiametę darbo programą;
- b) rengia ir tvirtina tą metinės darbo programos dalį, kuri yra susijusi su operacine veikla pagal V antraštinės dalies II skyrių ir tai veikai įgyvendinti reikalingais finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais, ir ją laiku pateikia Administracinei valdybai, kad ji būtų įtraukta į metinę darbo programą;
- c) rengia ir tvirtina tą metinės ataskaitos dalį, kuri yra susijusi su pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdoma Agentūros veikla ir perspektyvomis ir su tai veikai ir perspektyvoms įgyvendinti reikalingais finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais, ir ją laiku pateikia Administracinei valdybai, kad ji būtų įtraukta į metinę ataskaitą.

81 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas

1. Saugumo akreditavimo valdyba dviejų trečdalių visų balsavimo teisę turinčių narių balsų dauguma iš savo narių išsirenka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jeigu po dviejų Saugumo akreditavimo valdybos posėdžių nepasiekama dviejų trečdalių balsų daugumos, reikalaujama paprastos balsų daugumos.
2. Pirmininko pavaduotojas automatiškai pakeičia pirmininką, jei pirmininkas negali vykdyti savo pareigų.
3. Saugumo akreditavimo valdyba turi teisę atleisti iš pareigų pirmininką, pirmininko pavaduotoją ar juos abu. Sprendimą dėl atleidimo ji priima dviejų trečdalių narių balsų dauguma.
4. Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas skiriami dvejų metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta vieną kartą. Bet kurio iš asmenų kadencija pasibaigia jam nustojus būti Saugumo akreditavimo valdybos nariu.

82 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos organizaciniai klausimai

1. Saugumo akreditavimo valdyba turi teisę naudotis visais žmogiškaisiais ir materialiniais ištekliais, kurie jai reikalingi užduotims nepriklausomai atlikti. Ji gali susipažinti su visa jos užduočių vykdymui naudinga informacija, kurią turi kiti Agentūros organai, nedarant poveikio 37 straipsnio i punkte nurodytiems savarankiškumo ir nepriklausomumo principams.

2. Saugumo akreditavimo valdyba ir jos prižiūrimi Agentūros darbuotojai darbą vykdo tokiu būdu, kad užtikrintų savarankiškumą ir nepriklausomumą nuo kitos Agentūros veiklos, visų pirma su sistemų eksploatavimu susijusios operacinės veiklos, laikydamiesi įvairių Programos komponentų tikslų. Nė vienam Agentūros darbuotojui, prižiūrimam Saugumo akreditavimo valdybos, negali tuo pačiu metu būti paskirta vykdyti kitas Agentūros užduotis.

Tuo tikslu Agentūroje nustatomas darbuotojų, vykdančių veiklą pagal V antraštinės dalies II skyrių, ir kitų Agentūros darbuotojų veiksmingas organizacinis atskyrimas. Saugumo akreditavimo valdyba nedelsdama informuoja vykdomąją direktorių, Administracinę valdybą ir Komisiją apie aplinkybes, dėl kurių galėtų būti varžomas jos savarankiškumas ir nepriklausomumas. Tuo atveju, jei Agentūroje problema neišsprendžiama, Komisija išnagrinėja padėtį konsultuodamasi su atitinkamomis šalimis. Remdamasi to nagrinėjimo rezultatais Komisija imasi atitinkamų problemos sprendimo priemonių, kurias Agentūra turi įgyvendinti, ir apie tai praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

3. Saugumo akreditavimo valdyba įsteigia jai pavaldžius organus konkretiems klausimams spręsti, kurie veikia pagal jos nurodymus. Visų pirma, užtikrindama būtiną veiklos tęstinumą, ji sudaro specialistų grupę, kuri atlieka saugumo analizės apžvalgas ir tyrimus ir rengia atitinkamas rizikos ataskaitas, siekiant padėti Saugumo akreditavimo valdybai rengti sprendimus. Saugumo akreditavimo valdyba gali sudaryti ir panaikinti ekspertų grupes, skirtas prisidėti prie specialistų grupės darbo.

83 straipsnis

Saugumo akreditavimo valdybos pirmininko užduotys

1. Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas užtikrina, kad valdyba savo saugumo akreditavimo veiklą vykdytų nepriklausomai, ir jis atlieka šias užduotis:

- a) prižiūrimas Saugumo akreditavimo valdybos administruoja saugumo akreditavimo veiklą;
- b) prižiūrimas Saugumo akreditavimo valdybos įgyvendina Agentūros daugiamečių ir metinių darbo programų dalį pagal V antraštinės dalies II skyrių;
- c) bendradarbiauja su vykdomuoju direktoriumi, kad padėtų jam parengti etatų plano projektą, nurodytą 84 straipsnio 4 dalyje, ir Agentūros organizacinę struktūrą;
- d) parengia pažangos ataskaitos dalį dėl pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomos operacinės veiklos ir ją laiku pateikia Saugumo akreditavimo valdybai bei vykdomajam direktoriui, kad jie spėtų ją įtraukti į pažangos ataskaitą;
- e) parengia metinės ataskaitos ir veiksmų plano dalį dėl pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomos operacinės veiklos ir laiku pateikia jas vykdomajam direktoriui;
- f) atstovauja Agentūrai veikloje ir priimant sprendimus pagal V antraštinės dalies II skyrių;
- g) pagal V antraštinės dalies II skyrių veiklą vykdančių Agentūros darbuotojų atžvilgiu naudojasi 77 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytais įgaliojimais, kurie jam suteikti pagal 77 straipsnio 3 dalies ketvirtą pastraipą.

2. Dėl pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomos veiklos Europos Parlamentas ir Taryba Saugumo akreditavimo valdybos pirmininką gali iškviesti į šias institucijas pasikeisti nuomonėmis apie Agentūros darbą ir perspektyvas, be kita ko, kiek tai susiję su daugiamete ir metine darbo programomis.

III SKYRIUS

Agentūrai taikomos finansinės nuostatos

84 straipsnis

Agentūros biudžetas

1. Nedarant poveikio kitiems ištekliais ir mokesčiams, Agentūros pajamos apima Sąjungos įnašą į Sąjungos biudžetą, siekiant užtikrinti pajamų ir išlaidų balansą. Agentūra gali gauti *ad hoc* dotacijas iš Sąjungos biudžeto.
2. Agentūros išlaidos apima darbuotojų, administracines ir infrastruktūros išlaidas, veiklos išlaidas ir išlaidas, susijusias su Saugumo akreditavimo valdybos, įskaitant 38 straipsnio 3 dalyje ir 82 straipsnio 3 dalyje nurodytus organus, veikla ir sutartimis bei susitarimais, Agentūros sudarytais siekiant vykdyti jai pavestas užduotis.
3. Pajamos ir išlaidos turi būti subalansuotos.
4. Vykdomasis direktorius, glaudžiai bendradarbiaudamas su Saugumo akreditavimo valdybos pirmininku, dėl pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomos veiklos parengia kitų finansinių metų Agentūros pajamų ir išlaidų sąmatos projektą, aiškiai atskirdamas sąmatos projekto dalis, susijusias su saugumo akreditavimo veikla, ir su kita Agentūros veikla susijusias dalis. Saugumo akreditavimo valdybos pirmininkas gali parengti pareiškimą dėl to projekto, o vykdomasis direktorius ir sąmatos projektą, ir pareiškimą pateikia Administracinei valdybai ir Saugumo akreditavimo valdybai kartu su etatų plano projektu.
5. Kiekvienais metais Administracinė valdyba, remdamasi pajamų ir išlaidų sąmatos projektu ir glaudžiai bendradarbiaudama su Saugumo akreditavimo valdyba dėl pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdomos veiklos, parengia kitų finansinių metų Agentūros pajamų ir išlaidų sąmatą.
6. Ne vėliau kaip kiekvienų metų sausio 31 d. Administracinė valdyba perduoda Komisijai ir trečiosioms valstybėms ar tarptautinėms organizacijoms, su kuriomis Agentūra yra sudariusi susitarimus pagal 98 straipsnį, bendrojo programavimo dokumento projektą, apimančią, *inter alia*, sąmatą, etatų plano projektą ir preliminarąją metinę darbo programą.
7. Pajamų ir išlaidų sąmatą Komisija perduoda Europos Parlamentui ir Tarybai (toliau – biudžeto valdymo institucija) kartu su Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektu.
8. Remdamasi sąmata, Komisija į Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektą įtraukia sąmatas, kurios, jos manymu, reikalingos etatų planui, ir iš bendrojo biudžeto mokamos subsidijos dydį. Komisija bendrojo biudžeto projektą pateikia biudžeto valdymo institucijai pagal SESV 314 straipsnį.
9. Biudžeto valdymo institucija nustato Agentūrai skiriamo įnašo asignavimus ir tvirtina Agentūros etatų planą.
10. Biudžetą tvirtina Administracinė valdyba. Jis tampa galutinis, galutinai patvirtinus Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą. Prireikus biudžetas atitinkamai koreguojamas.
11. Administracinė valdyba nedelsdama praneša biudžeto valdymo institucijai apie savo ketinimą įgyvendinti bet kokią projektą, galintį sukelti dideles finansines pasekmes biudžeto finansavimui, ypač apie bet kokius su nuosavybe susijusius projektus, pavyzdžiui, pastatų nuomą ar pirkimą. Apie tai ji informuoja Komisiją.
12. Jei biudžeto valdymo institucijos skyrius praneša apie savo ketinimą pateikti nuomonę, jis savo nuomonę Administracinei valdybai išsiunčia per šešias savaites nuo pranešimo apie projektą dienos.

85 straipsnis

Agentūros biudžeto vykdymas

1. Agentūros biudžetą vykdo vykdomasis direktorius.
2. Vykdomasis direktorius kiekvienais metais pateikia biudžeto valdymo institucijai visą jos vertinimo pareigoms vykdyti reikalingą informaciją.

86 straipsnis

Agentūros finansinių ataskaitų pateikimas ir biudžeto įvykdymo patvirtinimas

Agentūros preliminarios ir galutinės finansinės ataskaitos pateikiamos ir biudžeto įvykdymas patvirtinamas laikantis Finansinio reglamento ir Finansinio pagrindų reglamento, taikomų Finansinio reglamento 70 straipsnyje nurodytoms įstaigoms, taisyklių ir tvarkaraščio.

87 straipsnis

Agentūrai taikomos finansinės nuostatos

Agentūrai taikomas finansines taisykles, pasikonsultavusi su Komisija, patvirtina Administracinė valdyba. Tos taisyklės negali nukrypti nuo Finansinio pagrindų reglamento, skirto Finansinio reglamento 70 straipsnyje nurodytoms įstaigoms, nebent taip nukrypti aiškiai reikia dėl Agentūros veiklos ir yra gautas išankstinis Komisijos sutikimas.

IV SKYRIUS

Agentūros žmogiškieji ištekliai

88 straipsnis

Agentūros darbuotojai

1. Agentūros įdarbintiems darbuotojams taikomi Tarnybos nuostatai, Įdarbinimo sąlygos ir Sąjungos institucijų bendrai priimtos taisyklės dėl tų Tarnybos nuostatų bei Įdarbinimo sąlygų taikymo.
2. Agentūros darbuotojai yra Agentūros įdarbinti jos uždaviniams vykdyti reikalingi tarnautojai. Jie turi turėti asmens patikimumo pažymėjimą, atitinkantį informacijos, su kuria jie dirba, slaptumo lygį.
3. Agentūros vidaus taisyklėmis, tokiomis kaip Administracinės valdybos darbo tvarkos taisyklės, Saugumo akreditavimo valdybos darbo tvarkos taisyklės, Agentūrai taikomos finansinės taisyklės, Tarnybos nuostatų įgyvendinimo taisyklės ir galimybės susipažinti su dokumentais taisyklės, užtikrinamas saugumo akreditavimo veiklą vykdančių darbuotojų savarankiškumas ir nepriklausomumas kitą Agentūros veiklą vykdančių darbuotojų atžvilgiu, kaip nurodyta 37 straipsnio i punkte.

89 straipsnis

Vykdomojo direktoriaus skyrimas ir kadencija

1. Vykdomasis direktorius įdarbinamas kaip Agentūros laikinasis darbuotojas, laikantis Įdarbinimo sąlygų 2 straipsnio a punkto.

Vykdomąją direktorių Administracinė valdyba skiria iš Komisijos pasiūlyto ne mažiau kaip trijų kandidatų sąrašo, sudaryto *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba kitur paskelbus kvietimą teikti paraiškas ir įvykus atviram ir skaidriam konkursui, atsižvelgdama į jo nuopelnus ir dokumentais patvirtintus administracinius bei vadovavimo gebėjimus, taip pat į jo kompetenciją ir darbo patirtį atitinkamose srityse.

Administracinės valdybos pasirinktas kandidatas į vykdomojo direktoriaus pareigas gali būti pakviestas kuo greičiau padaryti pareiškimą Europos Parlamente ir atsakyti į Parlamento narių klausimus.

Sudarant sutartį su vykdomuoju direktoriumi Agentūrai atstovauja Administracinės valdybos pirmininkas.

Administracinė valdyba priima sprendimą dėl vykdomojo direktoriaus skyrimo dviejų trečdalių savo narių balsų dauguma.

2. Vykdomojo direktoriaus kadencija – penkeri metai. Baigiantis vykdomojo direktoriaus kadencijai, Komisija įvertina jo veiklos rezultatus, atsižvelgdama į būsimas Agentūros užduotis bei iššūkius.

Remdamasi Komisijos pasiūlymu ir atsižvelgdama į pirmoje pastraipoje nurodytą vertinimą, Administracinė valdyba vykdomojo direktoriaus kadenciją gali pratęsti vieną kartą ne ilgesniam kaip penkerių metų laikotarpiui.

Sprendimas dėl vykdomojo direktoriaus kadencijos pratęsimo priimamas Administracinės valdybos dviejų trečdalių narių balsų dauguma.

Vykdomasis direktorius, kurio kadencija buvo pratęsta, negali dalyvauti kitoje atrankos į tą pačią pareigybę procedūroje.

Administracinė valdyba informuoja Europos Parlamentą apie savo ketinimą pratęsti vykdomojo direktoriaus kadenciją. Prieš pratęsiant vykdomojo direktoriaus kadenciją, jis gali būti pakviestas padaryti pareiškimą atitinkamuose Europos Parlamento komitetuose ir atsakyti į jų narių klausimus.

3. Administracinė valdyba gali atleisti vykdomąją direktorių remdamasi Komisijos pasiūlymu arba trečdaliu savo narių pasiūlymu, priėmusi sprendimą dviejų trečdalių savo narių balsų dauguma.

4. Europos Parlamentas ir Taryba vykdomąją direktorių gali iškviesti į šias institucijas pasikeisti nuomonėmis apie Agentūros darbą ir perspektyvas, be kita ko, kiek tai susiję su daugiamete ir metine darbo programomis. Pasikeičiant tomis nuomonėmis nesvarstomi su pagal V antraštinės dalies II skyrių vykdoma saugumo akreditavimo veikla susiję klausimai.

90 straipsnis

Nacionalinių ekspertų delegavimas į Agentūrą

Agentūra gali įdarbinti nacionalinius ekspertus iš valstybių narių ir, vadovaudamasi 98 straipsnio 2 dalimi, nacionalinius ekspertus iš Agentūros veikloje dalyvaujančiųjų trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų. Šie ekspertai turi turėti asmens patikimumo pažymėjimą, atitinkantį informacijos, su kuria jie dirba, slaptumo lygį, kaip nustatyta 43 straipsnio 2 dalyje. Tokiems darbuotojams netaikomi Tarnybos nuostatai ir įdarbinimo sąlygos.

V SKYRIUS

Kitos nuostatos

91 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Agentūrai ir jos darbuotojams taikomas Protokolas Nr. 7 dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų, pridėtas prie ES sutarties ir SESV.

92 straipsnis

Susitarimas dėl būstinės ir susitarimai dėl vietos skyrių priėmimo

1. Susitarime dėl būstinės, kurį, pritarus Administracinei valdybai, Agentūra sudaro su priimančiąja valstybe narė, kurioje yra Agentūros būstinė, nustatomos reikiamos nuostatos dėl Agentūros įkūrimo priimančiojoje valstybėje narėje ir objektų, kuriuos turi suteikti ta valstybė narė, taip pat specialiosios taisyklės, priimančiojoje valstybėje narėje taikomos Agentūros vykdomajam direktoriui, Administracinės valdybos nariams, Agentūros darbuotojams ir jų šeimų nariams. Susitarimas dėl būstinės sudaromas tarp Agentūros ir atitinkamos valstybės narės, kur yra Agentūros būstinė, pritarus Administracinei valdybai.
2. Kai tai būtina Agentūros vietos skyriaus, įsteigto pagal 79 straipsnio 2 dalį, veiklai, pritarus Administracinei valdybai sudaromas Agentūros ir atitinkamos valstybės narės, kurioje įsikūręs tas vietos skyrius, susitarimas dėl priėmimo.
3. Agentūrą priimanči valstybė narė užtikrina kuo geresnes sąlygas Agentūrai sklandžiai ir efektyviai veikti, įskaitant daugiakalbį europinį mokymą darbuotojų vaikams ir reikiamas transporto jungtis.

93 straipsnis

Kalbų vartojimas Agentūroje

1. Agentūrai taikomas Tarybos reglamentas Nr. 1 ⁽⁴⁸⁾.
2. Agentūros veiklai būtinas vertimo paslaugas teikia Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras.

94 straipsnis

Teisės susipažinti su Agentūros saugomais dokumentais politika

1. Agentūros saugomiems dokumentams taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001.
2. Administracinė valdyba priima Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 įgyvendinimo priemonės.
3. Dėl Agentūros pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 8 straipsnį priimtų sprendimų gali būti pateiktas skundas ombudsmenui arba pareikštas ieškinys Europos Sąjungos Teisingumo Teisme atitinkamai pagal SESV 228 ir 263 straipsnius.

⁽⁴⁸⁾ 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos reglamentas Nr. 1, nustatantis kalbas, kurias turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje (OL 17, 1958 10 6, p. 385).

95 straipsnis

Agentūros vykdoma sukčiavimo prevencija

1. Siekdama palengvinti kovą su sukčiavimu, korupcija ir kita neteisėta veikla pagal reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, per šešis mėnesius nuo savo veiklos pradžios Agentūra prisijungia prie 1999 m. gegužės 25 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų vidaus tyrimų ⁽⁴⁹⁾ ir priima atitinkamas visiems Agentūros darbuotojams taikomas nuostatas naudodama to susitarimo priede pateiktą sprendimo pavyzdį.
2. Europos Audito Rūmai turi įgaliojimus atlikti visų dotacijų gavėjų, rangovų ir subrangovų, gavusių Sąjungos lėšų iš Agentūros, dokumentų auditą ir auditą vietoje.
3. Vadovaudamasi Reglamente (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ir Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 išdėstytomis nuostatomis ir procedūromis, OLAF gali atlikti tyrimus, įskaitant patikrinimus vietoje ir patikras, kad nustatytų, ar būta sukčiavimo, korupcijos arba bet kokios kitos neteisėtos veiklos, kenkiančios Sąjungos finansiniams interesams, atvejų, susijusių su Agentūros finansuojama dotacija arba sutartimi.
4. Į Agentūros bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis susitarimus, sutartis, susitarimus dėl dotacijos ir sprendimus dėl dotacijos skyrimo įtraukiamos nuostatos, kuriomis Europos Audito Rūmai ir Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) aiškiai įgaliojami atlikti tokius auditus ir tyrimus pagal savo kompetenciją. Šia nuostata nedaroma poveikio 1, 2 ir 3 dalims.

96 straipsnis

Agentūros saugoma įslaptinta ar neskelbtina neįslaptinta informacija

Agentūra, iš anksto pasikonsultavusi su Komisija, priima savo pačios saugumo taisykles, prilygstančias Komisijos saugumo taisyklėms, skirtoms ESĮI ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti, įskaitant keitimosi tokia informacija, jos tvarkymo ir saugojimo taisykles, pagal sprendimus (ES, Euratomas) 2015/443 ir (ES, Euratomas) 2015/444.

97 straipsnis

Agentūros atsakomybė

1. Agentūros sutartinę atsakomybę reglamentuoja atitinkamai sutarčiai taikoma teisė.
2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią Agentūros sudarytos sutarties arbitražinę išlygą.
3. Nesutartinės atsakomybės atveju Agentūra pagal bendruosius teisės principus, bendrus valstybių narių teisei, atlygina žalą, kurią padaro jos padaliniai arba jos darbuotojai eidami savo pareigas.
4. Ginčai dėl 3 dalyje nurodytos žalos atlyginimo priklauso Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai.
5. Asmeninę Agentūros tarnautojų atsakomybę Agentūrai reglamentuoja nuostatos, išdėstytos jiems taikomuose Tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose.

98 straipsnis

Bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis

1. Agentūros veikloje gali dalyvauti trečiosios valstybės ir tarptautinės organizacijos, kurios tuo tikslu yra sudariusios tarptautinius susitarimus su Sąjunga.

⁽⁴⁹⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 15.

2. Remiantis atitinkamomis šio straipsnio 1 dalyje ir 43 straipsnyje nurodytų susitarimų nuostatomis, parengiamos nuostatos, kuriose visų pirma įvardijamas atitinkamų trečiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų dalyvavimo Agentūros darbe pobūdis, mastas ir būdas, įskaitant su dalyvavimu Agentūros vykdomose iniciatyvose, finansiniais įnašais ir darbuotojais susijusias nuostatas. Tos nuostatos dėl darbuotojų visais atvejais turi atitikti Tarnybos nuostatus. Kai aktualu, į juos įtraukiamos ir nuostatos dėl keitimosi įslaptinta informacija su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis ir dėl jos apsaugos. Toms nuostatomis turi iš anksto pritarti Komisija.

3. Administracinė valdyba priima santykių su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis vadovaujantis 1 dalyje nurodytais tarptautiniais susitarimais strategiją Agentūros kompetencijai priklausančiais klausimais.

4. Komisija užtikrina, kad Agentūra santykius su trečiosiomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis palaikytų laikydamasi savo įgaliojimų ir esamos institucinės sistemos, sudarydama atitinkamą darbinį susitarimą su vykdomuoju direktoriumi.

99 straipsnis

Interesų konfliktai

1. Administracinės valdybos ir Saugumo akreditavimo valdybos nariai, vykdomasis direktorius, deleguotieji nacionaliniai ekspertai ir stebėtojai pateikia išipareigojimų deklaraciją ir bet kokių tiesioginių ar netiesioginių interesų, kurie galėtų būti laikomi pažeidžiančiais jų nepriklausomumą, buvimo ar nebuvimo deklaraciją. Tos deklaracijos turi būti:

- a) tikslios ir išsamios;
- b) parengiamos raštu atitinkamiems asmenims pradedant tarnybą;
- c) kasmet atnaujinamos; ir
- d) prireikus jos atnaujinamos, visų pirma jeigu įvyksta svarbių pokyčių atitinkamų asmenų asmeninėse aplinkybėse.

2. Prieš posėdį, kuriame jie dalyvaus, Administracinės valdybos ir Saugumo akreditavimo valdybos nariai, vykdomasis direktorius, taip pat deleguotieji nacionaliniai ekspertai, stebėtojai ir išorės ekspertai, dalyvaujantys *ad hoc* darbo grupėse, pateikia tikslią ir išsamią bet kokių interesų, kurie galėtų būti laikomi pažeidžiančiais jų nepriklausomumą sprendžiant darbotvarkės klausimus, buvimo ar nebuvimo deklaraciją, ir, jei turi tokių interesų, susilaiko nuo dalyvavimo svarstyme ir balsavimo dėl tokių punktų.

3. Administracinė valdyba ir Saugumo akreditavimo valdyba savo darbo tvarkos taisyklėse nustato praktines nuostatas, susijusias su taisyklėmis dėl 1 ir 2 dalyse nurodyto interesų deklaravimo ir su interesų konfliktų prevencija bei valdymu.

X ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMAVIMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KONTROLĖ

100 straipsnis

Darbo programa

Programa įgyvendinama vykdamas Finansinio reglamento 110 straipsnyje nurodytas darbo programas, kurios kiekvienam iš Programos komponentų yra specialios ir visiškai atskiros darbo programos. Darbo programose nustatomi veiksmai ir susijęs biudžetas, kurių reikia programos tikslams pasiekti, ir, kai taikytina, bendra derinimo operacijoms rezervuota suma.

Komisija įgyvendinimo aktais priima darbo programas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 107 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

101 straipsnis

Stebėseną ir ataskaitų teikimas

1. Rodikliai, skirti Programos veiklos pažangos, padarytos siekiant 4 straipsnyje nustatytų bendrųjų ir konkrečių tikslų, ataskaitai pateikti, išdėstyti priede.
2. Siekiant užtikrinti veiksmingą Programos veiklos įgyvendinimo pažangos, padarytos siekiant jos tikslų, įvertinimą, Komisijai pagal 105 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas Priedas, kiek tai susiję su rodikliais, jei tai laikoma reikalinga, ir taip pat kuriais šis reglamentas papildomas nuostatomis dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo.
3. Jeigu yra priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti, pagal šį straipsnį priimtiems deleguotiesiems aktams taikoma 106 straipsnyje numatyta procedūra.
4. Atsiskaitymo už veiklą sistema užtikrinama, kad programos veiklos įgyvendinimo ir rezultatų stebėsenos duomenys būtų renkami ekonomiškai, efektyviai ir laiku.

Tuo tikslu Sąjungos lėšų gavėjams ir, kai tinkama, valstybėms narėms nustatomi proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai.

5. 1 dalies tikslais Sąjungos lėšų gavėjai privalo teikti atitinkamą informaciją. Duomenys, kurių reikia veiklos rezultatams patikrinti, turi būti renkami veiksmingai, efektyviai ir laiku.

102 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija Programos vertinimą atlieka laiku, kad jo rezultatus būtų galima panaudoti priimant sprendimus.
2. Ne vėliau kaip 2024 m. birželio 30 d., o vėliau – kas ketverius metus Komisija įvertina Programos įgyvendinimą. Šis vertinimas apima visus Programos komponentus ir veiksmus. Vertinant atsižvelgiama:
 - a) į pagal Programą teikiamų paslaugų veikimą;
 - b) Programos naudotojų poreikių raidą; ir
 - c) vertinant SSA ir GOVSATCOM įgyvendinimą, dalijimosi ir telkimo tikslais turimų pajėgumų raidą, o vertinant „Galileo“, programos „Copernicus“ ir EGNOS įgyvendinimą, atsižvelgiama į konkurentų siūlomų duomenų ir paslaugų raidą.

Kiekvieno Programos komponento atveju atliekant vertinimą sąnaudų ir naudos analizės pagrindu, įvertinamas ir pirmos pastraipos c punkte nurodytos raidos poveikis, įskaitant būtinybę keisti kainodaros politiką arba papildomos kosmoso ar antžeminės infrastruktūros poreikį.

Jei reikia, kartu su vertinimu pateikiamas atitinkamas pasiūlymas.

3. Komisija vertinimo išvadas ir savo pastabas pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui.
4. Subjektai, dalyvaujantys įgyvendinant šį reglamentą, teikia Komisijai duomenis ir informaciją, būtinus 1 dalyje nurodytam vertinimui atlikti.
5. Ne vėliau kaip 2024 m. birželio 30 d., o vėliau – kas ketverius metus Komisija, remdamasi savo gairėmis, įvertina Agentūros veiklos rezultatus atsižvelgdama į jos tikslus, įgaliojimus ir užduotis. Vertinimas grindžiamas sąnaudų ir naudos analize. Visų pirma vertinamas galimas poreikis keisti Agentūros įgaliojimus ir tokio pakeitimo finansinės pasekmės. Taip

pat vertinama Agentūra politika dėl interesų konfliktų ir Saugumo akreditavimo valdybos nepriklausomumas bei savarankiškumas. Komisija taip pat gali vertinti Agentūros veiklos rezultatus siekdama nustatyti, ar jai gali būti patikėta papildomų užduočių pagal 29 straipsnio 3 dalį. Prireikus, kartu su vertinimu pateikiamas atitinkamas pasiūlymas.

Jeigu Komisija mano, kad atsižvelgiant į Agentūros tikslus, įgaliojimus ir užduotis Agentūrai nebėra pagrindo tęsti savo veiklą, ji gali pasiūlyti šį reglamentą atitinkamai iš dalies pakeisti.

Komisija pateikia Agentūros vertinimo ir jo išvadų ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Agentūros administracinei valdybai ir Saugumo akreditavimo valdybai. Vertinimo rezultatai skelbiami viešai.

103 straipsnis

Auditai

Asmenų ar subjektų, tarp jų ir Sąjungos institucijų ar įstaigų neigaliotų asmenų ar subjektų, atliktais Sąjungos įnašo naudojimo auditais grindžiamas bendras užtikrinimas pagal Finansinio reglamento 127 straipsnį.

104 straipsnis

Asmens duomenų ir privatumo apsauga

1. Vykdam šį reglamentą nustatytas užduotis ir veiklą visi asmens duomenys, įskaitant Agentūros tvarkomus duomenis, tvarkomi laikantis asmens duomenų apsaugos srities taikomų teisės aktų, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) 2016/679 ⁽⁵⁰⁾ ir (ES) 2018/1725 ⁽⁵¹⁾.
2. Administracinė valdyba nustato priemones, kuriomis Agentūra taiko Reglamentą (ES) 2018/1725, įskaitant priemones dėl Agentūros duomenų apsaugos pareigūno skyrimo. Tos priemonės nustatomos pasikonsultavus su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu.

XI ANTRAŠTINĖ DALIS

DELEGAVIMAS IR ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

105 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 53 ir 101 straipsniuose nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami iki 2028 m. gruodžio 31 d.

⁽⁵⁰⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽⁵¹⁾ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 53 ir 101 straipsniuose nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 53 ir 101 straipsnius priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsimas dviem mėnesiais.

106 straipsnis

Skubos procedūra

1. Pagal šį straipsnį priimti deleguotieji aktai įsigalioja nedelsiant ir taikomi, jei nepareiškiami 2 dalyje nurodytų prieštaravimų. Pranešime Europos Parlamentui ir Tarybai apie deleguotąjį aktą nurodomos skubos procedūros taikymo priežastys.
2. Europos Parlamentas arba Taryba, laikydamiesi 105 straipsnio 6 dalyje nurodytos procedūros, gali pareikšti prieštaravimų dėl deleguotojo akto. Tokiu atveju Komisija, gavusi Europos Parlamento arba Tarybos pranešimą apie sprendimą pareikšti prieštaravimų, nedelsdama panaikina aktą.

107 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Programos komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

Programos komitetas posėdžiauja konkrečia viena iš toliau nurodytų skirtingų sudėčių:

- a) „Galileo“ ir EGNOS;
 - b) programa „Copernicus“;
 - c) SSA;
 - d) GOVSATCOM;
 - e) saugumo klausimų: dėl visų Programos saugumo aspektų, nedarant poveikio Saugumo akreditavimo valdybos vaidmeniui. Europos kosmoso agentūros ir Agentūros atstovai gali būti pakviesti dalyvauti stebėtojų teisėmis; taip pat kviečiama dalyvauti EIVT;
 - f) horizontaliųjų klausimų sudėtimi: dėl Programos įgyvendinimo strateginės apžvalgos, skirtingų Programos komponentų nuoseklumo, kompleksinių priemonių ir biudžeto perskirstymo, kaip nurodyta 11 straipsnyje.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.
 3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

4. Jeigu Programos komitetas nuomonės dėl šio reglamento 34 straipsnio 2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto projekto nepateikia, Komisija to įgyvendinimo akto projekto nepriima ir taikoma Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa.
5. Laikantis Sąjungos sudarytų tarptautinių susitarimų, trečiųjų valstybių arba tarptautinių organizacijų atstovai gali būti kviečiami dalyvauti Programos komiteto posėdžiuose stebėtojų teisėmis jo darbo tvarkos taisyklėse nustatytais sąlygomis, atsižvelgiant į Sąjungos saugumą.
6. Programos komitetas, vadovaudamasis savo darbo tvarkos taisyklėmis, sukuria naudotojų forumą – darbo grupę, kuri Programos komitetą konsultuoja dėl naudotojų reikalavimų aspektų, paslaugų raidos ir naudotojų gausinimo. Naudotojų forumas siekia užtikrinti nuolatinį ir veiksmingą naudotojų dalyvavimą ir posėdžiauja konkrečiai su kiekvienu Programos komponentu susijusia sudėtimi.

XII ANTRAŠTINĖ DALIS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

108 straipsnis

Informavimas, komunikacija ir viešinimas

1. Sąjungos lėšų gavėjai nurodo tų lėšų kilmę ir užtikrina Sąjungos finansavimo matomumą (visų pirma viešindami veiksmus ir jų rezultatus), teikdami nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę.
 2. Komisija vykdo informavimo ir komunikacijos veiksmus, susijusius su Programa, su remiantis ta Programa vykdytais veiksmiais ir su gautais rezultatais.
- Programai skirtais finansiniais ištekliais taip pat prisidedama prie institucinio informavimo apie Sąjungos politinius prioritetus tiek, kiek tie prioritetai susiję su 4 straipsnyje nurodytais tikslais.
3. Agentūra gali savo iniciatyva užsiimti komunikacijos veikla savo kompetencijos srityje. Skiriant išteklius komunikacijos veiklai neturi būti trukdoma veiksmingai vykdyti 29 straipsnyje nurodytas užduotis. Tokia komunikacijos veikla vykdoma laikantis atitinkamų Administracinės valdybos patvirtintų komunikacijos ir sklaidos planų.

109 straipsnis

Panaikinimas

1. Reglamentai (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 ir (ES) Nr. 377/2014 bei Sprendimas Nr. 541/2014/ES panaikinami nuo 2021 m. sausio 1 d.
2. Nuorodos į panaikintus teisės aktus laikomos nuorodomis į šį reglamentą.

110 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos ir paslaugų tęstinumas po 2027 m.

1. Šiuo reglamentu nedaroma poveikio pagal reglamentus (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 ir (ES) Nr. 377/2014 bei Sprendimą Nr. 541/2014/ES pradėtų susijusių veiksmų tęsimui ar jų pakeitimui, ir tas reglamentas toliau taikomas tiems veiksmams tol, kol jie užbaigiami. Visų pirma pagal Sprendimo Nr. 541/2014/ES 7 straipsnio 3 dalį įsteigtas konsorciumas teikia SST paslaugas tris mėnesius po to, kai partnerystę sudarantys nacionaliniai subjektai pasirašo šio reglamento 58 straipsnyje numatytą susitarimą dėl SST partnerystės.

2. Programos finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti dengiamos techninės ir administracinės paramos išlaidos, būtinos siekiant užtikrinti perėjimą nuo priemonių, priimtų pagal reglamentus (ES) Nr. 1285/2013 ir (ES) Nr. 377/2014 bei Sprendimą Nr. 541/2014/ES, prie Programos.

3. Prireikus asignavimai gali būti įtraukti į Sąjungos biudžetą po 2027 m., siekiant padengti 4 straipsnyje numatytas išlaidas, kad būtų galima valdyti iki Programos pabaigos nebaigtus vykdyti veiksmus, taip pat išlaidoms, skirtoms ypatingos svarbos operacinei veiklai ir paslaugų teikimui, be kita ko, pagal FPPS ir susitarimus dėl įnašo.

111 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2021 m. balandžio 28 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
D. M. SASSOLI

Tarybos vardu
Pirmininkė
A. P. ZACARIAS

PRIEDAS

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

Remiantis pagrindiniais rodikliais sistemingai stebimi Programos veiklos rezultatai siekiant 4 straipsnyje nurodytų jos tikslų, kad būtų kuo labiau sumažinta administracinė našta ir išlaidos.

1. Šiuo tikslu metinėms ataskaitoms renkami duomenys apie toliau nurodytus pagrindinius rodiklius, kurių įgyvendinimo informacija, pvz., parametrai, skaičiai ir susijusios nominaliosios vertės bei ribos (įskaitant kiekybinius ir kokybinius atvejus) pagal taikytinus misijos reikalavimus ir numatomus veiklos rezultatus, apibūrinami susitarimuose, sudaromuose su įgaliotaisiais subjektais.
 - 1.1. 4 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytas konkretus tikslas
 - 1 rodiklis: navigacijos ir laiko nustatymo paslaugų, atskirai teikiamų „Galileo“ ir EGNOS, tikslumas
 - 2 rodiklis: paslaugų, atskirai teikiamų „Galileo“ ir EGNOS, prieinamumas ir tęstinumas
 - 3 rodiklis: EGNOS paslaugų geografinė aprėptis ir paskelbtų EGNOS procedūrų skaičius (tiek APV-I, tiek LPV-200)
 - 4 rodiklis: Sąjungos naudotojų pasitenkinimas „Galileo“ ir EGNOS paslaugomis
 - 5 rodiklis: su „Galileo“ ir EGNOS suderinamų imtuvų dalis pasaulinėje ir ES pasaulinės palydovinės navigacijos sistemų / palydovinės patikslinimo sistemos (GNSS / SBAS) imtuvų rinkoje.
 - 1.2. 4 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytas konkretus tikslas:
 - 1 rodiklis: programos „Copernicus“ paslaugų, duomenų ir prieigos prie duomenų ir informacijos paslaugų (DIAS) naudotojų skaičius Sąjungoje, kai įmanoma pateikiant tokią informaciją kaip naudotojo tipas, geografinis pasiskirstymas ir veiklos sektorius
 - 2 rodiklis: kai taikytina, prašymų aktyvuoti programos „Copernicus“ paslaugas arba jų aktyvavimo atvejų skaičius
 - 3 rodiklis: Sąjungos naudotojų pasitenkinimas programos „Copernicus“ paslaugomis ir DIAS
 - 4 rodiklis: programos „Copernicus“ paslaugų ir duomenų srauto patikimumas, prieinamumas ir tęstinumas
 - 5 rodiklis: naujų informacijos produktų, teikiamų kiekviename programos „Copernicus“ paslaugų portfelyje, skaičius
 - 6 rodiklis: programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ sugeneruotų duomenų kiekis
 - 1.3. 4 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytas konkretus tikslas
 - 1 rodiklis: SSA komponentų naudotojų skaičius, kai įmanoma pateikiant tokią informaciją kaip naudotojo tipas, geografinis pasiskirstymas ir veiklos sektorius
 - 2 rodiklis: paslaugų prieinamumas
 - 1.4. 4 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytas konkretus tikslas
 - 1 rodiklis: GOVSATCOM naudotojų skaičius, kai įmanoma pateikiant tokią informaciją kaip naudotojo tipas, geografinis pasiskirstymas ir veiklos sektorius
 - 2 rodiklis: paslaugų prieinamumas

- 1.5. 4 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytas konkretus tikslas:
 - 1 rodiklis: Programai skirtų paleidimų skaičius (įskaitant skaičius pagal paleidimo įrenginių tipą)
- 1.6. 4 straipsnio 2 dalies f punkte nurodytas konkretus tikslas
 - 1 rodiklis: kosmoso platformų Sąjungoje skaičius ir vieta
 - 2 rodiklis: Sąjungoje įsisteigusių MVĮ dalis bendroje su Programa susijusių sutarčių vertėje
2. Atliekant 102 straipsnyje nurodytą vertinimą atsižvelgiama į papildomus aspektus, pvz.:
 - 2.1. konkurentų veiklos rezultatus navigacijos ir Žemės stebėjimo srityse;
 - 2.2. „Galileo“ ir EGNOS paslaugų naudotojų gausinimą,
 - 2.3. EGNOS paslaugų integralumą;
 - 2.4. tai, kaip pagrindiniai programos „Copernicus“ naudotojai ima naudotis programos „Copernicus“ paslaugomis;
 - 2.5. Sąjungos arba valstybių narių politikos sričių, kuriose naudojama programa „Copernicus“ arba gaunama nauda iš šios programos, skaičių;
 - 2.6. SST pakomponenčio savarankiškumo analizę ir Sąjungos nepriklausomumo šioje srityje mastą;
 - 2.7. tinklaveikos NEO pakomponenčio veikloje padėtį;
 - 2.8. GOVSATCOM pajėgumų įvertinimą atsižvelgiant į 69 ir 102 straipsniuose nurodytus naudotojų poreikius;
 - 2.9. naudotojų pasitenkinimą SSA ir GOVSATCOM paslaugomis;
 - 2.10. „Ariane“ ir „Vega“ paleidimų dalį visoje rinkoje, remiantis viešai prieinamais duomenimis;
 - 2.11. galutinės grandies sektoriaus vystymąsi, kiekybiškai išreikštą, jei turima tokių duomenų, Sąjungos kosmoso duomenis, informaciją ir paslaugas naudojančių naujų bendrovių skaičiumi, sukurtų darbo vietų skaičiumi ir apyvarta, pagal valstybę narę, naudojantis Komisijos (Eurostato) apklausomis, jei jų esama;
 - 2.12. pradinės grandies Sąjungos kosmoso sektoriaus vystymąsi, kiekybiškai išreikštą, jei turima tokių duomenų, sukurtų darbo vietų skaičiumi ir apyvarta pagal valstybę narę ir Europos kosmoso pramonės dalimi pasaulinėje rinkoje, naudojantis Komisijos (Eurostato) apklausomis, jei jų esama.